Euroopan parlamentti

TAVALLISEN LAINSÄÄTÄMISJÄRJESTYKSEN KÄSIKIRJA

Euroopan parlamentti lainsäädäntövallan käyttäjänä

Marraskuu 2019

Unionin sisäasioiden pääosasto

Lainsäädäntö- ja valiokuntatyön koordinointiosasto

Lainsäädäntöasioiden yksikkö (LEGI)

PE 640.179

FI

Tämä käsikirja on tarkoitettu Euroopan parlamentin jäsenille ja henkilöstölle. Sen on laatinut lainsäädäntöasioiden yksikkö (LEGI), eikä sen ole tarkoitus vaikuttaa parlamentin ilmaisemiin kantoihin. Tekstin jäljentäminen ja kääntäminen muihin kuin kaupallisiin tarkoituksiin on sallittua, kunhan lähde mainitaan ja Euroopan parlamentille ilmoitetaan asiasta etukäteen ja toimitetaan näytekappale. © Euroopan unioni, 2019.

LEGI Unit@europarl.europa.eu

ESIPUHE

Sovittelusta vastaavina Euroopan parlamentin varapuhemiehinä ja valiokuntien puheenjohtajakokouksen puheenjohtajana meillä on ilo esitellä *Tavallisen lainsäätämisjärjestyksen käsikirja*, jonka lainsäädäntöasioiden yksikkö on laatinut ja ajantasaistanut. Käsikirjan tarkoituksena on antaa käytännön tietoa siitä, kuinka parlamentti järjestää työnsä lainsäädäntömenettelyissä, joissa noudatetaan tavallista lainsäätämisjärjestystä.

Merkittäviin tapahtumiin kahdeksannen vaalikauden aikana kuuluivat toimielinten välisen sopimuksen tekeminen paremmasta lainsäädännöstä huhtikuussa 2016 ja parlamentin työjärjestyksen yleinen tarkistaminen tammikuussa 2017.

On tärkeää, että kaikki parlamentin toimijat ovat perillä menettelyistä, jotta voidaan lujittaa entisestään parlamentin roolia toisena lainsäätäjänä EU:n lainsäädäntötyössä ja vahvistaa demokraattista legitimiteettiä.

Suosittelemme sen vuoksi käsikirjaa kaikille parlamentin jäsenille ja henkilöstön jäsenille sekä niille, jotka ovat kiinnostuneita parlamentin lainsäädäntötyöstä.

© Euroopan unioni 2019 – Euroopan parlamentti/valokuvaaja

Katarina BARLEY, Nicola BEER , Mairead McGUINNESS
Sovittelusta vastaavat varapuhemiehet

Antonio TAJANI
Valiokuntien
puheenjohtajakokouksen puheenjohtaja

SISÄLLYS

1. JOHDANTO 1
2. TAVALLISEN LAINSÄÄTÄMISJÄRJESTYKSEN KESKEISET TOIMIJAT JA NÄIDEN ROOLI 3
2.1. Parlamentti 3
2.2. Neuvosto 4
2.3. Komissio 5
2.4. Muita tavalliseen lainsäätämisjärjestykseen liittyviä institutionaalisia toimijoita 7
3. TAVALLINEN LAINSÄÄTÄMISJÄRJESTYS 11
3.1. Säädösehdotuksen antaminen 11
3.2. Ensimmäinen käsittely 13
3.2.1. Parlamentin ensimmäinen käsittely 14
3.2.2. Neuvoston ensimmäinen käsittely 22
3.3. Toinen käsittely 24
3.3.1. Parlamentin toinen käsittely 24
3.3.2. Neuvoston toinen käsittely 26
3.4. Sovittelu ja kolmas käsittely 26
4. TOIMIELINTEN VÄLISET NEUVOTTELUT 27
4.1. Johdanto 27
4.2. Trilogit 29
4.3. Toimielinten välisten neuvottelujen aloittaminen 30
4.3.1. Parlamentti 30
4.3.2. Neuvosto 33
4.3.3. Komissio 33
4.4. Toimielinten välisten neuvottelujen toimijat 34
4.4.1. Parlamentti 34
4.4.2. Neuvosto 34
4.4.3. Komissio 34
4.5. Parlamentin toiminnan avoimuus ja vastuuvelvollisuuden varmistamistavat 37
5. SOVITTELUMENETTELY YKSITYISKOHTAISESTI 39

6. HYVÄKSYTYN TEKSTIN VIIMEISTELY, ALLEKIRJOITTAMINEN JA JULKAISEMINEN 42
6.1. Oikeudellinen ja kielellinen viimeistely 42
6.2. Allekirjoittaminen 43
6.3. Julkaiseminen 43
7. MUITA MENETTELYJÄ, JOIHIN PARLAMENTTI OSALLISTUU 44
7.1. Erityinen lainsäätämisjärjestys 44
7.1.1. Kuuleminen 44
7.1.2. Hyväksyntä ja suostumus 45
7.2. Delegoidut säädökset ja täytäntöönpanosäädökset 45
8. TOIMIELINTEN VÄLINEN SOPIMUS PAREMMASTA LAINSÄÄDÄNNÖSTÄ 47
9. TAVALLINEN LAINSÄÄTÄMISJÄRJESTYS LUKUINA 51
10. SANASTO 55
11. HYÖDYLLISIÄ LINKKEJÄ 59
LIITE I – Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 294 artikla 63
LIITE II – Tavalliseen lainsäätämisjärjestykseen sovellettavat työjärjestyksen määräykset 65
LIITE III – Tavallisen lainsäätämisjärjestyksen yhteydessä käytävien neuvottelujen menettelysäännöt 76
LIITE IV – Neuvoston puheenjohtajakausien järjestys 79
LIITE V – Yhdistyneen kuningaskunnan Euroopan unionista eroamisen vaikutus tavallisen lainsäätämisjärjestyksen mukaisessa päätöksenteossa sovellettaviin ääntenenemmistöihin ja äänten vähimmäismääriin 80

1. JOHDANTO

Lissabonin sopimuksen myötä yhteispäätösmenettelystä[1] tuli virallisesti ”tavallinen lainsäätämisjärjestys” (SEUT:n 294 artikla[2]), joka EU:n lainsäädännön pääsääntöisenä hyväksymismenettelynä kattaa valtaosan unionin toiminnan aloista (ks. laatikko 1).

Tavallinen lainsäätämisjärjestys perustuu EU:n kansalaisia edustavan, välittömillä vaaleilla valitun Euroopan parlamentin ja jäsenvaltioiden hallituksia edustavan neuvoston tasavertaiseen asemaan. Nämä kaksi lainsäädäntövallan käyttäjää antavat yhdessä säädöksiä komission ehdotusten pohjalta. Kumpikaan ei voi antaa säädöstä toisen sitä hyväksymättä, ja niiden hyväksymien säädöstekstien on oltava keskenään yhtäläiset. Tavallisen lainsäätämisjärjestyksen mukaisiin menettelyihin sisältyy enimmillään kolme käsittelyä, ja säädöstekstistä on mahdollista päästä sopimukseen missä tahansa näistä käsittelyistä. Jos säädösehdotus hylätään missä tahansa menettelyvaiheessa tai jos parlamentti ja neuvosto eivät pääse yhteisymmärrykseen, ehdotusta ei hyväksytä ja menettely päättyy.

Tässä käsikirjassa kuvataan käytännön tasolla tavallista lainsäätämisjärjestystä pääasiallisena unionin säädösten hyväksymismenettelynä. Käsikirjan alussa annetaan yleistä tietoa menettelyn eri toimijoista ja niiden roolista (luku 2) sekä menettelyn eri vaiheista (luku 3). Luvussa 4 käsitellään yksityiskohtaisemmin toimielinten välisten neuvottelujen kulkua (kuinka parlamentti saa neuvotteluvaltuutuksensa ja mitä trilogeissa tapahtuu). Luvussa 5 annetaan tietoja sovittelumenettelystä ja luvussa 6 hyväksytyn säädöstekstin allekirjoittamisesta ja julkaisemisesta.

Luvussa 8 on taustatietoa parempaa lainsäädäntöä käsittelevästä tarkistetusta toimielinten välisestä sopimuksesta, joka tuli voimaan 13. huhtikuuta 2016. Sopimuksessa esitetään lainsäädännön parantamiseen tähtääviä aloitteita ja menettelyjä, ja sillä on ollut merkittävä vaikutus parlamentin, neuvoston ja komission väliseen yhteistyöhön.

Käsikirjan lopussa käydään lyhyesti läpi muita menettelyjä, joissa parlamentilla on oma roolinsa (luku 7), esitetään tilastoja tavallisesta lainsäätämisjärjestyksestä (luku 9) sekä selvitetään käytettyä sanastoa ja lyhenteitä (luku 10). Liitteissä ovat muun muassa tärkeimmät tavallista lainsäätämisjärjestystä koskevat työjärjestyksen artiklat sekä tiedot ääntenenemmistöistä ja äänten vähimmäismääristä, joita tavallisen lainsäätämisjärjestyksen mukaisessa päätöksenteossa sovelletaan brexitin jälkeen.

---

[1] Käytännössä tämän virallisen nimityksen sijasta puhutaan yhä usein yhteispäätösmenettelystä.

[2] Sopimus Euroopan unionista (jäljempänä ”SEU”) ja sopimus Euroopan unionin toiminnasta (jäljempänä ”SEUT”). Katso SEUT:n 294 artikla liitteessä I.

Laatikko 1 – Tärkeimmät vaiheet yhteispäätösmenettelystä tavalliseen lainsäätämisjärjestykseen

Perussopimukset

- **Maastrichtin sopimus, marraskuu 1993:** Yhteispäätösmenettely otettiin käyttöön. Se kattoi rajoitetun määrän lainsäädännön aloja (lähinnä sisämarkkinat).
- **Amsterdamin sopimus, toukokuu 1999:** Yhteispäätösmenettelyä yksinkertaistettiin mahdollistamalla sopimuksen tekeminen ensimmäisessä käsittelyssä. Sen alaa laajennettiin yli 40 oikeusperustaan (kuten liikenne, ympäristö, oikeus- ja sisäasiat, työllisyys ja sosiaaliasiat).
- **Nizzan sopimus, helmikuu 2003:** Yhteispäätösmenettelyn soveltamista laajennettiin uusille aloille.
- **Lissabonin sopimus, joulukuu 2009:** Yhteispäätösmenettelystä tuli virallisesti "tavallinen lainsäätämisjärjestys", joka kattaa 85 unionin toiminnan alaa (kuten maatalous- ja kalastuspolitiikka ja yhteinen kauppapolitiikka).

Toimielinten väliset sopimukset

- **Yhteispäätösmenettelyyn sovellettavia käytännön menettelytapoja koskeva yhteinen julistus, 2007[1]:** Julistuksessa määriteltiin yhteispäätösmenettelyyn sovellettavat käytännön menettelytavat. Se hyväksyttiin vuonna 1999, ja sitä tarkistettiin vuonna 2007, jolloin todettiin nimenomaisesti nk. trilogijärjestelmän suuri merkitys yhteispäätösmenettelyn kaikissa vaiheissa.
- **Puitesopimus Euroopan parlamentin ja Euroopan komission välisistä suhteista, 2010[2]:** Sopimuksessa määrätään toimenpiteistä, joilla lisätään parlamentin ja komission välistä vuoropuhelua ja parannetaan tiedonkulkua sekä menettelyihin ja suunnitteluun liittyvää yhteistyötä. Siinä on määräyksiä komission asiantuntijatapaamisista, luottamuksellisen tiedon toimittamisesta parlamentille, kansainvälisiä sopimuksia koskevista neuvotteluista ja niiden tekemisestä sekä komission työohjelman aikataulusta.
- **Toimielinten välinen sopimus paremmasta lainsäädännöstä, 2016[3]:** Parlamentin, neuvoston ja komission välinen sopimus tuli voimaan huhtikuussa 2016. Se korvasi aiemman sopimuksen vuodelta 2003. Siinä esitetään kolmen toimielimen kesken sovittuja aloitteita ja menettelyjä lainsäädännön parantamiseksi. Ne koskevat ohjelmasuunnittelua, parempia lainsäädännön välineitä, kuten vaikutustenarvioinnit sekä julkiset kuulemiset ja sidosryhmien kuulemiset, oikeusperustan valintaa, delegoituja säädöksiä ja täytäntöönpanosäädöksiä, avoimuutta, täytäntöönpanoa ja yksinkertaistamista.

[1] Yhteispäätösmenettelyyn sovellettavia käytännön menettelytapoja koskeva 30. kesäkuuta 2007 annettu Euroopan parlamentin, neuvoston ja komission yhteinen julistus. EUVL C 145, 30.6.2007, s. 5.
[2] Puitesopimus Euroopan parlamentin ja Euroopan komission välisistä suhteista. EUVL L 304, 20.11.2010, s. 47.
[3] Euroopan parlamentin, Euroopan unionin neuvoston ja Euroopan komission välinen toimielinten sopimus paremmasta lainsäädännöstä. EUVL L 123, 12.5.2016, s. 1.

2. TAVALLISEN LAINSÄÄTÄMISJÄRJESTYKSEN KESKEISET TOIMIJAT JA NÄIDEN ROOLI

2.1. Parlamentti

Parlamentin päivittäistä toimintaa, sisäistä organisaatiota ja päätöksentekoa ohjaa sen **työjärjestys**. Parlamentissa lainsäädäntötyöstä huolehtii kulloinkin yksi tai useampi asiasta vastaava[1] valiokunta[2]. Kukin valiokunnalle käsiteltäväksi annettu säädösehdotus osoitetaan (yleensä valiokuntakoordinaattoreiden päätöksen perusteella) poliittiselle ryhmälle, joka nimittää **esittelijän** laatimaan mietinnön valiokunnan puolesta. Muut poliittiset ryhmät voivat nimetä kukin **varjoesittelijän**, joka koordinoi valiokunnassa niiden kantaa asiaan.

Puheenjohtaja johtaa keskustelua valiokunnan ja sen koordinaattoreiden kokouksissa. Hänellä on valta päättää äänestysmenettelyistä ja tarkistusten käsiteltäväksi ottamisesta. Lisäksi hän johtaa puhetta toimielinten välisissä neuvotteluissa.

Vaalikauden alussa kukin poliittinen ryhmä esittää yhtä jäsentään **koordinaattorikseen** valiokunnassa. Koordinaattorit kokoontuvat suljetuin ovin (*in camera*), yleensä valiokuntien kokousten yhteydessä. Valiokunta voi delegoida heille vallan päättää mietintöjen ja lausuntojen jakamisesta ryhmille, kuulemisten järjestämisestä valiokunnassa, tutkimusten teettämisestä, valiokunnan valtuuskunnista ja muista asiakysymyksistä tai valiokunnan työn järjestämiseen liittyvistä asioista.

Ensimmäisen ja toisen käsittelyn aikana järjestetyissä toimielinten välisissä neuvotteluissa parlamenttia edustaa **neuvotteluryhmä**, jota johtaa esittelijä ja jonka puheenjohtajana toimii asiasta vastaavan valiokunnan puheenjohtaja tai puheenjohtajan nimeämä varapuheenjohtaja. Neuvotteluryhmään kuuluvat ainakin varjoesittelijät kustakin poliittisesta ryhmästä, joka haluaa osallistua neuvotteluihin (työjärjestyksen 74 artikla). Tarkempia tietoja toimielinten välisistä neuvotteluista on luvussa 4.

Valiokuntia ja niiden jäseniä avustavat lainsäädäntötyön hallinnollisissa asioissa valiokuntien sihteeristöt (jotka huolehtivat valiokuntakokousten järjestelyistä ja aikatauluista ja tukevat ja neuvovat valiokunta-asioissa), poliittisten ryhmien neuvonantajat (jotka tukevat ja neuvovat ryhmän koordinaattoria ja yksittäisiä jäseniä) sekä parlamentin jäsenten avustajat. Lisäksi valiokuntia ja jäseniä avustavat muun muassa lainsäädäntöasioiden yksikkö (LEGI), oikeudellinen yksikkö, lainsäädäntöasiakirjojen osasto, politiikkayksiköt, Euroopan parlamentin tutkimuspalvelu (EPRS), parlamentin lehdistöpalvelu sekä käännös- ja

[1] Joskus käytetään myös nimitystä asian käsittelyä johtava valiokunta, ks. laatikko 6 kohdassa 3.2.1.

[2] Parlamentin työjärjestyksen liitteessä VI esitetään kunkin pysyvän valiokunnan toimivalta. Valiokuntia on kaiken kaikkiaan 20.

tulkkauspääosastot. Kolmannessa käsittelyssä LEGI koordinoi parlamentin sovittelukomiteavaltuuskunnan tarvitsemaa hallinnollista apua.

Laatikko 2 – Parlamentin poliittiset elimet

Puheenjohtajakokous (työjärjestyksen 26 ja 27 artikla) muodostuu parlamentin puhemiehestä ja poliittisten ryhmien puheenjohtajista. Se vastaa yleisellä tasolla parlamentin poliittisesta johtamisesta ja sen toiminnan poliittisesta puolesta, kuten parlamentin työn organisoinnista, suhteista EU:n muihin toimielimiin ja elimiin sekä suhteista unionin ulkopuolisiin maihin. Sen kokoukset järjestetään yleensä Strasbourgin istuntoa edeltävällä viikolla ja istuntoviikon aikana (useimmiten torstaiaamuisin).

Puhemiehistö (työjärjestyksen 24 ja 25 artikla) muodostuu parlamentin puhemiehestä, 14 varapuhemiehestä (joista kolme vastaa sovittelusta) ja viidestä neuvoa-antavana jäsenenä toimivasta kvestorista. Se käsittelee parlamentin toimintaan liittyviä hallinnollisia ja taloudellisia asioita. Sen kokoukset järjestetään yleensä maanantai-iltana Strasbourgin istuntoviikolla.

Valiokuntien puheenjohtajakokous (työjärjestyksen 29 artikla) muodostuu parlamentin kaikkien pysyvien valiokuntien ja erityisvaliokuntien puheenjohtajista. Se seuraa valiokuntatyön edistymistä ja varmistaa valiokuntien välisen yhteistyön ja koordinoinnin. Lisäksi se antaa puheenjohtajakokoukselle suosituksia muun muassa tulevien täysistuntojen esityslistaluonnosten laatimisesta. Sen kokoukset järjestetään yleensä tiistaina Strasbourgin istuntoviikolla. Puheenjohtaja valitaan kokouksen jäsenten keskuudesta kahden ja puolen vuoden kaudeksi.

2.2. Neuvosto

Neuvosto edustaa jäsenvaltioiden hallituksia. Neuvostossa kunkin jäsenvaltion ministerit kokoontuvat käsiteltävän aihealueen mukaisissa kokoonpanoissa hyväksymään lainsäädäntöä ja koordinoimaan toimintapolitiikkaa. Neuvosto toimii yhdessä parlamentin kanssa lainsäätäjänä (SEU:n 16 artiklan 1 kohta). Se toimii kolmella tasolla: **työryhmät** valmistelevat jäsenvaltioiden hallitusten pysyvien edustajien komitean (**Coreper**) työtä, ja Coreper puolestaan muun muassa valmistelee **neuvoston** eri kokoonpanojen työtä.

Näiden kolmen tason puitteissa järjestettyjen kokousten puheenjohtajana toimii sen jäsenvaltion edustaja, joka hoitaa **neuvoston** puolivuosittain kiertävää **puheenjohtajuutta**.[1]

Neuvoston kokousten esityslistat ilmentävät Coreperissa ja vastaavissa työryhmissä ja komiteoissa tehtyä työtä. Esityslistoissa on **A-kohtia**, jotka neuvosto voi hyväksyä

[1] Ulkoasiainneuvostoa johtaa yleensä korkea edustaja, mutta muutoin neuvoston puheenjohtajuus kiertää siten, että kukin EU:n jäsenvaltio hoitaa vuorollaan puheenjohtajavaltion tehtäviä puolen vuoden ajan (1. tammikuuta – 30. kesäkuuta tai 1. heinäkuuta – 31. joulukuuta). Puheenjohtajavaltio toimii myös neuvoston ja sen valmisteluelinten kokousten puheenjohtajana sekä edustaa neuvostoa suhteessa muihin EU:n toimielimiin. Neuvosto vahvistaa säännöllisesti puheenjohtajuuden kiertämisjärjestyksen (ks. luettelo liitteessä IV).

ilman keskustelua sen jälkeen, kun Coreperissa on päästy yhteisymmärrykseen, sekä **B-kohtia**, joista keskustellaan.

Coreper työskentelee kahdessa kokoonpanossa:

Coreper II muodostuu pysyvistä edustajista, ja sen puheenjohtajana toimii kulloisenkin puheenjohtajavaltion pysyvä edustaja. Se valmistelee neuvoston neljän kokoonpanon eli talous- ja rahoitusasioiden neuvoston, ulkoasiainneuvoston, yleisten asioiden neuvoston sekä oikeus- ja sisäasioiden neuvoston kokoukset. Sen työtä valmistelee nk. **Antici-ryhmä**.

Coreper I muodostuu pysyvien edustajien sijaisista, ja sen puheenjohtajana toimii kulloisenkin puheenjohtajavaltion pysyvän edustajan sijainen. Se valmistelee neuvoston kuuden kokoonpanon eli maatalous- ja kalastusneuvoston[1], kilpailukykyneuvoston, koulutus-, nuoriso-, kulttuuri- ja urheiluneuvoston, työllisyys-, sosiaalipolitiikka-, terveys- ja kuluttaja-asioiden neuvoston, ympäristöneuvoston sekä liikenne-, televiestintä- ja energianeuvoston kokoukset. Sen työtä valmistelee nk. **Mertens-ryhmä**.

Kuten edellä mainittiin, Coreperin työtä puolestaan valmistelevat erilaiset työryhmät ja komiteat, joita on yhteensä yli 150. Niitä kutsutaan neuvoston valmisteluelimiksi. Niiden rooli on samanlainen kuin parlamentin valiokuntien: ne kokoontuvat säännöllisesti tarkastelemaan säädösehdotuksia ja valmistelemaan muilla tavoin neuvoston päätöksentekoa.

Työryhmät ja komiteat ovat yleensä Coreperin perustamia. Ne muodostetaan aihealueittain kustakin jäsenvaltiosta peräisin olevista asiantuntijoista, eli kukin niistä tukee tietystä aihealueesta vastaavan neuvoston kokoonpanoa.[2]

Neuvoston päätöksentekomenettelyjen puitteet ja periaatteet esitetään sen **työjärjestyksessä**[3]. Parlamentin pääsihteeristön tavoin neuvoston pääsihteeristö huolehtii neuvoston päätöksentekoprosessin koordinoinnista. Sillä on monta tärkeää roolia: se toimii oikeudellisena neuvonantajana (oikeudellisen yksikön välityksellä), huolehtii logistiikasta, pitää yllä arkistoja (eli toimii "institutionaalisena muistina") ja toimii välittäjänä. Se tukee tärkeällä tavalla puheenjohtajavaltioita.

2.3. Komissio

Komissio edustaa koko Euroopan unionin yleistä etua (eikä niinkään yksittäisten jäsenvaltioiden etuja). Sen tehtäviin kuuluu muun muassa ehdottaa lainsäädäntöä,

---

[1] Eläinlääkintä- ja kasvinsuojeluasiat sekä kaikki yhteiseen kalastuspolitiikkaan liittyvät asiat valmistelee Coreper I. Maatalous- ja kalastusneuvoston työskentelyä erityisesti kaikissa asioissa, jotka liittyvät yhteiseen maatalouspolitiikkaan, valmistelee kuitenkin **maatalouden erityiskomitea**.

[2] Jotkut komiteat, kuten talous- ja rahoituskomitea, kauppapoliittinen komitea sekä poliittisten ja turvallisuusasioiden komitea, on perustettu suoraan perussopimusten, hallitustenvälisten kokousten päätösten tai neuvoston päätösten nojalla. Ne ovat yleensä pysyviä, ja niillä on puheenjohtaja, joka on nimitetty tai vaalilla valittu tähän tehtävään. Lisäksi voidaan perustaa tilapäisiä komiteoita johonkin erityistarkoitukseen. Ne päättävät toimintansa, kun niiden tehtävä on täytetty.

[3] Neuvoston työjärjestyksen hyväksymisestä 1. joulukuuta 2009 tehty neuvoston päätös 2009/937/EU, EUVL L 325, 11.12.2009, s. 35.

huolehtia päätösten täytäntöönpanosta, valvoa unionin oikeuden soveltamista ja varmistaa unionin perussopimusten noudattaminen. Komissio on puheenjohtajansa ja 27 jäsenensä muodostama **kollegio** (jokaisesta jäsenvaltiosta on yksi jäsen[1]). Kollegisen vastuun periaatteen mukaisesti kaikki komission jäsenet ovat yhdessä vastuussa tehdyistä päätöksistä ja toteutetuista toimista. Tämä on kaiken komission päätöksenteon keskeinen periaate sekä säädösehdotusten valmistelussa (esimerkiksi komission sisäisillä lausuntokierroksilla tai komission jäsenten kabinettien kokouksissa) että toimielinten välisissä neuvotteluissa. Komission päätöksentekomenettelyjen puitteet ja periaatteet esitetään sen **työjärjestyksessä**.

Puheenjohtaja Juncker päätti marraskuussa 2014 järjestää komission eri lailla kuin aiemmin. Hän nimitti seitsemän varapuheenjohtajaa, jotka omalla vastuualueellaan toimivat puheenjohtajan nimissä. Varapuheenjohtajat vastaavat tarkoin määritellyistä ensisijaisista projekteista ja ohjaavat ja koordinoivat komission työtä puheenjohtajan esittämien poliittisten suuntaviivojen[2] keskeisillä aloilla.

Perussopimuksen mukaan komissiolla on lähes yksinoikeus tehdä lainsäädäntöaloitteita (SEU:n 17 artiklan 2 kohta).[3] Siksi sen tehtävänä on valmistella lähes kaikki ehdotukset lainsäätämisjärjestyksessä ja erityisesti tavallisessa lainsäätämisjärjestyksessä hyväksyttäviksi säädöksiksi. Säädösehdotuksen valmistelua varten komissio muun muassa kuulee laajasti eri sidosryhmiä ja kansalaisia, ottaa huomioon asiantuntijaselvitykset ja hyväksyy **vihreitä ja valkoisia kirjoja**[4] (joskaan ei mitenkään järjestelmällisesti). Lisäksi se tekee vaikutustenarvioinnin, jotta se voi tarkastella ehdotetun toimenpiteen suoria ja välillisiä vaikutuksia[5].

Komission ehdotuksen hyväksyy komission jäsenten kollegio joko kirjallisessa menettelyssä (ei keskustelua komission jäsenten kesken) tai suullisessa menettelyssä (komission jäsenten kollegio keskustelee asiasta).

---

[1] Perussopimusten mukaisesti komission jäsenmäärän olisi 1. marraskuuta 2014 alkaen vastattava kahta kolmasosaa jäsenvaltioiden lukumäärästä, jollei Eurooppa-neuvosto yksimielisesti päätä muuttaa tätä lukumäärää (SEU:n 17 artiklan 5 kohta). Toukokuussa 2013 Eurooppa-neuvosto päätti, että komissiossa on toistaiseksi edelleen yksi jäsen kustakin jäsenvaltiosta.

[2] Ks. tiedonanto C(2014) 9004 "The Working Methods of the European Commission 2014-2019".

[3] Ks. kohdassa 3.1 oleva laatikko 5 (Oikeus ehdottaa unionin lainsäädäntöä).

[4] Vihreät kirjat ovat komission asiakirjoja, joiden tarkoituksena on herättää EU:n tasolla keskustelua tietyistä aiheista. Ne kannustavat asiaankuuluvia organisaatioita tai yksityishenkilöitä osallistumaan kuulemiseen. Joskus vihreän kirjan tuloksena julkaistaan valkoinen kirja, jossa ehdotetaan lainsäädännön kehittämistä. Valkoisissa kirjoissa on ehdotuksia EU:n toiminnasta jollakin alalla, joissakin tapauksissa niitä edeltävien vihreiden kirjojen pohjalta. Tarkoituksena on käynnistää keskustelu kansalaisten, sidosryhmien, parlamentin ja neuvoston kanssa, niin että voidaan edistää poliittista konsensusta.

[5] Komission tiedonannossa C(2014)9004 "The Working Methods of the European Commission 2014-2019" todetaan, että kaikkiin aloitteisiin, joilla todennäköisesti on merkittäviä välittömiä taloudellisia, sosiaalisia tai ympäristöön liittyviä vaikutuksia, olisi liitettävä vaikutustenarviointi ja vaikutustenarviointilautakunnan myönteinen lausunto. Lisäksi siinä todetaan, että tämä periaate koskee myös delegoituja säädöksiä ja täytäntöönpanosäädöksiä, joilla oletetaan olevan merkittäviä vaikutuksia. Tosiasiallisesti tämän käsikirjan julkaisemisen ajankohtana monista säädösehdotuksista puuttuu vaikutustenarviointi (ks. parlamentin tavallista lainsäätämisjärjestystä koskeva toimintakertomus 2014–2016).

Ehdotus toimitetaan samanaikaisesti parlamentille ja neuvostolle, jolloin tavallisen lainsäätämisjärjestyksen mukainen menettely alkaa.[1] Kuten laatikossa 3 esitetään yksityiskohtaisemmin, komissio voi muuttaa ehdotustaan tai peruuttaa sen milloin tahansa mutta vain tietyissä tilanteissa eli niin kauan kuin neuvosto ei ole toiminut asiassa (ts. hyväksynyt ensimmäisen käsittelyn kantaansa).

Komissio tukee lainsäädäntömenettelyn kaikissa vaiheissa lainsäätäjiä antamalla teknisiä selvityksiä ja toimimalla "vilpittömänä sovittelijana" ja välittäjänä toimielinten välisissä neuvotteluissa.

Laatikko 3 – Ehdotusten peruuttaminen

Unionin tuomioistuin on oikeuskäytännössään vahvistanut komission oikeuden peruuttaa säädösehdotuksensa tietyissä tilanteissa. Huhtikuun 14. päivänä 2015 antamassaan tuomiossa (asia C-409/13) tuomioistuin tarkasteli komission valtaa peruuttaa säädösehdotuksiaan SEUT:n 293 artiklan 2 kohdan mukaisesti ja selvensi sen soveltamisalaa.

Tuomioistuin muistutti, että komission valta peruuttaa säädösehdotus milloin tahansa lainsäädäntömenettelyn aikana siihen saakka, kun neuvosto on tehnyt ratkaisunsa (eli hyväksynyt ensimmäisen käsittelyn kantansa), on erottamattomasti sidoksissa komission aloiteoikeuteen. Se kuitenkin tarkensi, että tämä ei anna komissiolle veto-oikeutta ja että muiden toimielinten toimivalta toimii välttämättä rajoittavana tekijänä.

Tuomioistuin totesi, että komission pitää esittää lainsäätäjille peruuttamisen syyt, joita sen on tarvittaessa tuettava vakuuttavilla perusteluilla tai seikoilla.

Tuomioistuin lisäsi, että komissiolla on valta peruuttaa säädösehdotus, jos parlamentin ja neuvoston aikomalla muutoksella vääristettäisiin ehdotusta siinä määrin, että ehdotuksen alkuperäiset tavoitteet jäisivät saavuttamatta niin, että sen tarkoitus lakkaisi olemasta. Komission on kuitenkin toimittava toimielinten välisiä suhteita ohjaavan vilpittömän yhteistyön hengessä.

Paremmasta lainsäädännöstä tehdyn toimielinten sopimuksen (ks. luku 8) 9 kohdassa määrätään, että komission on esitettävä peruuttamisen perustelut sekä tapauksen mukaan suunnitellut seuraavat toimet ja niitä koskeva täsmällinen aikataulu. Lisäksi sen on suoritettava asianmukaiset toimielinten väliset kuulemiset ja otettava asianmukaisesti huomioon lainsäädäntövallan käyttäjien kannat ja vastattava niihin.

Työjärjestyksen 38 artiklan 4 kohdassa todetaan, että jos komissio aikoo peruuttaa ehdotuksen, asiasta vastaava valiokunta kutsuu toimivaltaisen komission jäsenen kokoukseen keskustelemaan komission aikomuksesta (myös neuvoston puheenjohtajavaltion edustaja voidaan kutsua). Jos asiasta vastaava valiokunta on eri mieltä aikomuksesta peruuttaa ehdotus, se voi pyytää komissiota antamaan julkilausuman parlamentille.

2.4. Muita tavalliseen lainsäätämisjärjestykseen liittyviä institutionaalisia toimijoita

Eurooppa-neuvosto: Eurooppa-neuvostoon kuuluvat jäsenvaltioiden valtion- tai hallitusten päämiehet sekä Eurooppa-neuvoston puheenjohtaja ja komission

[1] Lissabonin sopimuksen pöytäkirjan N:o 2 mukaisesti komission on toimitettava esityksensä lainsäätämisjärjestyksessä hyväksyttäväksi säädökseksi kansallisille parlamenteille samaan aikaan kuin unionin lainsäätäjille. Kansallinen parlamentti voi kahdeksan viikon kuluessa antaa perustellun lausunnon siitä, onko säädösesitys toissijaisuusperiaatteen mukainen. Tarkempia tietoja on kohdassa 2.4.

puheenjohtaja. Unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkea edustaja osallistuu sen työskentelyyn. Eurooppa-neuvosto kokoontuu yleensä kahdesti kullakin puolivuotiskaudella, mutta se voidaan kutsua koolle ylimääräiseen kokoukseen, jos tilanne sitä vaatii. Sen päätöksenteko perustuu konsensukseen, jollei perussopimuksissa toisin määrätä, ja se antaa päätöstensä perusteella päätelmiä. SEU:n 15 artiklassa määrätään selvästi, että Eurooppa-neuvosto ei toimi lainsäätäjänä. Se kuitenkin antaa päätelmissään unionille tämän kehittämiseksi tarvittavat virikkeet ja määrittelee yleiset poliittiset suuntaviivat ja painopisteet. Päätelmät vaikuttavatkin usein tavallisen lainsäätämisjärjestyksen mukaisiin menettelyihin. Parlamentti on aiemmin ollut tyytymätön siihen, että Eurooppa-neuvoston päätelmissä käsitellään lainsäädäntömenettelyjen sisältökysymyksiä, koska päätelmät saattavat näin kaventaa lainsäätäjien vapautta käyttää lainsäädäntövaltaa haluamallaan tavalla.

Kansalliset parlamentit: SEU:n 12 artiklassa määritellään, että kansallisten parlamenttien tehtävänä on ”edistää osaltaan aktiivisesti unionin moitteetonta toimintaa”. Myös useissa muissa perussopimusten määräyksissä kansallisille parlamenteille annetaan oikeuksia, jotka koskevat erityisesti sen varmistamista, että esitykset lainsäätämisjärjestyksessä hyväksyttäviksi säädöksiksi ovat toissijaisuusperiaatteen mukaisia. Niiden asemaa kuvataan tarkemmin perussopimuksiin liitetyissä pöytäkirjoissa N:o 1 ja 2.

Kansallisten parlamenttien asemaa koskevan pöytäkirjan N:o 1 sekä toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteita koskevan pöytäkirjan N:o 2 mukaan kukin kansallinen parlamentti voi kahdeksan viikon kuluessa antaa perustellun lausunnon syistä, joiden perusteella se arvioi, ettei esitys lainsäätämisjärjestyksessä hyväksyttäväksi säädökseksi[1] ole toissijaisuusperiaatteen mukainen. Asiasta vastaavassa Euroopan parlamentin valiokunnassa voidaan toimittaa lopullinen äänestys vasta, kun tämä kahdeksan viikon määräaika on päättynyt[2].

Kullakin kansallisella parlamentilla on kaksi ääntä. Kaksikamarisessa parlamenttijärjestelmässä kummallakin kamarilla on yksi ääni.

Jos vähintään kolmasosa kansallisista parlamenteista katsoo, ettei esitys ole toissijaisuusperiaatteen mukainen, komission (tai jonkin muun toimielimen, jos on kyse sen tekemästä esityksestä) on tarkasteltava esitystä uudelleen (nk. **keltainen kortti**). Tarvittava äänten vähimmäismäärä pienenee neljäsosaan, jos säädösesitys on annettu SEUT:n 76 artiklan nojalla (oikeudellinen yhteistyö rikosoikeuden alalla ja poliisiyhteistyö). Tarkasteltuaan esitystä uudelleen sen antanut toimielin voi päättää joko pitää esityksensä voimassa, muuttaa sitä tai peruuttaa sen.

Jos lisäksi kansallisten parlamenttien enemmistö katsoo, ettei ehdotuksessa tavallisessa lainsäätämisjärjestyksessä hyväksyttäväksi säädökseksi ole noudatettu

---

[1] Pöytäkirjassa N:o 2 olevan 3 artiklan mukaan ”ilmaisulla ’esitys lainsäätämisjärjestyksessä hyväksyttäväksi säädökseksi’ tarkoitetaan komission ehdotuksia, jäsenvaltioiden ryhmän aloitteita, Euroopan parlamentin aloitteita, unionin tuomioistuimen pyyntöjä, Euroopan keskuspankin suosituksia ja Euroopan investointipankin pyyntöjä, joiden tarkoituksena on lainsäätämisjärjestyksessä hyväksyttävän säädöksen antaminen”.

[2] Lukuun ottamatta pöytäkirjassa N:o 1 olevassa 4 artiklassa tarkoitettuja kiireellisiä, asianmukaisesti perusteluja tapauksia, ks. työjärjestyksen 43 artikla.

toissijaisuusperiaatetta, komission on tarkasteltava sitä uudelleen (nk. **oranssi kortti**). Tarkasteltuaan ehdotusta uudelleen komissio voi päättää joko pitää ehdotuksen voimassa, muuttaa sitä tai peruuttaa sen. Jos komissio päättää pitää ehdotuksen voimassa, kummankin lainsäätäjän on tarkasteltava ennen ensimmäisen käsittelyn päättämistä, onko ehdotus toissijaisuusperiaatteen mukainen. Jos parlamentin jäsenten yksinkertainen enemmistö ja neuvoston jäsenten 55 prosentin enemmistö katsoo, ettei ehdotus ole toissijaisuusperiaatteen mukainen, sen käsittelyä ei jatketa.

Euroopan unionin tuomioistuin (EUT, kotipaikka Luxemburg), joka muodostuu unionin tuomioistuimesta ja unionin yleisestä tuomioistuimesta, tulkitsee unionin primaarioikeutta ja johdettua oikeutta ja päättää johdetun oikeuden pätevyydestä. EU:n lainsäädäntöä koskevan kanteen voivat nostaa jäsenvaltiot, parlamentti, neuvosto, komissio tai yksityishenkilöt, yritykset tai organisaatiot kahden kuukauden kuluessa siitä, kun säädös on julkaistu Euroopan unionin virallisessa lehdessä, tai milloin tahansa kansallisen tuomioistuimen esittämän ennakkoratkaisukysymyksen muodossa. Tuomioistuin myös varmistaa, että jäsenvaltiot noudattavat perussopimusten mukaisia velvoitteitaan (rikkomusmenettelyt), ja valvoo unionin toimielinten, elinten, toimistojen ja virastojen toimimatta jättämisen lainmukaisuutta.

Parlamentti osallistuu asioiden käsittelyyn Euroopan unionin tuomioistuimessa (unionin tuomioistuimessa ja unionin yleisessä tuomioistuimessa) puolustaakseen etujaan, oikeuksiaan ja erioikeuksiaan erityisesti silloin, kun kyseessä on parlamentin yksin tai yhdessä neuvoston kanssa antama säädös. Parlamentti voi nostaa säädöstä koskevan kanteen esimerkiksi silloin, kun säädöstä ei ole annettu asianmukaisesti tavallista lainsäätämisjärjestystä noudattaen, tai se voi puolustaa tätä menettelyä noudattaen annettua säädöstä, jos yksityishenkilöt kyseenalaistavat sen pätevyyden.

Perussopimuksissa määrätyissä tapauksissa Euroopan unionin tuomioistuin voi pyytää tavallisessa lainsäätämisjärjestyksessä hyväksyttävän säädöksen antamista (SEUT:n 294 artiklan 15 kohta). Se voi menetellä näin esimerkiksi asioissa, jotka koskevat sen perussääntöä tai erityistuomioistuinten perustamista unionin yleisen tuomioistuimen yhteyteen (ks. myös laatikko 5 kohdassa 3.1).

Euroopan keskuspankki (EKP, kotipaikka Frankfurt, Saksa) on euroalueen valtioiden keskuspankki. Sen ensisijaisena tavoitteena on pitää yllä hintatason vakautta euroalueella. EKP vastaa nykyään myös euroalueella tai pankkiunioniin osallistuvissa jäsenvaltioissa sijaitsevien pankkien valvonnasta yhteisen valvontamekanismin puitteissa. Perussopimuksissa määrätyissä tapauksissa EKP voi suositella tavallisessa lainsäätämisjärjestyksessä hyväksyttävän säädöksen antamista (SEUT:n 294 artiklan 15 kohta). EKP voi menetellä näin, kun on kyse tiettyihin Euroopan keskuspankkijärjestelmän ja Euroopan keskuspankin perussäännön artikloihin liittyvästä lainsäädännöstä.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea ja alueiden komitea (ETSK ja AK, molempien kotipaikka Bryssel): Komission, parlamentin ja neuvoston on kuultava näitä komiteoita perussopimuksissa määritellyissä tapauksissa (yleensä niiden erityisalan kysymyksissä). Jos komiteoiden kuuleminen on pakollista tavallisen

lainsäätämisjärjestyksen mukaisessa menettelyssä, parlamentti ei voi vahvistaa ensimmäisen käsittelyn kantaansa ennen kuin se on saanut komiteoiden lausunnot. Parlamentti, neuvosto tai komissio voi asettaa komitealle määräajan lausunnon antamista varten (SEUT:n 304 ja 307 artikla). Määräajan päätyttyä asiaa voidaan käsitellä, vaikka lausuntoa ei olisi annettu. Komiteat voivat myös antaa lausuntoja omasta aloitteestaan.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea on EU:n neuvoa-antava elin, joka muodostuu työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen edustajista sekä muiden kansalaisyhteiskuntaa edustavien, erityisesti talous- ja yhteiskuntaelämän, kansalaistoiminnan, ammattialatoiminnan ja kulttuurin alan toimijoiden järjestöjen edustajista (SEUT:n 301–304 artikla). Alueiden komitea on EU:n neuvoa-antava elin, joka muodostuu alueellisista ja paikallisista edustajista (SEUT:n 300 ja 305–307 artikla). Alueiden komitealla on lisäksi oikeus nostaa kanne unionin tuomioistuimessa EU:n säädöksen kumoamiseksi toissijaisuusperiaatteen noudattamatta jättämisen vuoksi.[1]

[1] Tämän käsikirjan julkaisemisen ajankohtana tätä mahdollisuutta ei vielä käytännössä ole käytetty.

3. TAVALLINEN LAINSÄÄTÄMISJÄRJESTYS

Lissabonin sopimuksen voimaantulon jälkeen säädöksiä (asetuksia, direktiivejä ja päätöksiä) on voitu antaa noudattaen kahta eri menettelyä eli tavallista lainsäätämisjärjestystä (jota käsitellään tässä luvussa) ja perussopimuksissa määrätyissä erityistapauksissa erityistä lainsäätämisjärjestystä (luku 7).

3.1. Säädösehdotuksen antaminen

Komissiolla on aloiteoikeus (ks. laatikko 5 kohdassa 3.1). Tavallisen lainsäätämisjärjestyksen mukainen menettely alkaa, kun komissio antaa ehdotuksen lainsäätämisjärjestyksessä hyväksyttäväksi säädökseksi parlamentille ja neuvostolle. Komission jäsenten kollegio on ennen ehdotuksen antamista hyväksynyt sen kirjallisen tai suullisen menettelyn perusteella.

Komissio toimittaa säädösehdotuksensa samanaikaisesti myös kansallisille parlamenteille sekä perussopimuksissa määrätyissä tapauksissa Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle (ks. kohta 2.4).

Laatikko 4 – Lainsäätämisjärjestyksessä hyväksyttävät säädökset	
Lainsäätämisjärjestyksessä hyväksyttävät säädökset (SEUT:n 288 artikla)	Hyväksytään noudattaen tavallista tai erityistä lainsäätämisjärjestystä, SEUT:n 289 artikla
Asetus	Lainsäätämisjärjestyksessä hyväksyttävä säädös, joka pätee yleisesti ja on kaikilta osiltaan velvoittava. Sitä sovelletaan sellaisenaan kaikissa jäsenvaltioissa.
Direktiivi	Lainsäätämisjärjestyksessä hyväksyttävä säädös, joka velvoittaa saavutettavaan tulokseen nähden jokaista jäsenvaltiota, jolle se on osoitettu. Muoto ja keinot on kuitenkin jätetty kansallisten viranomaisten valittavaksi.
Päätös	Lainsäätämisjärjestyksessä hyväksyttävä säädös, joka velvoittaa kaikilta osiltaan niitä, joille se on osoitettu (esimerkiksi yksi tai useampi jäsenvaltio tai kaikki jäsenvaltiot taikka yksittäinen yritys). Sitä sovelletaan sellaisenaan.

Tavallinen lainsäätämisjärjestys vaiheittain (SEUT:n 294 artikla)

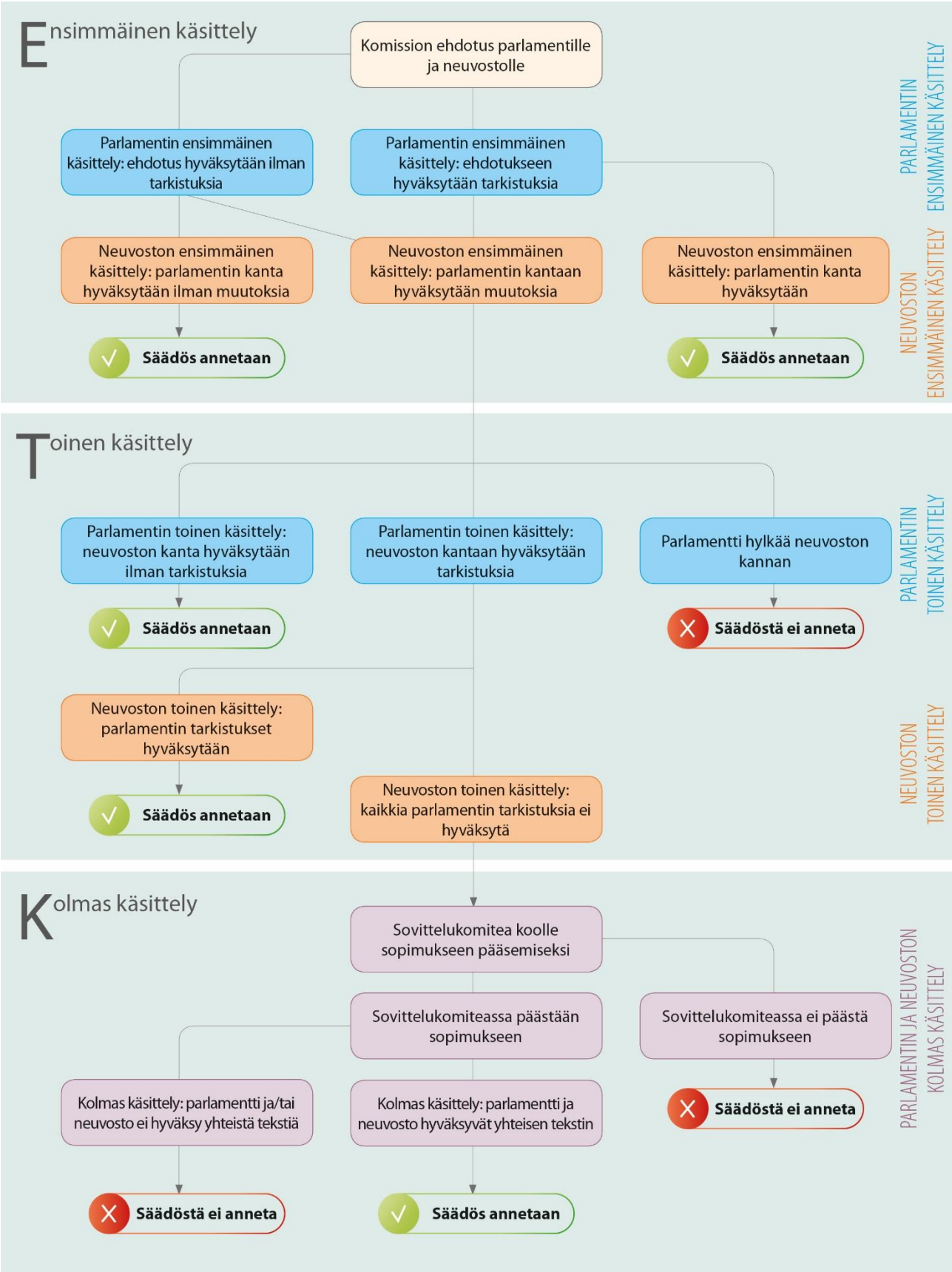

Laatikko 5 – Oikeus ehdottaa unionin lainsäädäntöä

Komissiolla on ”aloiteoikeus”, eli ainoastaan se voi ehdottaa lainsäädäntöä unionin tasolla (SEU:n 17 artikla). Perussopimuksissa vahvistetuissa erityistapauksissa tavallisen lainsäätämisjärjestyksen piiriin kuuluvia säädösehdotuksia voidaan kuitenkin antaa myös jäsenvaltioiden ryhmän aloitteesta, Euroopan keskuspankin suosituksesta tai unionin tuomioistuimen pyynnöstä (SEUT:n 294 artiklan 15 kohta).[1]

Parlamentti ja neuvosto voivat SEUT:n 225 ja 241 artiklan nojalla pyytää komissiota antamaan aiheellisia ehdotuksia lainsäätämisjärjestyksessä hyväksyttäviksi säädöksiksi. Lainsäädäntötoimia koskeva pyyntö ei kuitenkaan sido komissiota – komissio voi päättää olla antamatta säädösehdotusta, mutta sen on perusteltava päätöksensä. Paremmasta lainsäädännöstä tehdyn toimielinten välisen sopimuksen (ks. luku 8) 10 kohdassa todetaan, että komissio vastaa tällaisiin pyyntöihin kolmen kuukauden kuluessa ja hyväksyy erityisen tiedonannon, jossa se esittää jatkotoimet, joihin se aikoo niiden osalta ryhtyä. Jos komissio päättää olla antamatta ehdotusta pyynnön johdosta, se ilmoittaa tätä koskevat yksityiskohtaiset perustelut ja toimittaa tarvittaessa analyysin mahdollisista vaihtoehdoista (ks. myös työjärjestyksen 47 artikla).

Myös kansalaisaloitteen avulla voidaan SEU:n 11 artiklan[2] mukaisesti kehottaa komissiota tekemään perussopimusten soveltamiseksi asianmukaisia ehdotuksia millä tahansa alalla, jolla komissiolla on valtuudet ehdottaa lainsäädäntöä. Kansalaisaloitteelta vaaditaan, että sen on allekirjoittanut yhteensä vähintään miljoona unionin kansalaista ainakin seitsemästä eri jäsenvaltiosta. Sen jälkeen kun kansalaisaloitteelle on kerätty miljoona allekirjoitusta[3], sitä käsitellään erityisen menettelyn mukaisesti ja tuloksena voi olla konkreettisia ehdotuksia unionin säädöksiksi.

3.2. Ensimmäinen käsittely

Ensimmäisessä käsittelyssä parlamentti ja neuvosto tarkastelevat yhtäaikaisesti komission ehdotusta. Parlamentti on kuitenkin se, jonka on toimittava ensimmäisenä. Se voi hyväksyä komission ehdotuksen ilman tarkistuksia, tai se voi muuttaa ehdotusta tai hylätä sen. Sen jälkeen kun parlamentti on vahvistanut kantansa, neuvosto voi päättää hyväksyä parlamentin kannan, jolloin säädös annetaan, tai se voi muuttaa parlamentin kantaa ja toimittaa ensimmäisen käsittelyn kantansa parlamentille toista käsittelyä varten. Parlamentti ja neuvosto voivat epävirallisesti päästä yhteisymmärrykseen missä tahansa ensimmäisen käsittelyn vaiheessa, jolloin puhutaan sopimukseen pääsemisestä ensimmäisessä käsittelyssä (kun komission

[1] Esimerkkejä: Neljäsosa jäsenvaltioista voi tehdä aloitteen lainsäädäntömenettelyn aloittamiseksi poliisiyhteistyön ja rikosasioissa tehtävän oikeudellisen yhteistyön alalla (SEUT:n 76 artikla). Euroopan keskuspankkijärjestelmän ja Euroopan keskuspankin perussääntöä ja täydentävää lainsäädäntöä voidaan Euroopan keskuspankin suosituksesta muuttaa tavallista lainsäätämisjärjestystä noudattaen (pöytäkirjassa N:o 4 oleva 40 artikla). Unionin tuomioistuimen pyynnöstä voidaan perustaa tavallista lainsäätämisjärjestystä noudattaen erityistuomioistuimia unionin yleisen tuomioistuimen yhteyteen (SEUT:n 257 artiklan 1 kohta).

[2] Kansalaisaloitteesta 16. helmikuuta 2011 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 211/2011 (EUVL L 65, 11.3.2011, s. 1).

[3] Tämän käsikirjan julkaisemisen ajankohtana seuraaville kansalaisaloitteille on kerätty vaadittu määrä allekirjoituksia: 1. ”Kielletään glyfosaatti ja suojellaan ihmisiä ja ympäristöä myrkyllisiltä torjunta-aineilta”, 2. ”Stop vivisection” (eläinkokeiden lopettaminen), 3. ”Yksi meistä” (jokaisen ihmisen arvokkuuden, elämisen oikeuden ja koskemattomuuden oikeudellinen suojeleminen hedelmöityksestä alkaen EU:n toimivallan alueilla, joilla tällainen suojelu on erityisen tärkeää) ja 4. ”Vesi ja sanitaatio ovat perusoikeus! Vesi kuuluu kaikille, se ei ole kaupallinen hyödyke!”. Lisätietoja verkkosivustolla http://ec.europa.eu/citizens-initiative/public/welcome

ehdotusta muuttavasta kompromissitekstistä sovitaan parlamentin ja neuvoston välillä ennen parlamentin ensimmäisen käsittelyn äänestystä) tai sopimukseen pääsemisestä toisen käsittelyn varhaisessa vaiheessa (kun kompromissitekstistä sovitaan ennen neuvoston ensimmäisen käsittelyn äänestystä).

Ensimmäistä käsittelyä varten parlamentille ja neuvostolle ei ole asetettu mitään määräaikaa, jonka kuluessa niiden olisi saatettava ensimmäinen käsittely päätökseen.

3.2.1. Parlamentin ensimmäinen käsittely

Valiokuntavaihe

Parlamentissa puhemies lähettää komission ehdotuksen käsiteltäväksi asiasta vastaavaan valiokuntaan.[1] Komission ehdotuksen käsittelyyn voi valiokuntavaiheessa osallistua useita valiokuntia, kun sovelletaan lausunnon antavia valiokuntia koskevaa menettelyä (työjärjestyksen 56 artikla), valiokuntien yhteistyömenettelyä (57 artikla) tai valiokuntien yhteiskokousmenettelyä (58 artikla). Jos kahden tai useamman pysyvän valiokunnan välille syntyy toimivaltaa koskeva kiista, toimivaltakysymys on annettava valiokuntien puheenjohtajakokouksen käsiteltäväksi neljän viikon kuluessa siitä, kun asian valiokuntaan lähettämisestä ilmoitettiin parlamentissa. Valiokuntien puheenjohtajakokous toimittaa asiaa koskevan suosituksen puheenjohtajakokoukselle. Jos puheenjohtajakokous ei tee päätöstä suosituksesta kuuden viikon kuluessa suosituksen vastaanottamisesta, suositus katsotaan hyväksytyksi (työjärjestyksen 211 artikla).

Laatikko 6 – Eri valiokuntien osallistuminen tavallisen lainsäätämisjärjestyksen mukaiseen menettelyyn	
Asiasta vastaava valiokunta (jota kutsutaan myös asian käsittelyä johtavaksi valiokunnaksi)	Valiokunta vastaa asian valmistelusta täysistuntoa varten laatimalla lainsäädäntömietinnön (ks. myös valiokuntien rooli neuvottelujen aloittamisesta päätettäessä, kohta 4.3).
Lausunnon antava valiokunta (työjärjestyksen 56 artikla)[2]	Jos asiasta vastaava valiokunta haluaa saada toisen valiokunnan lausunnon tai jos toinen valiokunta omasta aloitteestaan haluaa antaa lausunnon asiasta vastaavalle valiokunnalle, se voi pyytää **puhemieheltä** lupaa tähän työjärjestyksen 210 artiklan 2 kohdan

[1] Ehdotukset osoitetaan eri valiokunnille niiden toimivallan mukaisesti. Toimivalta on määritelty työjärjestyksen liitteessä VI. Epäselvissä tapauksissa puhemies voi ennen kuin asiasta vastaavaan valiokuntaan lähettämisestä ilmoitetaan parlamentille antaa toimivaltakysymyksen käsiteltäväksi puheenjohtajakokoukselle, joka tekee päätöksensä valiokuntien puheenjohtajakokouksen suosituksesta (työjärjestyksen 48 artikla). Tätä on aiemmin sovellettu joissakin hyväksyntämenettelyissä, kun neuvoston virallinen lausuntopyyntö on saapunut hyvän aikaa komission ehdotuksen jälkeen (esimerkiksi EU:n ja Keski-Amerikan assosiaatiosopimus ja EU:n ja Ukrainan assosiaatiosopimus).

[2] Valiokunnat voivat joskus käyttää myös epävirallista **"56 artikla +" -menettelyä**, jossa niillä on valiokuntien puheenjohtajakokouksen hyväksymiä epävirallisia järjestelyjä. Tällöin asiasta vastaava valiokunta hyväksyy yhden tai useamman seuraavista yhteistyömuodoista lausunnon antavan valiokunnan kanssa:

– lausunnon valmistelija kutsutaan järjestelmällisesti kaikkiin asiasta vastaavassa valiokunnassa pidettäviin keskusteluihin, työpajoihin ja kuulemisiin

	mukaisesti. Lausunnon antava valiokunta voi nimittää **lausunnon valmistelijan**. Se voi asiasta vastaavan valiokunnan asettamassa määräajassa antaa tälle lausuntonsa, joka koostuu komission ehdotukseen tehdyistä tarkistuksista, jotka koskevat sen toimivaltaan kuuluvia asioita. Vaihtoehtoisesti lausunnon antava valiokunta voi päättää esittää kantansa tarkistuksina, jotka asiasta vastaavan valiokunnan puheenjohtaja tai esittelijä jättää lausunnon antavan valiokunnan puolesta suoraan asiasta vastaavan valiokunnan käsiteltäväksi. **Se ei voi jättää tarkistuksia** täysistunnon käsiteltäväksi.
Valiokuntien yhteistyömenettely (työjärjestyksen 57 artikla)	Jos **puheenjohtajakokous** katsoo **valiokuntien puheenjohtajakokouksen tai sen puheenjohtajan** ehdotuksen perusteella, että asia kuuluu lähes tasavertaisesti kahden tai useamman valiokunnan toimivaltaan, tai jos asian eri näkökohdat kuuluvat kahden tai useamman valiokunnan toimivaltaan, sovelletaan valiokuntien yhteistyömenettelyä. Yhteistyöhön osallistuva valiokunta toimii yhteistyössä asiasta vastaavan valiokunnan kanssa noudattaen erityisiä sääntöjä, jotka koskevat muun muassa yhteistä aikataulua ja esittelijöiden yhteistyötä. Asiasta vastaava valiokunta hyväksyy yhteistyöhön osallistuvan valiokunnan tarkistukset ilman äänestystä, kun ne koskevat asioita, jotka kuuluvat yhteistyöhön osallistuvan valiokunnan yksinomaiseen toimivaltaan. Yhteistyöhön osallistuva valiokunta voi **jättää jaettuun toimivaltaan kuuluvat tarkistukset** suoraan täysistunnon käsiteltäväksi, jos asiasta vastaava valiokunta ei hyväksy niitä.
Valiokuntien yhteiskokousmenettely (työjärjestyksen 58 artikla)	Jos asia kuuluu erottamattomasti usean valiokunnan toimivaltaan ja on erittäin tärkeä, **puheenjohtajakokous** voi **valiokuntien puheenjohtajakokouksen tai sen puheenjohtajan** ehdotuksen perusteella päättää, että sovelletaan valiokuntien yhteiskokousmenettelyä. Tällöin ne pitävät yhteisiä kokouksia ja äänestävät yhdessä yhteisestä mietintöluonnoksesta. Valiokunnat ovat yhdessä vastuussa toimielinten välisistä neuvotteluista[1].

– lausunnon valmistelija kutsutaan kokouksiin asiasta vastaavan valiokunnan varjoesittelijöiden kanssa
– lausunnon valmistelija osallistuu trilogeihin
– asian käsittelyä johtavan valiokunnan esittelijä ja lausunnon valmistelija pitävät kahdenvälisiä kokouksia kiinnostuksenkohteistaan ja huolenaiheistaan.

[1] Hyvä esimerkki on ehdotus asetukseksi Euroopan kestävän kehityksen rahastosta (EKKR) (2016/0281(COD)). Siitä päätettiin, että kehitys-, ulkoasiain- ja budjettivaliokunnat käsittelisivät sitä yhdenvertaisesti työjärjestyksen 58 artiklan mukaisesti ehdotuksen kattamien kysymysten monialaisuuden ja merkittävyyden vuoksi. Ensimmäistä kertaa kolme esittelijää laati yhdessä yhteisen mietintöluonnoksen ja kolme valiokuntaa äänesti yhteisesti puheenjohtajiensa toimiessa rinnakkaispuheenjohtajina ja neuvotteli yhdessä muiden toimielinten kanssa.

Asiasta vastaava valiokunta nimittää esittelijän, jonka päätehtävänä on johtaa ehdotuksen käsittelyä menettelyn eri vaiheissa ja tarvittaessa myös neuvotteluja neuvoston ja komission kanssa. Se voi itse asiassa myös päättää nimittää esittelijän jo seuraamaan valmisteluvaihetta ennen kuin komissio hyväksyy ehdotuksensa erityisesti silloin, kun ehdotus sisältyy komission työohjelmaan (työjärjestyksen 48 artikla).

Toimielinten välisten neuvottelujen aikana esittelijää ja varjoesittelijöitä avustaa asiasta vastaavan valiokunnan sihteeristön koordinoima projektiryhmä, jossa ovat mukana ainakin LEGI-yksikkö, oikeudellinen yksikkö, lainsäädäntöasiakirjojen osasto ja parlamentin lehdistöpalvelu ja lisäksi muita tapauskohtaisesti määräytyviä yksiköitä (ks. tavallisen lainsäätämisjärjestyksen yhteydessä käytävien neuvottelujen menettelysäännöt, liite III). Lisäksi parlamentin jäsenten avustajat ja heidän oman poliittisen ryhmänsä henkilöstö avustavat jäseniä heidän toimiessaan esittelijänä tai varjoesittelijänä.

Esittelijä vastaa valiokunnan **mietintöluonnoksen** laatimisesta ja on näin ensimmäinen parlamentin jäsen, joka esittää tarkistuksia komission ehdotukseen. Joissakin tapauksissa esittelijä päättää laatia ensin työasiakirjan käynnistääkseen keskustelut muiden parlamentin jäsenten ja sidosryhmien kanssa mietintöluonnoksen valmistelua varten.

Muut poliittiset ryhmät voivat nimetä kukin varjoesittelijän, joka tuo esiin niiden näkemykset ehdotuksesta. Sen jälkeen kun esittelijä on esitellyt mietintöluonnoksen valiokunnan kokouksessa, kuka tahansa parlamentin jäsen voi jättää sitä koskevia tarkistuksia, jos ainakin yksi asiasta vastaavan valiokunnan varsinainen jäsen tai varajäsen on ne allekirjoittanut (työjärjestyksen 218 artikla). Valiokunnan puheenjohtaja asettaa esittelijän ehdotuksesta **määräajan tarkistusten jättämiselle**. Tarkistuksia voidaan poikkeuksellisesti jättää käsiteltäväksi tarkistusten jättämisen määräajan päätyttyä, jos ne ovat kompromissitarkistuksia tai jos on ilmennyt teknisiä ongelmia (työjärjestyksen 181 artikla). **Suullisia tarkistuksia** voidaan esittää äänestyksen aikana, paitsi jos tietty määrä jäseniä vastustaa sitä[1].

Valiokuntavaiheessa voidaan päättää järjestää kuulemisia asiantuntijoiden kanssa tai teettää tutkimuksia tai **vaikutustenarviointeja** komission vaikutustenarviointien lisäksi (myös olennaisista muutoksista).

Mietintöluonnoksesta ja tarkistuksista keskustellaan yhdessä tai useammassa valiokunnan kokouksessa. Ennen valiokunnan äänestystä on hyvin tavallista, että esittelijä ja varjoesittelijät keskustelevat asiasta epävirallisesti, jotta eri poliittisten ryhmien näkemykset voitaisiin sovittaa mahdollisimman pitkälle yhteen. Näitä keskusteluja käydään usein nk. **varjokokouksissa**. Epäviralliset keskustelut voivat johtaa nk. **kompromissitarkistusten** esittämiseen ja tuomiseen äänestykseen. Niiden

[1] Valiokunnassa niistä äänestämisen vastustamiseen tarvittava äänimäärä määritetään suhteessa äänimäärään, jota sovelletaan täysistunnossa, tarvittaessa pyöristettynä ylöspäin. Työjärjestyksen 180 artiklan mukaisesti täysistunnossa tähän vastustamiseen vaaditaan vähintään 40 jäsentä.

avulla pyritään yhdistelemään eri tarkistuksia tai esitetään vaihtoehto kiistanalaisille tarkistuksille.

Asiasta vastaava valiokunta hyväksyy **yksinkertaisella enemmistöllä** mietintönsä, joka muodostuu komission ehdotukseen tehdyistä tarkistuksista. Mietintöä tai lausuntoa koskeva lopullinen äänestys toimitetaan valiokunnassa **nimenhuutoäänestyksenä** (työjärjestyksen 218 artikla). Yleensä komission edustaja on läsnä valiokuntakeskusteluissa, ja häntä voidaan myös pyytää kertomaan komission kanta ehdotettuihin tarkistuksiin. Myös puheenjohtajavaltion edustaja voi olla läsnä, ja häneltä voidaan pyytää kommentteja.

Valiokunta voi päättää aloittaa mietintönsä pohjalta epäviralliset **neuvottelut** muiden toimielinten kanssa ennen parlamentin ensimmäistä käsittelyä. Tällainen päätös edellyttää valiokunnan jäsenten **määräenemmistöä** ja täysistunnon hyväksyntää (ks. työjärjestyksen 71 artikla ja tämän käsikirjan kohta 4.3.1). Lainsäätäjien välillä näiden neuvottelujen tuloksena mahdollisesti syntyvää sopimusta pidetään alustavana, ja se on toimitettava valiokunnalle käsittelyä ja hyväksyntää varten ennen kuin se voidaan esittää täysistunnossa.

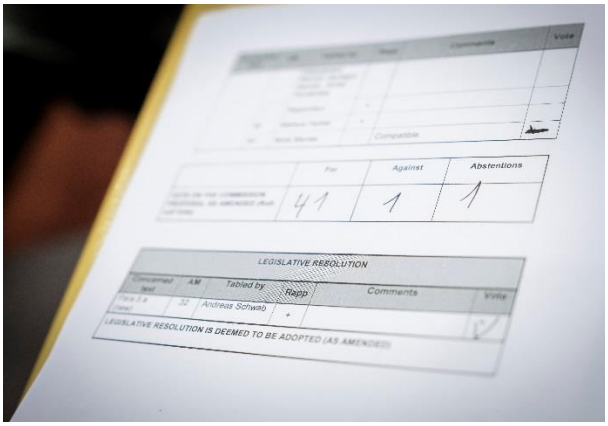

Äänestys valiokunnassa: kädennostoäänestys ja äänestysluettelo © Euroopan parlamentti (2017)

Äänestys valiokunnassa: koneäänestys © Euroopan parlamentti (2017)

Laatikko 7 – Ensimmäisen käsittelyn mahdollisia valiokuntavaiheita

- Täysistunnossa ilmoitetaan säädösehdotuksen lähettämisestä asiasta vastaavaan valiokuntaan
- Koordinaattorit päättävät, mikä poliittisista ryhmistä nimittää esittelijän

- Poliittiset ryhmät nimittävät esittelijänsä tai varjoesittelijänsä
- Keskusteluja ilman mietintöluonnosta (joskus työasiakirjan perusteella)
- Mahdollisesti tutkimuksia, kuulemisia tai työpajoja
- Mietintöluonnoksen käsittely
- Tarkistusten jättämisen määräaika
- Tarkistusten käsittely
- Kompromissitarkistuksista pyritään sopimukseen (esittelijän ja varjoesittelijöiden väliset kokoukset) ja niitä mahdollisesti käsitellään valiokunnassa
- Äänestys valiokunnassa
- Toimielinten välisten neuvottelujen aloittamista koskeva päätös
- Jos neuvottelut alkavat: puheenjohtaja ja esittelijä kertovat keskustelujen kulusta kunkin trilogin jälkeen
- Äänestys alustavasta sopimuksesta (toimielinten välisten neuvottelujen jälkeen)

Täysistuntovaihe

Kun asiasta vastaava valiokunta on hyväksynyt mietintönsä komission ehdotukseen tehtyjen tarkistusten muodossa, mietintö jätetään täysistunnon käsiteltäväksi äänestystä varten (työjärjestyksen 59 artikla). Jos ensimmäisen käsittelyn aikana käydyt neuvottelut ovat johtaneet alustavaan sopimukseen, jonka asiasta vastaava valiokunta on hyväksynyt, se jätetään täysistunnon käsiteltäväksi konsolidoidun tekstin muodossa (työjärjestyksen 74 artikla).

Useimmiten tärkeistä säädösehdotuksista keskustellaan myös täysistunnossa ennen äänestystä. Näiden keskustelujen aikana ja ennen äänestystä parlamentin puhemies voi pyytää komissiota ja neuvostoa ilmaisemaan kantansa ehdotettuihin tarkistuksiin. Täysistuntovaiheessa voidaan jättää käsiteltäväksi lisätarkistuksia, mutta niitä voi esittää vain asiasta vastaava valiokunta, poliittinen ryhmä tai yksittäisten jäsenten muodostama ryhmä, jossa on vähintään yksi kahdeskymmenesosa parlamentin jäsenistä (alhainen vähimmäismäärä eli vähintään 38 jäsentä).

Parlamentti vahvistaa **yksinkertaisella enemmistöllä** (ts. annettujen äänten enemmistöllä) ensimmäisen käsittelyn kantansa komission ehdotukseen: se voi hylätä ehdotuksen kokonaisuudessaan[1], se voi hyväksyä sen ilman tarkistuksia, tai se voi hyväksyä ehdotuksen tarkistuksin, mikä on yleisin vaihtoehto. Täysistunnossa noudatettava äänestysjärjestys esitetään työjärjestyksen 59 artiklassa.

[1] Perussopimuksissa ei ole nimenomaisia määräyksiä siitä, että parlamentti voisi hylätä komission ehdotuksen ensimmäisessä käsittelyssä, kuten se voi tehdä toisessa käsittelyssä (SEUT:n 294 artiklan 7 kohdan b alakohta). Parlamentti on katsonut, että komission ehdotuksen hylkääminen ensimmäisessä käsittelyssä on mahdollista. Se onkin hylännyt ensimmäisessä käsittelyssä esimerkiksi ehdotuksen Euroopan rikosturvallisuustilastoista (2011/0146(COD)) ja ehdotuksen jäsenvaltioiden mahdollisuudesta rajoittaa muuntogeenisten elintarvikkeiden ja rehujen käyttöä tai kieltää se alueellaan (2015/0093(COD)). Komission ehdotuksen hylkääminen tässä vaiheessa on kuitenkin poikkeuksellista.

Vaihtoehtoisesti puheenjohtaja, esittelijä, poliittinen ryhmä tai vähintään 38 jäsenen ryhmä (alhainen vähimmäismäärä) voi ehdottaa sen jälkeen, kun tarkistettu säädösehdotus on hyväksytty kokonaisuudessaan, että asia päätetään palauttaa asiasta vastaavaan valiokuntaan toimielinten välisiä neuvotteluja varten (työjärjestyksen 59 artiklan 4 kohta).

Jos parlamentin ensimmäisen käsittelyn kanta ilmentää alustavaa sopimusta, johon on päästy toimielinten välisissä neuvotteluissa, se toimitetaan neuvostolle, joka vahvistaa sen ilman muutoksia ensimmäisen käsittelyn kantanaan. Lainsäädäntömenettely päättyy tähän vaiheeseen.

Laatikko 8 – Tavallisessa lainsäätämisjärjestyksessä sovellettavat enemmistöt	
Parlamentissa	
Yksinkertainen enemmistö:	annettujen äänten enemmistö
Määräenemmistö:	jäsenten enemmistö (täysistuntoäänestyksessä 376 ääntä 751:stä)
Neuvostossa	
Yksinkertainen enemmistö:	jäsenvaltioiden enemmistö (15 jäsenvaltiota äänestää puolesta)
Määräenemmistö:	puolesta äänestää 55 prosenttia jäsenvaltioista (eli 16 jäsenvaltiota), joiden väestö on vähintään 65 prosenttia EU:n väestöstä[1]
Yksimielisyys:	kaikki äänestävät jäsenvaltiot äänestävät puolesta (pidättyminen äänestämisestä ei ole este yksimieliselle hyväksymiselle)

Täysistunto Strasbourgissa © Euroopan parlamentti (2017)

[1] Tätä nk. kaksoisenemmistösääntöä on sovellettu 1. marraskuuta 2014 alkaen. Siihen asti määräenemmistö tarkoitti vähintään 15 jäsenvaltion antamaa 255:tä puoltavaa ääntä (yhteensä 352 äänestä). Jäsenvaltio saattoi tuolloin myös pyytää vahvistamaan, että puolesta äänestäneiden jäsenvaltioiden väkiluku on vähintään 62 prosenttia väestöstä.

Laatikko 9 – Ensimmäisen käsittelyn mahdollisia täysistuntovaiheita	
Valiokunta ei ole tehnyt päätöstä aloittaa neuvottelut	**Valiokunta on tehnyt päätöksen aloittaa neuvottelut**

• Valiokunnan mietinnön jättäminen käsiteltäväksi
• Tarkistusten jättämisen määräaika
• Keskustelu (puheenjohtajakokous tai täysistunto voi kuitenkin päättää, että keskustelua ei käydä)
• Äänestys
  ○ säädösesityksen hylkäämisestä
  ○ tarkistuksista säädösesitykseen
  ○ säädösesityksestä kokonaisuudessaan tarkistettuna tai muutoin
• Mahdollisesti palauttaminen valiokuntaan neuvottelujen aloittamista varten (tai uudelleentarkastelua varten, jos säädösesitys on hylätty)
	• Valiokunnan mietinnön jättäminen käsiteltäväksi (neuvotteluvaltuutus)
	• Ilmoitus täysistunnossa valiokunnan päätöksestä aloittaa neuvottelut
	• Mahdollisesti pyyntö (keskitason vähimmäismäärä, ts. vähintään yksi kymmenesosa parlamentin jäsenistä, jolloin jäsenmäärä voi koostua yhdestä tai useammasta poliittisesta ryhmästä ja/tai yksittäisistä jäsenistä, eli vähintään 76 jäsentä) äänestyksen järjestämisestä valiokunnan päätöksestä aloittaa neuvottelut, ja jos pyyntö tehdään, kertaäänestys saman istuntojakson aikana tai, jos on kyse Brysselin istuntojaksosta, seuraavan istuntojakson aikana
	• Jos pyyntöä ei tehdä tai päätöstä ei hylätä, toimielinten väliset neuvottelut voivat alkaa
	• Jos päätös hylätään, asiasta äänestetään periaatteessa seuraavan istuntojakson aikana
	• Tarkistusten jättämisen määräaika
	• Keskustelu (puheenjohtajakokous tai täysistunto voi kuitenkin päättää, että keskustelua ei käydä)
	• Äänestys
	  ○ säädösesityksen hylkäämisestä
	  ○ tarkistuksista säädösesitykseen
	  ○ säädösesityksestä kokonaisuudessaan tarkistettuna tai muutoin
	• Mahdollisesti palauttaminen valiokuntaan neuvottelujen aloittamiseksi täysistunnon antaman neuvotteluvaltuutuksen pohjalta (tai uudelleentarkastelua varten, jos säädösesitys on hylätty)

3.2.2. Neuvoston ensimmäinen käsittely

Neuvosto aloittaa parlamentin tavoin valmistelutyönsä komission ehdotuksen saatuaan. Toimielimet voivat työskennellä samanaikaisesti, mutta neuvoston ensimmäisen käsittelyn kanta voidaan vahvistaa vasta, kun parlamentti on toimittanut sille ensimmäisen käsittelyn kantansa. Neuvosto voi joskus hyväksyä poliittisen yhteisymmärryksen eli nk. **yleisnäkemyksen** ennen kuin parlamentti on muodostanut ensimmäisen käsittelyn kantansa.

Kuten kohdassa 2.2 esitetään, ehdotusta käsitellään neuvostossa kolmella tasolla:

- työryhmä
- Coreper
- neuvosto.

Ehdotus lähetetään asiaankuuluvaan työryhmään käsiteltäväksi. Ehdotuksen käsittely **työryhmässä** voi tapahtua samaan aikaan kuin sen käsittely parlamentin asiasta vastaavassa valiokunnassa. Kun työryhmän keskusteluissa on edistytty riittävästi, asian käsittely voidaan aloittaa tai sitä voidaan jatkaa Coreperissa ja joskus harvemmin myös neuvoston tasolla, jos asia on arkaluonteinen tai merkityksellinen.

Useimmat ehdotukset ovat **Coreperin** esityslistalla useaan otteeseen, kun se yrittää ratkaista erimielisyydet, joista ei ole saatu sovittua työryhmässä. Coreper voi päättää palauttaa ehdotuksen työryhmään, mahdollisesti kompromissiehdotuksin, ja se voi toimittaa asian neuvoston käsiteltäväksi. Coreper voi ensimmäisen käsittelyn aikana myös hyväksyä neuvotteluvaltuutuksen tulevia toimielinten välisiä neuvotteluja varten, vaikkakin neuvoston valtuutuksena toimii yhä useammin sen hyväksymä **yleisnäkemys**.

Virallisesti äänestykset toimitetaan vain **neuvoston** tasolla. Työryhmissä ja Coreperissa puheenjohtajavaltio yrittää saada aikaan mahdollisimman laajan yhteisymmärryksen useimmista jäsenvaltioiden esille ottamista asioista arvioiden aina, saavatko kompromissit taakseen vaadittavan enemmistön neuvostossa. Pyrkimyksenä on selvittää useimmat poliittiset ja tekniset asiat Coreperissa ja työryhmissä niin, että neuvoston kokoukseen jää vain korkeintaan muutama ratkaisematon poliittinen kysymys. Neuvoston puheenjohtajavaltio voi myös päättää käydä keskusteluja Coreperissa tai neuvostossa **tilannekatsausten** pohjalta. Näissä kuvataan saavutettua edistystä ja vielä ratkaisemattomia kysymyksiä.

Neuvosto voi päättää palauttaa ehdotuksen Coreperiin tai työryhmään, ja se voi antaa ohjeistusta tai ehdottaa kompromisseja. Jos ehdotuksen käsittely on saatu päätökseen Coreperissa, ehdotus otetaan neuvoston esityslistalle A-kohtana, jolloin se hyväksytään ilman keskustelua. Näistä kohdista voidaan kuitenkin edelleen keskustella, jos yksi tai useampi jäsenvaltio sitä pyytää. Mikä tahansa neuvoston kokoonpanoista voi hyväksyä jonkin toisen kokoonpanon alaan kuuluvia neuvoston säädöksiä.

Jos neuvosto hyväksyy **määräenemmistöllä** tai komission vastustaessa **yksimielisesti** parlamentin ensimmäisen käsittelyn kannan (eli hyväksyy kaikki parlamentin tarkistukset esimerkiksi silloin, kun ensimmäisessä käsittelyssä on päästy

sopimukseen), säädös annetaan sellaisena kuin se on vahvistettu Euroopan parlamentin kannassa. Jollei neuvosto voi täysin hyväksyä parlamentin ensimmäisen käsittelyn lopputulosta, se vahvistaa ensimmäisen käsittelyn kantansa (joka tunnettiin aiemmin neuvoston ”yhteisenä kantana”) ja toimittaa sen parlamentille, jotta voidaan siirtyä toiseen käsittelyyn[1]. Komissio antaa parlamentille täydellisen selvityksen kannastaan.

Jos parlamentti on vahvistanut ensimmäisen käsittelyn kantansa ilman sopimusta neuvoston kanssa, on yhä mahdollista päästä sopimukseen ennen parlamentin toista käsittelyä, jolloin puhutaan ”**sopimukseen pääsemisestä toisen käsittelyn varhaisessa vaiheessa**” (työjärjestyksen 72 artikla; menettelyä kuvataan tarkemmin jäljempänä kohdassa 4.3).

Neuvoston kokous © Euroopan unioni

[1] Vaikka perussopimuksissa ei asiasta nimenomaisesti määrätäkään, on laajalti hyväksytty, että neuvosto voi määräenemmistöllä hylätä komission ehdotuksen kokonaisuudessaan. Käytännössä neuvosto ei kuitenkaan yleensä virallisesti hylkää komission ehdotuksia. Sen sijaan se – toisin kuin parlamentti – ei aloita tai jatka joidenkin komission ehdotusten käsittelyä, jolloin näiden asioiden eteneminen itse asiassa estyy.

3.3. Toinen käsittely

Toinen käsittely alkaa, kun parlamentti saa virallisesti neuvoston ensimmäisen käsittelyn kannan[1]. Toisessa käsittelyssä lainsäätäjiä sitovat perussopimusten mukaiset tiukat määräajat: kummallakin niistä on kolmen kuukauden määräaika, jota voidaan jatkaa kuukaudella. Parlamentin määräaika alkaa, kun neuvoston ensimmäisen käsittelyn kannasta ilmoitetaan täysistunnossa.[2] Toisessa käsittelyssä parlamentti voi hyväksyä tai hylätä neuvoston ensimmäisen käsittelyn kannan tai esittää siihen tarkistuksia.[3]

3.3.1. Parlamentin toinen käsittely

Valiokuntavaihe

Esittelijä (yleensä sama parlamentin jäsen, joka laati mietinnön ensimmäiseen käsittelyyn) laatii luonnoksen suositukseksi, jonka asiasta vastaava valiokunta (sama kuin ensimmäisen käsittelyn asiasta vastaava valiokunta) toimittaa täysistunnon käsiteltäväksi ehdottaen neuvoston ensimmäisen käsittelyn kannan hyväksymistä, tarkistamista tai hylkäämistä.

Suositusluonnos sisältää esittelijän ehdottamat tarkistukset. Ainoastaan asiasta vastaavan valiokunnan jäsenet tai varajäsenet saavat jättää käsiteltäväksi hylkäämisehdotuksia tai lisätarkistuksia. Toisessa käsittelyssä tarkistusten käsiteltäväksi ottamiselle on asetettu muitakin rajoituksia. Työjärjestyksen 68 artiklan 2 kohdan mukaisesti tarkistus neuvoston kantaan otetaan käsiteltäväksi ainoastaan, jos sillä:

- pyritään joko kokonaan tai osittain palauttamaan parlamentin ensimmäisessä käsittelyssä vahvistama kanta, tai
- pyritään yhteisymmärrykseen neuvoston ja parlamentin välillä, tai
- pyritään tarkistamaan neuvoston kannan osaa, joka ei sisältynyt ensimmäisessä käsittelyssä esitettyyn ehdotukseen tai joka eroaa siitä sisällöltään, tai
- pyritään ottamaan huomioon parlamentin ensimmäisen käsittelyn kannan vahvistamisen jälkeen ilmennyt uusi seikka tai oikeudellinen tilanne.

Valiokuntavaiheessa asiasta vastaavan valiokunnan puheenjohtaja ja täysistuntovaiheessa puhemies päättää, otetaanko tarkistus käsiteltäväksi. Heidän päätöksensä on lopullinen (työjärjestyksen 68 artikla). Jos ensimmäisen käsittelyn jälkeen on pidetty uudet vaalit eikä parlamentti ole pyytänyt, että komissio antaa

---

[1] Kuten yhteispäätösmenettelyyn sovellettavia käytännön menettelytapoja koskevan yhteisen julistuksen (EUVL C 145, 30.6.2007, s. 5) 20 kohdassa todetaan, neuvosto yleensä kuulee parlamenttia kantansa toimittamisajankohdasta varmistaakseen mahdollisimman suuren tehokkuuden. On tärkeää, että käytettävissä olevia kolmea tai neljää kuukautta voidaan hyödyntää täysimittaisesti ja ottaa huomioon esimerkiksi lomakaudet.

[2] SEUT:n 294 artiklan 7 kohdassa määrättyä kolmen kuukauden määräaikaa voidaan kyseisen artiklan 14 kohdan mukaisesti pidentää enintään yhdellä kuukaudella. Useimmiten parlamentti käyttää pidennysmahdollisuutta, sillä kolme kuukautta osoittautuu yleensä liian lyhyeksi ajaksi.

[3] Jos parlamentti ei tee päätöstä tässä määräajassa, säädös katsotaan annetuksi neuvoston ensimmäisen käsittelyn kannan mukaisena. Näin ei kuitenkaan koskaan ole tapahtunut.

ehdotuksensa uudelleen parlamentin käsiteltäväksi[1], voidaan päättää olla soveltamatta käsiteltäväksi ottamista koskevia rajoituksia.

Toisessa käsittelyssä muut valiokunnat eivät anna lausuntoja. Työjärjestyksen 57 artiklaa sovellettaessa yhteistyöhön osallistuvat valiokunnat sitä vastoin osallistuvat neuvotteluihin[2].

Kuten ensimmäisessä käsittelyssä esittelijä ja varjoesittelijät voivat keskustella epävirallisesti suositusluonnoksesta ja lisätarkistuksista, jotta näkemykset voitaisiin sovittaa mahdollisimman pitkälle yhteen. Nämä keskustelut voivat johtaa kompromissitarkistuksiin, joista myöhemmin äänestetään.

Asiasta vastaava valiokunta voi toisessa käsittelyssä päättää aloittaa neuvottelut neuvoston kanssa milloin tahansa sen jälkeen, kun neuvoston ensimmäisen käsittelyn kanta on lähetetty sille, ja parlamentin ensimmäisen käsittelyn kanta katsotaan sen neuvotteluvaltuutukseksi. Jos neuvoston kanta sisältää osia, jotka eivät sisälly komission ehdotukseen tai parlamentin ensimmäisen käsittelyn kantaan, valiokunta voi antaa neuvotteluryhmälle ohjeita (ks. työjärjestyksen 73 artikla ja tämän käsikirjan kohta 4.3.1).

Asiasta vastaava valiokunta tekee päätöksensä yksinkertaisella enemmistöllä (eli annettujen äänten enemmistöllä). Asiasta vastaavan valiokunnan äänestyksen jälkeen suositus tuodaan äänestykseen täysistunnossa.

Täysistuntovaihe

Täysistuntoon tuodaan äänestettäväksi valiokunnassa hyväksytty suositus toiseen käsittelyyn tai, jos toisen käsittelyn aikana on päästy sopimukseen, alustavan sopimuksen teksti. Täysistuntovaiheessa voidaan jättää käsiteltäväksi lisätarkistuksia, mutta niitä voi esittää vain asiasta vastaava valiokunta, poliittinen ryhmä tai vähintään 38 jäsentä (alhainen vähimmäismäärä).

Ennen täysistuntoäänestystä puhemies voi pyytää komissiota ilmaisemaan kantansa ja neuvostoa esittämään näkemyksensä.

Parlamentti voi hyväksyä neuvoston ensimmäisen käsittelyn kannan ilman tarkistuksia (joko sen vuoksi, että toisen käsittelyn varhaisessa vaiheessa on päästy sopimukseen, tai koska täysistunto ei hyväksy ehdotettuja tarkistuksia). Jos tarkistuksia tai hylkäämisehdotuksia ei ole jätetty käsiteltäväksi tai hyväksytty parlamentin jäsenten äänten enemmistöllä (ts. vähintään 376 puoltoääntä 751 mahdollisesta äänestä), puhemies pelkästään ilmoittaa, että ehdotettu säädös on lopullisesti hyväksytty. Tällaisessa tapauksessa ei toimiteta virallista äänestystä.

Jos parlamentti hyväksyy tai hylkää neuvoston ensimmäisen käsittelyn kannan, lainsäädäntömenettely päättyy. Jos parlamentti hylkää neuvoston kannan, menettely

---

[1] Työjärjestyksen 68 artiklan 2 kohta yhdessä 61 artiklan kanssa.

[2] AFCO-valiokunnan tulkinta 57 artiklasta: "Puheenjohtajakokouksen päätöstä soveltaa valiokuntien yhteistyömenettelyä sovelletaan kyseessä olevan menettelyn kaikissa vaiheissa."

voidaan käynnistää uudelleen ainoastaan komission esittämän uuden ehdotuksen perusteella.

3.3.2. Neuvoston toinen käsittely

Parlamentin päätettyä toisen käsittelynsä ja toimitettua kantansa neuvostolle tällä on kolme kuukautta (tai neljä kuukautta, jos on pyydetty määräajan pidentämistä, ks. kohdan 3.3 alku) aikaa saattaa toinen käsittelynsä päätökseen.

Toisessa käsittelyssä neuvosto voi hyväksyä parlamentin tarkistukset määräenemmistöllä tai hyväksyä ne yksimielisesti, jos komissio vastustaa jotakin parlamentin tarkistusta. Tässä tapauksessa säädös annetaan.

Jos neuvosto ei hyväksy kaikkia parlamentin tarkistuksia, perussopimusten mukaisesti kutsutaan koolle sovittelukomitea.

3.4. Sovittelu ja kolmas käsittely

Sovittelu muodostuu parlamentin ja neuvoston välisistä neuvotteluista sovittelukomiteassa. Sovittelun tavoitteena on päästä sopimukseen nk. yhteisestä tekstistä (lisätietoa luvussa 5).

Sovittelukomiteassa on kaksi valtuuskuntaa:

- neuvoston valtuuskunta, jossa on yksi edustaja kustakin jäsenvaltiosta (ministeri tai hänen edustajansa), ja
- parlamentin valtuuskunta, jossa on yhtä monta jäsentä kuin neuvoston valtuuskunnassa ja jonka puheenjohtajana toimii yksi **kolmesta sovittelusta vastaavasta varapuhemiehestä**.

Sovittelukomiteassa on siis nykyään 56 (28+28) jäsentä. Komissiota edustaa käsiteltävästä asiasta vastaava komission jäsen, ja sen tehtävänä on tehdä tarpeelliset aloitteet parlamentin ja neuvoston kantojen yhteensovittamiseksi.

Sovittelukomitea on kutsuttava koolle kuuden viikon (tai kahdeksan viikon, jos on sovittu määräajan pidentämisestä) kuluessa siitä, kun neuvosto on saanut toisen käsittelynsä päätökseen ja ilmoittanut parlamentille virallisesti, ettei se voi hyväksyä kaikkia parlamentin toisessa käsittelyssä esittämiä tarkistuksia. Se muodostetaan erikseen jokaista sovittelua tarvitsevaa säädösehdotusta varten, ja sillä on kuusi viikkoa (tai kahdeksan viikkoa, jos on sovittu määräajan pidentämisestä) aikaa sopia **yhteisestä tekstistä**, joka sekä parlamentin että neuvoston on vielä vahvistettava. Koska aikaa sopimukseen pääsemiseen on suhteellisen vähän, käytännössä epäviralliset toimielinten väliset neuvottelut aloitetaan jo ennen kuin sovittelukomitea kutsutaan virallisesti koolle.

Jos sovittelukomitea ei pääse sopimukseen tai jollei parlamentti yksinkertaisella enemmistöllä tai neuvosto määräenemmistöllä hyväksy yhteistä tekstiä kolmannessa käsittelyssä kuuden viikon (tai kahdeksan viikon, jos on sovittu määräajan pidentämisestä) kuluessa, katsotaan, että säädöstä ei ole annettu.

4. TOIMIELINTEN VÄLISET NEUVOTTELUT

4.1. Johdanto

Amsterdamin sopimuksessa lainsäätäjille annettiin mahdollisuus päästä sopimukseen ensimmäisessä käsittelyssä, minkä jälkeen tavallisen lainsäätämisjärjestyksen mukaisen menettelyn päätökseen saattaminen on ollut mahdollista kaikissa käsittelyvaiheissa (ks. laatikko 10 kohdan 4.4.3 jälkeen)[1]. Tämän mukainen käytäntö vahvistettiin yhteisessä julistuksessa yhteispäätösmenettelyyn sovellettavista käytännön menettelytavoista (ks. laatikko 1). Julistuksessa todetaan, että "toimielimet toimivat vilpittömässä yhteistyössä menettelyn aikana lähentääkseen mahdollisimman paljon kantojaan ja edistääkseen siten mahdollisuuksien mukaan kyseisen säädöksen hyväksymistä menettelyn varhaisessa vaiheessa". Kantojen lähentäminen tapahtuu epävirallisissa toimielinten välisissä neuvotteluissa, joita kutsutaan trilogeiksi.

Trilogikokous © Euroopan parlamentti (2017)

Tammikuun 16. päivänä 2017 voimaan tulleen parlamentin työjärjestyksen tarkistamisen yhteydessä lisättiin toimielinten välisten lainsäädäntöneuvottelujen avoimuutta (ks. myös kohta 4.5). Tämä uudistus perustuu vuoden 2012 lopulla käyttöön otettuihin määräyksiin parlamentin neuvotteluvaltuutusten hyväksymisestä ja neuvottelujen toteuttamistavasta. Työjärjestyksen kattavan uudistuksen tarkoituksena oli vahvistaa entisestään parlamentin vastuuvelvollisuutta lainsäädäntöneuvotteluissa ja näiden neuvottelujen parlamentaarista valvontaa, erityisesti lujittamalla täysistunnon roolia päätettäessä neuvottelujen aloittamisesta ja neuvotteluvaltuutuksista.

[1] Asian taustaa selvitetään 5. marraskuuta 2013 julkaistussa konferenssiraportissa "20 years of codecision":

Sopimukseen pääsyn vaiheet tavallisessa lainsäätämisjärjestyksessä

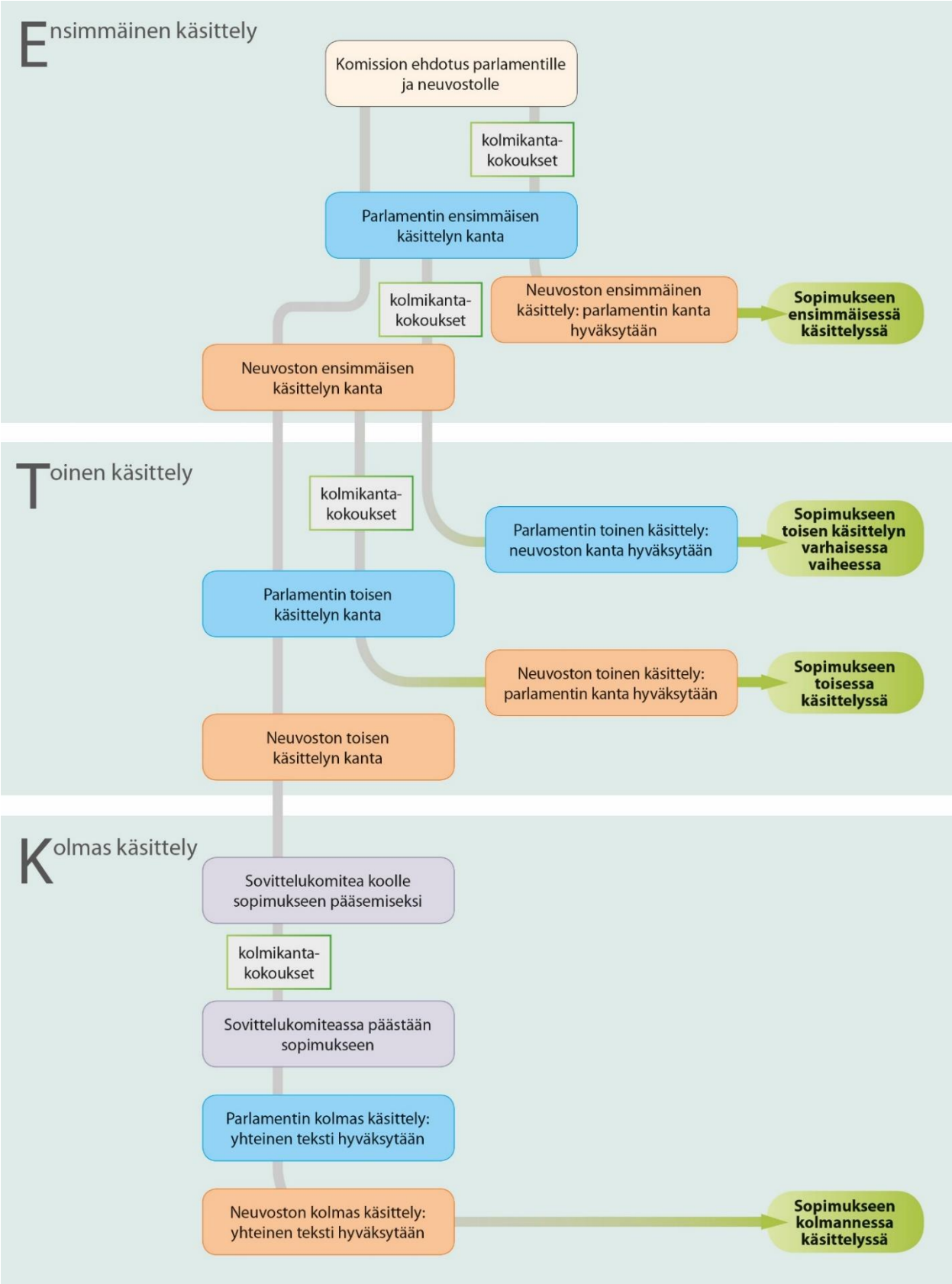

Toimielinten välisten neuvottelujen eteneminen

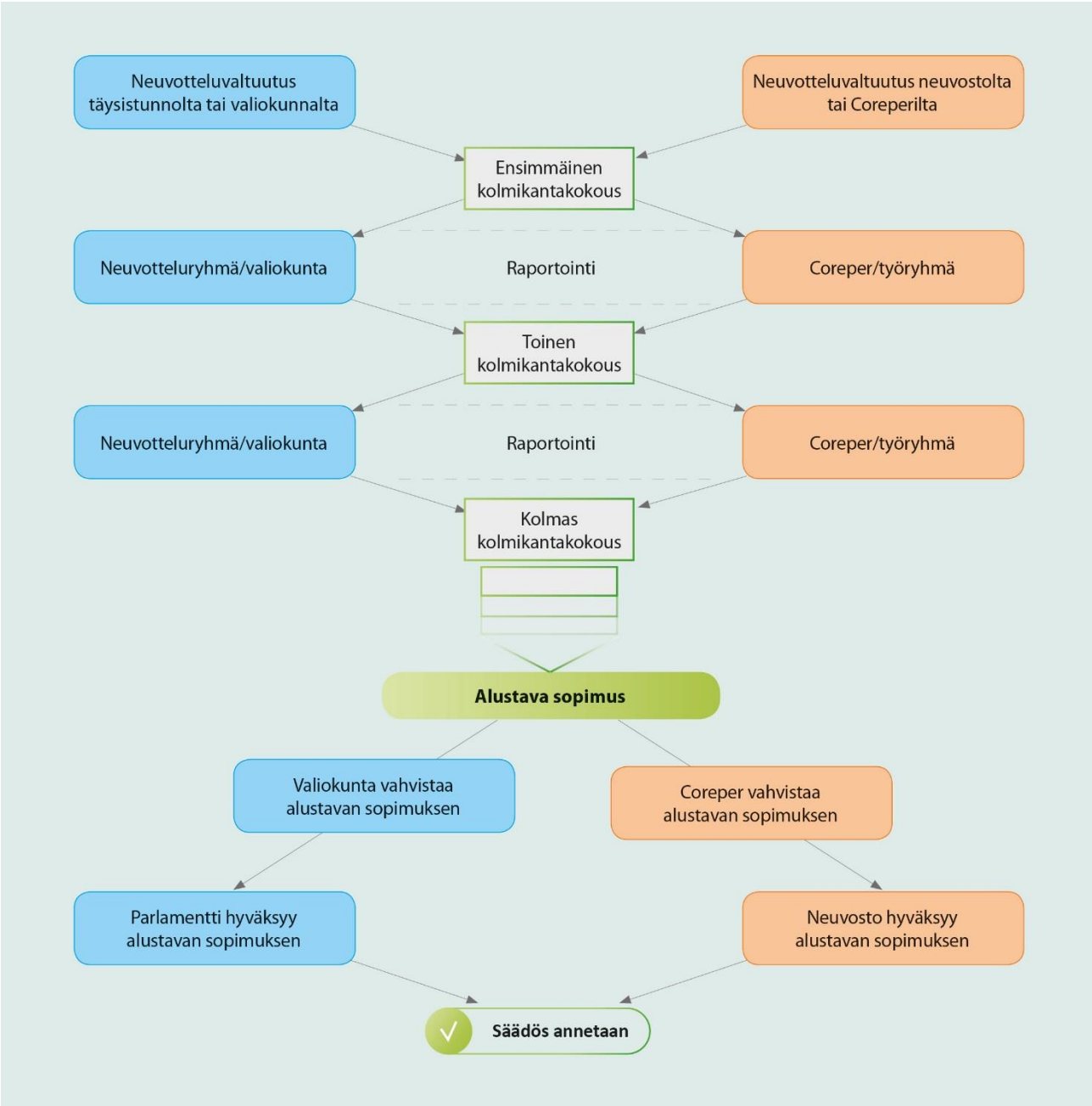

4.2. Trilogit

Tavallisessa lainsäätämisjärjestyksessä hyväksyttävän säädöksen antamisen edellytyksenä on, että lainsäätäjät jossakin menettelyvaiheessa pääsevät sopimukseen yhteisestä tekstistä, jonka sekä parlamentti että neuvosto voivat hyväksyä. Tämän vuoksi toimielinten on neuvoteltava keskenään, mikä tapahtuu trilogeissa. Trilogit ovat epävirallisia kolmikantakokouksia, joissa parlamentin, neuvoston ja komission edustajat käsittelevät säädösehdotuksia. Trilogeja voidaan järjestää lainsäädäntömenettelyn kaikissa vaiheissa. Ne voivat johtaa sopimukseen pääsemiseen ensimmäisessä käsittelyssä, toisen käsittelyn varhaisessa vaiheessa tai

toisessa käsittelyssä. Sovitteluvaiheessa niissä voidaan päästä sopimukseen yhteisestä tekstistä. Trilogit ovat poliittisia neuvotteluja, vaikka niitä ennen saatetaan järjestää valmistelevia teknisiä kokouksia (joihin näiden kolmen toimielimen asiantuntijat osallistuvat). Tärkein työväline on säädösehdotuksesta laadittu nelipalstainen asiakirja: sen kolmessa ensimmäisessä palstassa esitetään kunkin kolmen toimielimen kannat ja viimeisessä palstassa kompromissiehdotukset[1]. Trilogin puheenjohtajana toimii kokousta isännöivä lainsäätäjä (eli parlamentti tai neuvosto). Sen aikana kukin toimielin antaa selvityksen kannastaan ja asioista keskustellaan kompromissin löytämiseksi.

Komissio toimii välittäjänä ja pyrkii edistämään sopimukseen pääsemistä lainsäätäjien välillä. Trilogeihin osallistujat toimivat oman toimielimensä antamien neuvotteluvaltuutusten mukaisesti. Toimielinten valtuuskunnat tarkastelevat kompromissin mahdollisuuksia epävirallisesti. Ne raportoivat säännöllisesti edistyksestä tai pyytävät uusia ohjeita oman toimielimensä sisäisten sääntöjen mukaisesti: parlamentin edustajat neuvotteluryhmän ja/tai valiokunnan ja neuvoston edustajat Coreperin tai asiasta vastaavan työryhmän kautta (ks. kaavio edellä).

Trilogeissa aikaansaatu sopimus on alustava, ja kunkin toimielimen on vielä hyväksyttävä se omien virallisten menettelyjensä mukaisesti (ks. parlamentin osalta työjärjestyksen 74 artikla).

Käsiteltävän asian luonteen mukaan määräytyy, miten usein trilogit järjestetään ja kuinka monta niitä on. Tähän voi vaikuttaa myös erityinen poliittinen tilanne (kuten parlamentin vaalikauden päättyminen). Koska neuvoston puheenjohtajuus kiertää, kunkin puheenjohtajakauden aikana on yleensä tiettyjä asioita, joiden käsittelyn puheenjohtajavaltio haluaisi saada kauden aikana päätökseen.

Yhteispäätösmenettelyn varhaisiin aikoihin verrattuna trilogien kytkeminen tiiviimmin toimielinrakenteeseen on parantanut avoimuutta ja vastuuvelvollisuutta parlamentissa (koska kaikki tiedot ja kokoukset ovat kaikkien poliittisten ryhmien seurattavissa) ja myös toimielinten välisten neuvottelujen laatua.

4.3. Toimielinten välisten neuvottelujen aloittaminen

Ennen neuvottelujen käynnistymistä toimielinten välillä kunkin toimielimen neuvottelijoiden on saatava toimielimeltään lupa (ks. kohta 4.4) aloittaa neuvottelut sekä neuvotteluvaltuutukset, joiden puitteissa heidän on toimittava. Neuvottelujen aloittamiseen liittyvät menettelyt ovat erilaiset eri toimielimissä.

4.3.1. Parlamentti

Neuvottelut ennen parlamentin ensimmäistä käsittelyä

Parlamentissa täysistunto viime kädessä päättää siitä, päätetäänkö parlamentin ensimmäinen käsittely tai annetaanko valiokunnan aloittaa neuvottelut. Valiokunnassa voidaan tehdä päätös neuvottelujen aloittamisesta ja käyttää valiokunnan mietintöä neuvotteluvaltuutuksena, minkä jälkeen päätökselle on saatava täysistunnon

[1] Joissakin neuvotteluissa asiakirjoissa voi olla eri määrä palstoja.

hyväksyntä (työjärjestyksen 71 artikla). Jos valiokunnan päätöstä ei hyväksytä tai jos sitä ei ole, täysistunto voi myös päättää palauttaa asian asiasta vastaavaan valiokuntaan, jotta valiokunta voi aloittaa neuvottelut täysistunnon hyväksymien tarkistusten pohjalta (59 artiklan 4 kohta).

- *Valiokunnan päätös neuvottelujen aloittamisesta ensimmäisen käsittelyn aikana*

Jos asiasta vastaava valiokunta päättää aloittaa neuvottelut ensimmäisen käsittelyn aikana ja käyttää valiokuntamietintöä neuvotteluvaltuutuksena, päätös on tehtävä valiokunnassa määräenemmistöllä.

Päätöksestä on ilmoitettava valiokuntaäänestystä seuraavan istuntojakson alussa (yleensä maanantaina klo 17 Strasbourgin istuntoviikolla ja keskiviikkona klo 15 Brysselin istuntoviikolla). Poliittinen ryhmä tai vähintään keskitason vähimmäismäärän saavuttamiseksi tarvittava määrä jäseniä (eli 76 jäsentä) voi ilmoitusta seuraavan päivän päättymiseen mennessä pyytää kertaäänestystä valiokunnan päätöksestä (Strasbourgin istuntoviikolla äänestys toimitetaan saman istuntojakson aikana). Jos pyyntöjä ei esitetä määräaikaan mennessä, valiokunta voi aloittaa neuvottelut.

Jos äänestyspyyntö esitetään, parlamentti voi yksinkertaisella enemmistöllä hyväksyä valiokunnan päätöksen – ja valiokunta voi aloittaa neuvottelut välittömästi tämän jälkeen.

Jos täysistunto hylkää valiokunnan päätöksen neuvottelujen aloittamisesta, mietintö otetaan seuraavan istuntojakson esityslistalle työjärjestyksen 59 artiklan mukaisesti tavanomaista täysistuntoäänestystä varten ja tarkistusten esittämiselle asetetaan määräaika.

- *Täysistunnon päätös neuvottelujen aloittamisesta (valiokunnan jo tehtyä päätöksen tai ilman valiokunnan päätöstä)*

Kun valiokunta ei ole tehnyt päätöstä tai sen päätös on hylätty, täysistunnossa äänestetään esityksestä lainsäätämisjärjestyksessä hyväksyttäväksi säädökseksi, valiokunnan mietinnön tarkistuksista ja poliittisten ryhmien tai vähintään 38 jäsenen ryhmän käsiteltäväksi jättämistä tarkistuksista parlamentin ensimmäisen käsittelyn päättämiseksi.

Juuri ennen ensimmäisen käsittelyn päättämistä asiasta vastaavan valiokunnan puheenjohtaja tai esittelijä, poliittinen ryhmä tai vähintään 38 jäsenen ryhmä (alhainen vähimmäismäärä) voi pyytää täysistuntoa palauttamaan asian valiokuntaan toimielinten välisiä neuvotteluja varten työjärjestyksen 60 artiklan mukaisesti. Tämän jälkeen pyynnöstä äänestetään.

Neuvotteluvaltuutusten hyväksyminen parlamentissa ensimmäisen käsittelyn aikaisia neuvotteluja varten

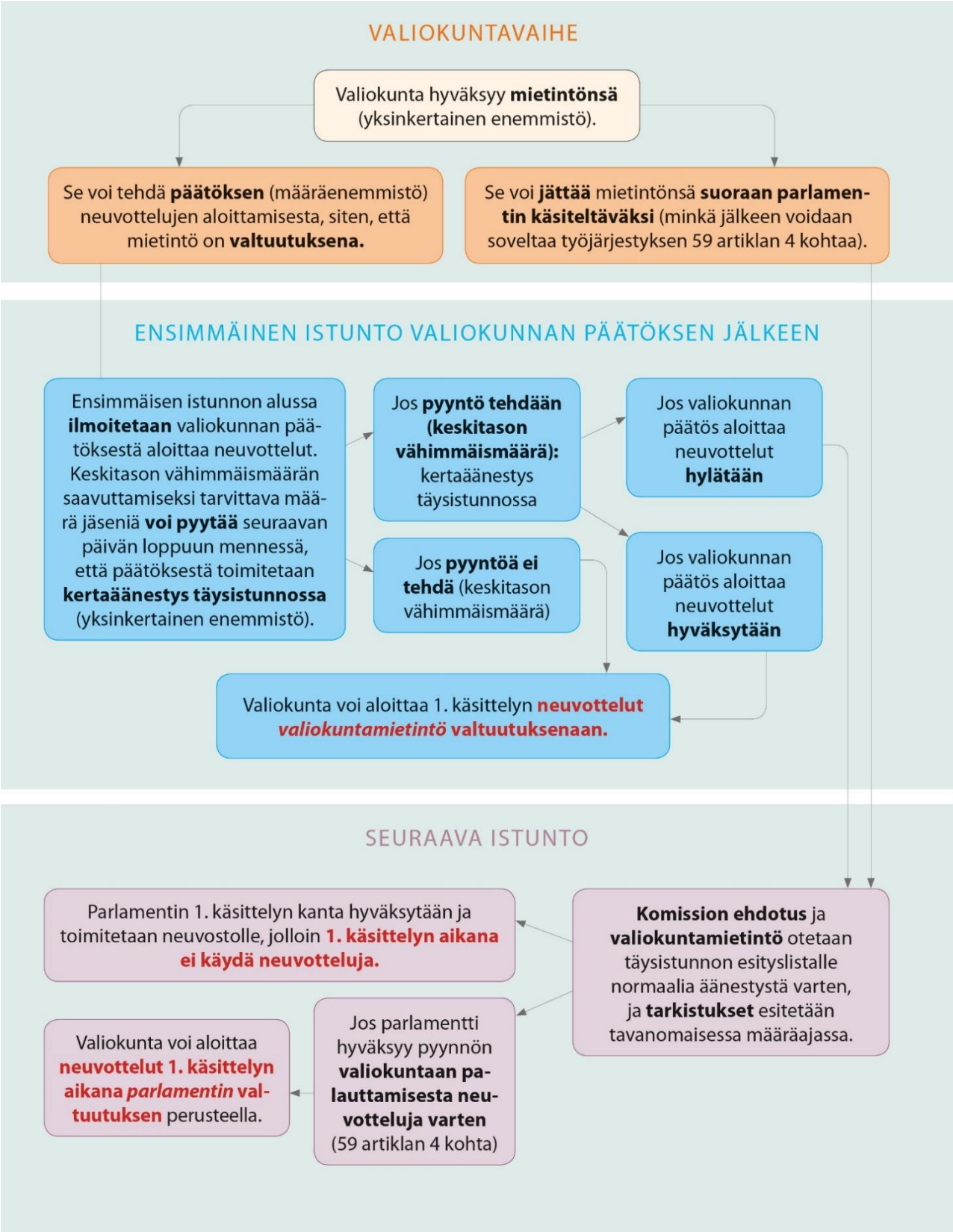

Neuvottelut ennen neuvoston ensimmäistä käsittelyä (työjärjestyksen 72 artikla)

Jos asiasta vastaava valiokunta haluaa aloittaa toimielinten väliset neuvottelut sen jälkeen kun parlamentti on vahvistanut ensimmäisen käsittelyn kantansa täysistunnossa mutta ennen kuin neuvosto on päättänyt ensimmäisen käsittelynsä (**toisen käsittelyn varhaisessa vaiheessa käytävät neuvottelut**), sen on tehtävä asiaa koskeva päätös määräenemmistöllä. Päätöksestä on ilmoitettava täysistunnossa, mutta riittää, että se annetaan tiedoksi.

Parlamentin ensimmäisen käsittelyn kanta toimii neuvotteluvaltuutuksena. Toisin kuin ensimmäisen käsittelyn aikaisissa neuvotteluissa valiokunnan päätöstä ei tämän vuoksi voida kyseenalaistaa täysistunnossa. Neuvottelut voivat alkaa välittömästi sen jälkeen, kun valiokunta on tehnyt päätöksen.

Neuvottelut ennen parlamentin toista käsittelyä (työjärjestyksen 73 artikla)

Jos asiasta vastaava valiokunta haluaa aloittaa neuvottelut ennen parlamentin toista käsittelyä, päätös voidaan tehdä yksinkertaisella enemmistöllä. Valiokunta voi päättää aloittaa neuvottelut milloin tahansa sen jälkeen, kun neuvoston ensimmäisen käsittelyn kanta on toimitettu sille. Parlamentin ensimmäisen käsittelyn kanta toimii sen neuvotteluvaltuutuksena, mutta valiokunta voi myös antaa neuvotteluryhmälle lisäohjeita esimerkiksi tarkistuksina neuvoston kantaan, jos neuvoston kanta sisältää osia, jotka eivät sisälly komission ehdotukseen tai parlamentin ensimmäisen käsittelyn kantaan.

4.3.2. Neuvosto

Neuvostolla ei ole virallisia määräyksiä siitä, millä tasolla (eli Coreperissa vai neuvostossa) valtuutukset ensimmäisen käsittelyn aikaisia neuvotteluja varten on saatava. Suuntauksena on ollut, että valtuutukset hyväksytään yhä yleisemmin neuvoston tasolla **yleisnäkemyksen** muodossa (määräenemmistöllä, vaikka käytännössä asiasta ei äänestetä). Yleisnäkemys on julkinen asiakirja. Toisessa käsittelyssä neuvotteluvaltuutuksena on neuvoston ensimmäisen käsittelyn kanta.

4.3.3. Komissio

Komission neuvotteluvaltuutuksena on sen esitys lainsäätämisjärjestyksessä hyväksyttäväksi säädökseksi. Toimielinten välisten neuvottelujen aikana komission kantoihin tehtävät muutokset valmistelee lainsäädäntömenettelyn kaikissa vaiheissa toimielinsuhteista vastaava **GRI-ryhmä** (Groupe des Relations Interinstitutionnelles)[1]. GRI-ryhmä kokoontuu lähes viikoittain ja keskustelee ja sopii muun muassa siitä, mikä on komission linja tulevissa trilogikokouksissa käsiteltävissä lainsäädäntöasioissa. Trilogeihin osallistuvat komission jäsenet voivat yleensä hyväksyä ainoastaan

[1] Komission elin, joka koordinoi poliittisia, lainsäädännöllisiä ja hallinnollisia suhteita muihin toimielimiin, etenkin parlamenttiin ja neuvostoon. GRI-ryhmässä kokoontuvat kaikkien komission jäsenten kabinettien apulaispäälliköt, sillä heidän tehtävänään on toimielinten välisten suhteiden seuranta. Periaatteessa ryhmä kokoontuu kerran viikossa. Se käsittelee erityisesti sellaisia parlamentissa ja neuvostossa käsiteltävänä olevia asiakirjoja, jotka ovat toimielinnäkökulmasta arkaluonteisia. Osa näistä asiakirjoista kuuluu tavallisen lainsäätämisjärjestyksen piiriin.

ad referendum lainsäätäjien välisen sopimuksen mukaiset merkittävät muutokset komission säädösehdotuksiin, kunnes komission jäsenten kollegio on hyväksynyt virallisesti komission muutetun kannan.

4.4. Toimielinten välisten neuvottelujen toimijat

4.4.1. Parlamentti

Kun parlamentin työjärjestystä tarkistettiin vuonna 2017, parlamentin neuvotteluryhmän kokoonpanoa ei muutettu vuoden 2012 työjärjestykseen nähden. Parlamentin neuvotteluryhmää johtaa esittelijä, ja sen puheenjohtajana toimii asiasta vastaavan valiokunnan puheenjohtaja tai puheenjohtajan nimeämä valiokunnan varapuheenjohtaja. Niinpä trilogeissa kokouksen puheenjohtajana toimii usein valiokunnan puheenjohtaja (tai varapuheenjohtaja) tai neuvoston puheenjohtajavaltion edustaja (sen mukaan, pidetäänkö kokous parlamentin vai neuvoston tiloissa). Lisäksi puheenjohtaja voi keskittyä monialaisempiin kysymyksiin, kun taas esittelijä puolustaa parlamentin kantaa tietyssä menettelyssä. Kuten työjärjestyksessä nimenomaisesti määrätään, neuvotteluryhmään kuuluvat lisäksi ainakin varjoesittelijät kustakin poliittisesta ryhmästä, joka haluaa osallistua neuvotteluihin.

Neuvotteluryhmää avustaa trilogeissa asiasta vastaavan valiokunnan sihteeristön koordinoima **projektiryhmä** (ks. kohta 3.2.1).

4.4.2. Neuvosto

Neuvostoa edustaa neuvotteluissa yleensä puheenjohtajavaltio, jota puolestaan edustaa käsiteltävän asian mukaan Coreper II:n tai Coreper I:n puheenjohtaja ja poikkeuksellisesti ko. asiasta vastaava ministeri, kun kyseessä on poliittisesti merkittävä asia. Koska trilogeja kuitenkin on varsin paljon, niitä voivat vetää myös asianomaisten työryhmien puheenjohtajat. Asiaan vaikuttavat myös käsiteltävän asian luonne sekä neuvoston kiertävää puheenjohtajuutta hoitavan jäsenvaltion käytännöt. Parlamentin kannalta tärkeitä tahoja neuvottelujen aikana ovat myös kunkin puheenjohtajavaltion **Antici**- ja **Mertens**-virkamiehet[1]. Neuvoston neuvotteluryhmää avustavat yleensä käsiteltävästä asiasta neuvoston pääsihteeristössä vastaava yksikkö sekä neuvoston oikeudellinen yksikkö.

4.4.3. Komissio

Komissiota edustaa asian käsittelyä johtava pääosasto (yleensä yksikönpäällikkö tai johtaja) tai poliittisesti merkittävissä asioissa asiasta vastaava komission jäsen tai pääjohtaja. Heitä avustaa pääsihteeristö ja joskus myös komission oikeudellinen yksikkö ja komission jäsenen kabinetti.

Komissio tukee lainsäädäntömenettelyn kaikissa vaiheissa lainsäätäjiä antamalla teknisiä selvityksiä ja toimimalla välittäjänä toimielinten välisissä neuvotteluissa. Sitä

[1] Antici- ja Mertens-ryhmät valmistelevat Coreper II:n ja Coreper I:n työtä (ks. kohta 2.2).

voidaan pyytää ehdottamaan kompromissitekstejä, tai siltä voidaan pyytää yksityiskohtaisempia tai ”teknisiä” tietoja. Sen on tarkoitus toimia ”vilpittömänä sovittelijana” puolustaessaan säädösehdotuksiaan tai neuvotellessaan niistä kaikissa lainsäädäntömenettelyn vaiheissa aloiteoikeutensa ja parlamentin ja neuvoston yhdenvertaisen kohtelun periaatteen mukaisesti.[1]

Laatikko 10 – Sopimukseen pääseminen tavallisen lainsäätämisjärjestyksen mukaisesti: pääkohdat parlamentin kannalta	
Sopimukseen pääseminen ensimmäisessä käsittelyssä (työjärjestyksen 59, 62 ja 71 artikla)	**Tarkistukset:** Komission ehdotukseen voidaan jättää käsiteltäväksi tarkistuksia valiokunnassa ja täysistuntovaiheessa. Tiukkoja käsiteltäväksi ottamisen perusteita ei ole. **Neuvotteluvaltuutus:** 1) Valiokunnan mietintö: jos täysistunto hyväksyy valiokunnan päätöksen neuvottelujen aloittamisesta, valiokunnan mietintö toimii valtuutuksena. 2) Parlamentin kanta täysistunnossa: jos täysistunto ei hyväksy valiokunnan päätöstä ja toimitetaan tavanomainen täysistuntoäänestys tai jos valiokunnan päätöstä neuvottelujen aloittamisesta ei ole, täysistunto voi palauttaa täysistuntoäänestyksen tuloksen valiokuntaan toimielinten välisiä neuvotteluja varten. **Päätös neuvottelujen aloittamisesta:** 1) Päätöksen tekee valiokunta (määräenemmistöllä), mutta päätöksestä on ilmoitettava täysistunnossa, minkä jälkeen täysistunto voi päättää toimittaa siitä kertaäänestyksen. 2) Jos täysistunto ei hyväksy päätöstä tai jos valiokunnan päätöstä ei ole, täysistunto voi silti päättää (yksinkertaisella enemmistöllä) palauttaa asian asiasta vastaavaan valiokuntaan toimielinten välisiä neuvotteluja varten. **Määräajat:** Ei ole. **Alustavan sopimuksen vahvistaminen:** Alustava sopimus vahvistetaan Coreperin puheenjohtajan kirjeellä valiokunnan puheenjohtajalle ennen kuin parlamentti vahvistaa ensimmäisen käsittelyn kantansa (asiasta vastaavan valiokunnan vahvistettua sopimuksen yksinkertaisella enemmistöllä kertaäänestyksessä). **Täysistunnossa vaadittava enemmistö:** Komission ehdotus voidaan hyväksyä tai hylätä tai sitä voidaan tarkistaa yksinkertaisella enemmistöllä (eli annettujen äänten enemmistöllä).
Sopimukseen pääseminen toisen käsittelyn varhaisessa vaiheessa (työjärjestyksen 69 ja 72 artikla)	**Tarkistukset:** Neuvoston ensimmäisen käsittelyn kantaan ei tehdä tarkistuksia, koska se ilmentää parlamentin kanssa neuvoteltua alustavaa sopimusta. **Neuvotteluvaltuutus:** Parlamentin ensimmäisen käsittelyn kanta. **Päätös neuvottelujen aloittamisesta:** Päätöksen tekee valiokunta (määräenemmistöllä) milloin tahansa parlamentin ensimmäisen käsittelyn

[1] Ks. parlamentin ja komission välisistä suhteista tehty puitesopimus (EUVL L 304/47, 20.11.2010), jossa todetaan, että ”komissio ottaa asianmukaisesti huomioon parlamentille ja neuvostolle perussopimuksissa vahvistetut asemat ja erityisesti 9 kohdassa tarkoitetun yhdenvertaista kohtelua koskevan perusperiaatteen”.

	kannan vahvistamisen jälkeen. Päätöksestä ilmoitetaan täysistunnossa, mutta hyväksymistä ei vaadita. **Määräajat:** Ei ole. **Alustavan sopimuksen vahvistaminen:** Alustava sopimus vahvistetaan äänestyksessä yksinkertaisella enemmistöllä ja samalla hyväksytään Coreperin puheenjohtajalle osoitettu valiokunnan puheenjohtajan kirje, jossa todetaan valiokunnan puheenjohtajan suosittavan täysistunnolle, että neuvoston ensimmäisen käsittelyn kanta, joka vastaa alustavan sopimuksen tekstiä, hyväksytään parlamentin toisessa käsittelyssä ilman tarkistuksia. **Täysistunnossa vaadittava enemmistö:** Toisessa käsittelyssä parlamentti hyväksyy (yksinkertaisella enemmistöllä) neuvoston ensimmäisen käsittelyn kannan, joka vastaa alustavaa sopimusta, johon on päästy toisen käsittelyn varhaisessa vaiheessa. Jos tarkistuksia tai hylkäämisehdotuksia ei ole jätetty käsiteltäväksi tai hyväksytty (määräenemmistöllä), puhemies ilmoittaa, että neuvoston kanssa neuvoteltu ehdotettu säädös on hyväksytty (ilman virallista äänestystä).
Sopimukseen pääseminen toisessa käsittelyssä (työjärjestyksen 67, 69 ja 73 artikla)	**Tarkistukset:** Neuvoston ensimmäisen käsittelyn kantaan voidaan jättää käsiteltäväksi tarkistuksia valiokunnassa (ei enää lausunnon antavissa valiokunnissa) ja täysistuntovaiheessa. Käsiteltäväksi ottamisen perusteet ovat tiukat. **Neuvotteluvaltuutus:** Parlamentin ensimmäisen käsittelyn kanta. Jos neuvoston kanta sisältää osia, jotka eivät sisälly komission ehdotukseen tai parlamentin ensimmäisen käsittelyn kantaan, valiokunta voi antaa ensimmäisen käsittelyn kantaa täydentäviä ohjeita, myös tarkistusten muodossa. **Päätös neuvottelujen aloittamisesta:** Päätöksen tekee asiasta vastaava valiokunta (yksinkertaisella enemmistöllä) milloin tahansa sen jälkeen kun neuvoston kanta on toimitettu sille. Täysistunnossa ei ilmoiteta asiasta. **Määräajat:** Parlamentilla on enintään 3+1 kuukautta aikaa vahvistaa toisen käsittelyn kantansa (lisäksi neuvostolla on enintään 3+1 kuukautta). **Alustavan sopimuksen vahvistaminen:** Alustava sopimus vahvistetaan Coreperin puheenjohtajan kirjeellä valiokunnan puheenjohtajalle ennen kuin parlamentti vahvistaa toisen käsittelyn kantansa (asiasta vastaavan valiokunnan vahvistettua sopimuksen kertaäänestyksessä). **Täysistunnossa vaadittava enemmistö:** Neuvoston kantaan tehtävien tarkistusten hyväksymiseen tai kannan hylkäämiseen vaaditaan määräenemmistö.
Sovittelu **ja** **kolmas käsittely** (työjärjestyksen 75, 76, 77 ja 78 artikla)	**Tarkistukset:** Kolmannessa käsittelyssä ei voida esittää tarkistuksia, vaan parlamentti hyväksyy tai hylkää yhteisen tekstin kokonaisuudessaan yksinkertaisella enemmistöllä kertaäänestyksessä. **Neuvotteluvaltuutus:** Parlamentin toisen käsittelyn kanta. **Päätös neuvottelujen aloittamisesta:** Ei sovelleta.

	Määräajat: Enintään 24 viikkoa (3 x 8 viikkoa), joista enintään 8 viikkoa on varattu itse sovitteluun. **Alustavan sopimuksen vahvistaminen:** Yhteisen tekstin saatekirje molempien valtuuskuntien puheenjohtajilta. **Täysistunnossa vaadittava enemmistö:** Yksinkertainen enemmistö.

4.5. Parlamentin toiminnan avoimuus ja vastuuvelvollisuuden varmistamistavat

Parlamentti pitää erittäin tärkeänä varmistaa, että sen lainsäädäntömenettelyt ovat avoimia ja että ne toteutetaan mahdollisemman avoimesti SEUT:n 15 artiklan mukaisesti.

Pääsääntöisesti kaikki valiokuntakokoukset ja täysistunnot ovat julkisia. Kaikki täysistunnot ja lähes kaikki valiokuntakokoukset lähetetään suoratoistona verkossa. Kaikki lainsäädäntömenettelyjä koskevat keskustelut ja äänestykset valiokunnissa ja täysistunnossa ovat julkisia. Lisäksi kaikki viralliset asiakirjat ovat yleisön saatavilla, yleensä kaikilla EU:n virallisilla kielillä. Parlamentin ylläpitämä lainsäädäntötyön seurantatietokanta Lainsäädäntövahti[1] sisältää paljon tietoa kustakin lainsäädäntömenettelystä, kuten esittelijöiden ja varjoesittelijöiden nimet, lausunnon antavat valiokunnat ja yhteistyöhön osallistuvat valiokunnat sekä menettelyvaiheet ja asiaan liittyvät asiakirjat (ks. luku 11).

Parlamentti pyrkii samoin varmistamaan yhdessä neuvoston ja komission kanssa, että lainsäädäntömenettelyjä koskevat toimielinten väliset neuvottelut käydään avoimesti. Viime vuosina on ilmaistu huolta toimielinten välisten neuvottelujen avoimuudesta[2], myös toimielinten itsensä taholta. Parlamentti otti tämän huomioon muuttamalla huomattavasti työjärjestystään jo vuonna 2012. Tammikuussa 2017 voimaan tullut parlamentin työjärjestyksen yleinen tarkistaminen pohjautuu näihin parannuksiin ja lisää entisestään parlamentin vastuuvelvollisuutta lainsäädäntöneuvotteluissa ja näiden neuvottelujen parlamentaarista valvontaa. Työjärjestyksessä varmistetaan seuraavat asiat:

- Parlamentti käy neuvotteluja julkisen neuvotteluvaltuutuksen pohjalta, ja valtuutuksella on aina täysistunnon tuki.
- Parlamentin neuvotteluryhmällä on vakiokokoonpano, jossa kaikilla poliittisilla ryhmillä on oikeus olla edustettuina. Näin varmistetaan, että kaikki tiedot ovat niiden saatavilla ja ne voivat seurata tiiviisti kaikkia neuvotteluvaiheita ja vaikuttaa niihin.
- Puheenjohtaja ja esittelijä tekevät selkoa neuvotteluista valiokunnalle kunkin neuvottelukierroksen jälkeen.

[1] Lainsäädäntövahti: http://www.europarl.europa.eu/oeil/home/home.do.

[2] Ks. myös Euroopan oikeusasiamiehen aloitteesta toteutettu tutkimus "Disclosure, by the European Parliament, Council of the EU and European Commission, of documents relating to trilogues and transparency of trilogues in general", asia: OI/8/2015/JAS, aloitettu 26.5.2015 – päätös 12.7.2016: https://www.ombudsman.europa.eu/en.

- Trilogeissa aikaansaaduista alustavista sopimuksista äänestetään valiokunnassa, ja ne julkistetaan ennen niiden jättämistä käsiteltäväksi täysistunnossa.

5. SOVITTELUMENETTELY YKSITYISKOHTAISESTI

Johdanto

Kuten luvusta 9 käy ilmi, valtaosa lainsäädäntömenettelyistä saadaan päätökseen ensimmäisen käsittelyn ja jotkut myös toisen käsittelyn aikana. Sovittelujen määrä on vuosi vuodelta vähentynyt tasaisesti, ja kahdeksannella vaalikaudella sovitteluja ei ensimmäistä kertaa ollut lainkaan.

Sovittelumenettely on merkittävästi vaikuttanut siihen, miten ensimmäisen ja toisen käsittelyn aikaiset neuvottelut nykyään käydään. Monet menettelytavat ja käytännöt juontavat juurensa sovittelumenettelyyn (kuten trilogien käyttö ja nelipalstaiset asiakirjat). Neuvottelujen käyminen järjestäytyneesti ja jäsennetysti on erityisen tärkeää sovittelumenettelyssä, joka antaa toimielimille viimeisen mahdollisuuden päästä sopimukseen. Jos toimielimet eivät pääse tässä viimeisessä vaiheessa sopimukseen, koko ehdotus raukeaa.

Tässä luvussa selitetään sovittelumenettelyä yksityiskohtaisesti keskittyen niihin piirteisiin, joissa se eroaa ensimmäistä ja toisesta käsittelystä.

Valmisteluvaihe

Heti kun käy ilmi, että neuvosto ei voi hyväksyä kaikkia parlamentin toisen käsittelyn tarkistuksia, neuvosto ilmoittaa asiasta parlamentille ja kolmen toimielimen välille luodaan epävirallisia yhteyksiä, jotta valmistelut sovittelukomitean kutsumiseksi koolle voidaan käynnistää mahdollisimman pian perussopimuksissa esitettyjen määräaikojen mukaisesti. Lainsäädäntöasioiden yksikkö (LEGI) avustaa **parlamentin valtuuskuntaa** koko sovittelumenettelyn ajan ja toimii tiiviissä yhteistyössä asianomaisen valiokunnan sihteeristön sekä parlamentin oikeudellisen yksikön, juristi-lingvistien ja tiedottajien sekä tarvittaessa myös muiden parlamentin yksiköiden kanssa.

Parlamentin valtuuskunnan kokoonpano ja nimittäminen

Sovittelukomiteassa parlamenttia edustaa valtuuskunta, jossa on aina yhtä monta jäsentä kuin neuvostossa on jäsenvaltioita. Jokaista sovittelua varten asetetaan uusi parlamentin valtuuskunta. Parlamentin valtuuskuntaa johtaa aina yksi parlamentin **kolmesta sovittelusta vastaavasta varapuhemiehestä**. Asiasta vastaavan yhden tai useamman valiokunnan esittelijä(t) ja puheenjohtaja(t) ovat aina valtuuskunnan jäseniä.

Loput valtuuskunnan jäsenet nimittää kukin poliittinen ryhmä erikseen kutakin sovittelumenettelyä varten.[1] Useimmat näistä jäsenistä tulevat asiasta vastaavasta valiokunnasta, lausunnon antavista valiokunnista tai yhteistyöhön osallistuvista valiokunnista. Lisäksi nimitetään vastaava määrä varajäseniä, jotka voivat olla läsnä

[1] Sen jälkeen kun puheenjohtajakokous on päättänyt kunkin poliittisen ryhmän tarkan jäsenmäärän sovittelukomiteassa, poliittiset ryhmät nimittävät komitean jäsenet samoin kuin valiokuntien puheenjohtajat eli noudattaen d'Hondtin menetelmää.

kaikissa valtuuskunnan ja sovittelukomitean kokouksissa mutta voivat äänestää vain toimiessaan varsinaisen jäsenen sijaisena.

Parlamentin valtuuskunnan järjestäytymiskokous

Parlamentin valtuuskunnan järjestäytymiskokouksen[1] päätarkoituksena on valtuuttaa parlamentin neuvotteluryhmä – tavallisesti varapuhemies valtuuskunnan puheenjohtajana sekä asiasta vastaavan valiokunnan puheenjohtaja ja esittelijä(t) – aloittamaan neuvottelut neuvoston kanssa trilogikokouksissa. Lisäksi siihen sisältyy lyhyt keskustelu käsiteltävien kysymysten asiasisällöstä. Toisin kuin ensimmäisessä ja toisessa käsittelyssä komissio on yleensä läsnä kaikissa parlamentin valtuuskunnan kokouksissa esittääkseen näkemyksensä mahdollisista tavoista sovitella yhteen parlamentin ja neuvoston kannat tai vastatakseen yksityiskohtaisempia tai ”teknisiä” tietoja koskeviin pyyntöihin.

Sovitteluvaiheen neuvottelut

Parlamentti ja neuvosto sopivat kunkin sovittelumenettelyn alussa trilogien aikataulusta, jonka mukaan sovittelukomitea kokoontuu menettelyn aikana päästäkseen yleiseen sopimukseen asiasta.

Kunkin trilogin jälkeen kummankin toimielimen neuvotteluryhmä raportoi omalle valtuuskunnalleen. Valtuuskunnan kokousten päätarkoituksena on antaa palautetta neuvotteluista, arvioida mahdollisia kompromissitekstejä ja antaa neuvotteluryhmälle ohjeita neuvotteluja varten. Menettelyn lopussa valtuuskunta joko hyväksyy tai hylkää virallisesti sovittelussa aikaansaadun alustavan sopimuksen. Sopimuksen hyväksymiseen tarvitaan valtuuskunnan jäsenten määräenemmistö (vähintään 15 puoltoääntä 28 mahdollisesta äänestä).

Sovittelukomitea

Sovittelukomitea koostuu 28 jäsenvaltion edustajista ja yhtä monesta Euroopan parlamentin jäsenestä. Sen kutsuvat koolle parlamentin puhemies ja neuvoston puheenjohtaja. Usein komitea kutsutaan koolle, kun parlamentin ja neuvoston näkemykset ovat niin lähellä toisiaan, että avoimiksi jääneiden kysymysten ratkaisemista voidaan pitää todennäköisenä. Komitea on joka tapauksessa kutsuttava koolle viimeistään kuuden viikon (tai kahdeksan viikon, jos on sovittu määräajan pidentämisestä) kuluessa neuvoston toisen käsittelyn päättymisestä, jotta sovittelumenettely voidaan aloittaa virallisesti. Tämän jälkeen komitealla on jälleen kuusi viikkoa (tai kahdeksan viikkoa, jos on sovittu määräajan pidentämisestä) aikaa päästä yleiseen sopimukseen yhteisen tekstin muodossa.

Parlamentti ja neuvosto isännöivät kokouksia vuorotellen. Parlamentin valtuuskunnan puheenjohtajana toimiva varapuhemies sekä neuvoston puheenjohtajavaltiota edustava ministeri toimivat yhdessä sovittelukomitean kokouksen puheenjohtajina. Komissiota edustaa asiasta vastaava komission jäsen.

---

[1] Poikkeustapauksissa järjestäytymiskokouksen voi korvata valtuuskunnan puheenjohtajan kirje jäsenille (järjestäytyminen kirjallista menettelyä noudattaen).

Yleensä sovittelu koostuu useista trilogikokouksista ja toimielinten valtuuskuntien kokouksista, jotka pidetään ennen sovittelukomitean kokousta. Joskus sovittelukomitean kokous keskeytetään trilogineuvotteluja varten, jotta voidaan tehdä tilannekatsaus tai etsiä kompromisseja vielä sopimatta oleviin asioihin. Trilogikokousten ja sovittelukomitean virallisten kokousten välillä pidetään myös erikseen parlamentin ja neuvoston valtuuskuntien omia kokouksia. Nämä kokoukset ovat tarpeen, jotta kumpikin valtuuskunta pysyy ajan tasalla neuvottelujen edistymisestä eri vaiheissa ja jotta voidaan selvittää, tarvitseeko neuvotteluryhmä uusia ohjeita.

Jos on epätodennäköistä, että ensimmäisessä kokouksessa päästään sopimukseen, voidaan kutsua koolle uusia kokouksia, myös trilogeja, jotta sopimukseen päästään perussopimuksissa asetetussa 6–8 viikon määräajassa. Sovittelu voidaan tarvittaessa päättää kirjallisella menettelyllä.

Jos toimielimet eivät pääse sovittelukomiteassa sopimukseen, koko ehdotus raukeaa.[1]

Kolmas käsittely (sovittelukomitean jälkeen)

Sekä parlamentin että neuvoston on vahvistettava sovittelukomiteassa aikaansaatu sopimus kuuden viikon (tai kahdeksan viikon, jos on sovittu määräajan pidentämisestä) kuluessa **yhteisen tekstin** hyväksymisestä. Kummankin toimielimen on äänestettävä erikseen yhteisestä tekstistä sellaisenaan. Ne eivät enää voi muuttaa sitä.

Yhteisen tekstin hyväksymiseen parlamentissa tarvitaan yksinkertainen enemmistö. Muussa tapauksessa se hylätään. Myös neuvoston on hyväksyttävä yhteinen teksti määräenemmistöllä. Yleensä neuvosto äänestää vasta parlamentin kolmannen käsittelyn jälkeen.[2]

Samoin kuin ensimmäisessä ja toisessa käsittelyssä sekä parlamentin että neuvoston on hyväksyttävä sovittelussa aikaansaatu teksti, jotta siitä tulee lainsäädäntöä. Jos jompikumpi toimielin hylkää tekstin, lainsäädäntömenettely päättyy. Se voidaan käynnistää uudelleen ainoastaan komission esittämän uuden ehdotuksen perusteella.

---

[1] Vuoden 1999 jälkeen on ollut kaksi tapausta, joissa parlamentin ja neuvoston valtuuskunnat eivät ole pystyneet sopimaan yhteisestä tekstistä sovittelukomiteassa (työaikadirektiivi ja uuselintarvikeasetus).

[2] Toistaiseksi neuvosto ei ole kertaakaan hylännyt sovittelussa aikaansaatua sopimusta. Parlamenttikin on vain hyvin harvoin hylännyt sovittelusopimuksia. Näin tapahtui kuitenkin esimerkiksi julkisia ostotarjouksia koskevan direktiiviehdotuksen yhteydessä vuonna 2001 ja satamapalvelujen markkinoille pääsyä koskevan direktiivin yhteydessä vuonna 2003.

6. HYVÄKSYTYN TEKSTIN VIIMEISTELY, ALLEKIRJOITTAMINEN JA JULKAISEMINEN

6.1. Oikeudellinen ja kielellinen viimeistely

Kun toimielinten välillä on päästy alustavaan sopimukseen ensimmäisessä, toisessa tai kolmannessa käsittelyssä, sopimuksen teksti viimeistellään oikeudellisesti ja kielellisesti ennen sen virallista hyväksyntää täysistunnossa. Tämä on tärkeää, jotta varmistetaan muun muassa oikeusvarmuus ja eri kieliversioiden yhdenmukaisuus täytäntöönpanon yhdenmukaisuutta silmällä pitäen ja jotta vältetään myöhemmät oikaisut (periaatteessa tekstiä ei enää muuteta sen jälkeen, kun parlamentti on sen hyväksynyt)[1].

Parlamentissa oikeudellisen ja kielellisen viimeistelyn suorittavat ja sitä koordinoivat lainsäädäntöasiakirjojen osaston (DLA) juristi-lingvistit tiiviissä yhteistyössä lainsäädännön laadusta neuvostossa vastaavan osaston (DQL) kanssa. Valiokunnan sihteeristö ja neuvoston vastaava yksikkö osallistuvat täysimittaisesti menettelyyn, ja niille tiedotetaan säännöllisesti edistymisestä. Näiden toimielinten ja myös komission muitakin yksiköitä kuullaan tarpeen mukaan.

Oikeudellisen ja kielellisen viimeistelyn tärkeimmät vaiheet ovat seuraavat:

- Kunkin menettelyn koordinoinnista parlamentissa tai neuvostossa huolehtivat juristi-lingvistit kokoavat tekstin konsolidoidun version alustavan sopimuksen kielellä ja sisällyttävät poliittisesti sovitut muutokset komission ehdotukseen sekä varmistavat, että teksti ilmentää sopimusta. Tämä tapahtuu tiiviissä yhteistyössä toisen toimielimen juristi-lingvistien sekä asianomaisen valiokunnan sihteeristön ja neuvoston vastaavan yksikön kanssa.
- Koordinaattoreina toimivat juristi-lingvistit lähettävät konsolidoidun tekstin käännösyksiköille.
- Kummankin toimielimen koordinaattoreina toimivat juristi-lingvistit tarkistavat konsolidoidun tekstin alkuperäiskielisen version vahvistettujen lainvalmistelusääntöjen ja -käytäntöjen mukaisesti tiiviissä yhteistyössä asianomaisen valiokunnan sihteeristön ja neuvoston asiasta vastaavan yksikön kanssa.
- Tarvittaessa parlamentin neuvotteluryhmää kuullaan ehdotetuista oikeudellisista ja kielellisistä muutoksista ja neuvoston kansalliset asiantuntijat pitävät kokouksen.
- Parlamentin ja neuvoston juristi-lingvistit viimeistelevät tekstin kaikki kieliversiot alkuperäisen kieliversion perusteella, niin että teksti voidaan hyväksyä parlamentissa ja neuvostossa.

[1] Lainsäätämisjärjestyksessä hyväksyttyjen säädösten oikeudellinen ja kielellinen viimeistely voidaan tehdä vielä täysistuntoäänestyksen jälkeenkin, mutta tämä on mahdollista vain poikkeustilanteissa ja kestää yleensä huomattavasti kauemmin kuin normaali viimeistelymenettely muun muassa vaadittavan oikaisumenettelyn vuoksi (työjärjestyksen 241 artikla).

Oikeudellinen ja kielellinen viimeistely vie yleensä **kahdeksan viikkoa** siitä, kun poliittinen sopimus vahvistetaan Coreperista asianomaisen valiokunnan puheenjohtajalle lähetetyllä kirjeellä.

6.2. Allekirjoittaminen

Sen jälkeen kun parlamentti ja neuvosto ovat virallisesti hyväksyneet sopimuksen, johon on päästy ensimmäisessä, toisessa tai kolmannessa käsittelyssä, parlamentin puhemies ja neuvoston puheenjohtajavaltion edustaja allekirjoittavat säädöksen SEUT:n 297 artiklan 1 kohdan mukaisesti.

Parlamentin aloitteen mukaisesti parlamentin puhemies ja neuvoston puheenjohtajavaltio ovat vuodesta 2003 lähtien allekirjoittaneet tekstit yhdessä parlamentin täysistuntojen yhteydessä, usein asiasta vastaavan valiokunnan puheenjohtajan ja esittelijän läsnä ollessa. Näiden nk. LEX-tekstien yhteisen allekirjoittamisen tarkoituksena on osoittaa, että kaksi lainsäätäjää ovat tasavertaisesti toimien antaneet virallisesti lainsäätämisjärjestyksessä hyväksytyn säädöksen.

Allekirjoitusseremonia protokollahuoneessa Strasbourgin täysistunnossa lokakuussa 2019. Kuvassa Suomen Eurooppaministeri Tytti Tuppurainen ja Euroopan parlamentin puhemies David Maria Sassoli © Euroopan parlamentti (2019)

6.3. Julkaiseminen

Allekirjoittamisen jälkeen säädökset julkaistaan Euroopan unionin virallisessa lehdessä (EUVL) mahdollisesti yhdessä sovittujen lausumien kanssa. Säädösten soveltamisen edellytyksenä on niiden julkaiseminen virallisessa lehdessä[1]. Jos lainsäätäjät eivät muuta sovi, säädökset tulevat voimaan kahdentenakymmenentenä päivänä siitä, kun ne on julkaistu.

[1] Euroopan unionin virallinen lehti (EUVL) julkaistaan EU:n virallisilla kielillä. Se jakautuu kahteen sarjaan eli L-sarjaan (Lainsäädäntö) ja C-sarjaan (Tiedonantoja ja ilmoituksia).

7. MUITA MENETTELYJÄ, JOIHIN PARLAMENTTI OSALLISTUU

7.1. Erityinen lainsäätämisjärjestys

Kuten luvussa 3 todetaan, Lissabonin sopimuksessa viitataan tavalliseen lainsäätämisjärjestykseen ja erityiseen lainsäätämisjärjestykseen (SEUT:n 289 artiklan 2 kohta[1]). Erityisen lainsäätämisjärjestyksen mukaiset menettelyt korvaavat aiemmat kuulemis-, yhteistyö- ja hyväksyntämenettelyt EU:n päätöksenteon yksinkertaistamiseksi. Kuten nimi osoittaa, erityinen lainsäätämisjärjestys eroaa tavallisesta lainsäätämisjärjestyksestä ja sen mukaiset menettelyt ovat poikkeus pääsäännöstä. Perussopimuksissa ei ole tarkkaa kuvausta erityisestä lainsäätämisjärjestyksestä. Säännöt määritellään tapauskohtaisesti niiden perussopimusten artiklojen perusteella, joihin sisältyy ilmaisu ”erityinen lainsäätämisjärjestys” ja joissa kuvataan sen vaiheita. Erityistä lainsäätämisjärjestystä sovelletaan kahdella eri tavalla:

- **Kuuleminen (kohta 7.1.1):** Parlamentti voi hyväksyä tai hylätä säädösehdotuksen tai esittää siihen tarkistuksia. Neuvostolla ei ole oikeudellista velvoitetta ottaa huomioon parlamentin kantaa, mutta se voi tehdä päätöksensä vasta tämän kannan saatuaan.
- **Hyväksyntä ja suostumus (kohta 7.1.2):** Parlamentilla on oikeus hyväksyä tai hylätä säädösehdotus, mutta se ei voi muuttaa sitä. Neuvostolla ei ole oikeutta jättää parlamentin kantaa huomioon ottamatta. Joissakin erityistapauksissa parlamentin esitys edellyttää neuvoston antamaa suostumusta[2].

7.1.1. Kuuleminen

Ennen Lissabonin sopimuksen voimaantuloa kuulemismenettely oli yleisimmin käytetty menettely. Kuulemismenettelyssä parlamentti voi ilmoittaa kantansa säädösehdotukseen. Se voi hyväksyä tai hylätä ehdotuksen tai esittää siihen tarkistuksia (yksinkertainen enemmistö). Neuvostolla ei ole oikeudellista velvoitetta ottaa huomioon parlamentin kantaa. Kuitenkin silloin kun parlamentin kuuleminen on perussopimusten mukaisesti pakollista, neuvosto ei unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaisesti saa tehdä päätöstä ennen kuin se on saanut parlamentin kannan. Erityisen lainsäätämisjärjestyksen mukaista kuulemista sovelletaan yhä tiettyihin toimiin joillakin politiikanaloilla (kuten kilpailu, rahapolitiikka, työllisyys- ja

---

[1] SEUT:n 289 artiklan 2 kohta: ”Perussopimuksissa määrätyissä erityistapauksissa noudatetaan erityistä lainsäätämisjärjestystä, kun Euroopan parlamentti hyväksyy asetuksen, direktiivin tai päätöksen neuvoston osallistuessa menettelyyn, tai kun vastaavasti neuvosto hyväksyy tällaisen säädöksen Euroopan parlamentin osallistuessa menettelyyn.”

[2] Ks. SEUT:n 223 artiklan 2 kohta, jossa määrätään, että parlamentti vahvistaa erityistä lainsäätämisjärjestystä noudattaen komission lausunnon ja neuvoston antaman suostumuksen saatuaan jäsentensä tehtäviä ja velvollisuuksia koskevat säännöt ja yleiset ehdot (jäsenten asemaa koskevat säännöt), sekä SEUT:n 226 artiklan kolmas kohta, jossa parlamentille annetaan oikeus määritellä tutkintaoikeutensa käyttämistä koskevat yksityiskohtaiset säännöt neuvoston ja komission hyväksynnän saatuaan.

sosiaalipolitiikka sekä tietyt luonteeltaan finanssipoliittiset toimet ympäristö- ja energia-asioissa).

Parlamenttia on kuultava myös hyväksyttäessä yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan piiriin kuuluvia kansainvälisiä sopimuksia. Tällöin kyseessä ei ole lainsäädäntömenettely.

7.1.2. Hyväksyntä ja suostumus

Kun parlamentin tai neuvoston on erityisen lainsäätämisjärjestyksen mukaisesti saatava toisiltaan säädösesitystään koskeva hyväksyntä tai suostumus, kyseinen toimielin voi hyväksyä tai hylätä esityksen (määräenemmistö) mutta se ei voi muuttaa sitä. Hyväksyntää ja suostumusta tai sen antamatta jättämistä ei voi jättää huomioon ottamatta. Esimerkkinä tällaisen erityisen lainsäätämisjärjestyksen soveltamisesta voidaan mainita Euroopan syyttäjänviraston perustaminen (SEUT:n 86 artiklan 1 kohta), monivuotisen rahoituskehyksen vahvistaminen (SEUT:n 312 artikla) ja lainsäädännön antaminen toissijaisuutta koskevan oikeusperustan nojalla (SEUT:n 352 artikla).

Parlamentin hyväksyntää vaaditaan myös seuraavissa tapauksissa, joissa on kyse **muuta kuin lainsäädäntöä koskevista menettelyistä** (yksinkertainen enemmistö):

- Neuvosto hyväksyy tiettyjä EU:n neuvottelemia kansainvälisiä sopimuksia, jotka eivät liity yksinomaisesti yhteiseen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan. Hyväksyntämenettelyä sovelletaan sopimuksiin, jotka koskevat tavallisen lainsäätämisjärjestyksen piiriin kuuluvia aloja, mutta myös muun muassa assosiaatiosopimuksiin sekä sopimuksiin, joilla on huomattavia vaikutuksia unionin talousarvioon (SEUT:n 218 artikla).
- Perusoikeuksia on loukattu vakavasti (SEU:n 7 artikla).
- EU:hun on liittymässä uusia jäseniä (SEU:n 49 artikla).
- Kyse on EU:sta eroamiseen liittyvistä järjestelyistä (SEU:n 50 artikla).

7.2. Delegoidut säädökset ja täytäntöönpanosäädökset

Suurimmassa osassa unionin lainsäädäntöä on säännöksiä, joiden nojalla komissio voi antaa delegoituja säädöksiä tai täytäntöönpanosäädöksiä. Komissiolle voidaan antaa valta tehdä näiden kahden menettelyn mukaisia päätöksiä esimerkiksi silloin, kun teknisiä säännöksiä on ajantasaistettava tai aineita tai tuotteita on hyväksyttävä tai kiellettävä tai kun on varmistettava lainsäädännön yhdenmukainen täytäntöönpano jäsenvaltioissa. Tavallinen lainsäätämisjärjestys saattaisi olla liian raskas menettely silloin, kun nämä päätökset on tehtävä nopeasti ja joustavasti tai kun tarvitaan teknisiä lisätoimenpiteitä. Vaikka näiden menettelyjen mukaisesti tehdyt päätökset ovat usein luonteeltaan yksityiskohtaisia ja teknisiä, ne voivat olla myös poliittisesti tärkeitä ja vaikuttaa merkittävästi terveyteen, ympäristöön ja talouteen, ja niillä voi olla suoria vaikutuksia kansalaisiin, yrityksiin ja kokonaisiin talouden aloihin.

Delegoitujen säädösten käyttöönotto Lissabonin sopimuksessa (SEUT:n 290 artikla) (soveltamisalaltaan yleiset toimenpiteet, joilla muutetaan tai täydennetään perussäädöksen tiettyjä, muita kuin sen keskeisiä osia) toi parlamentille lisää oikeuksia:

sen veto-oikeutta ei enää rajoiteta, ja se voi milloin tahansa kumota komission valtuudet antaa delegoituja säädöksiä tietyn perussäädöksen nojalla.

Täytäntöönpanosäädösten suhteen (SEUT:n 291 artikla) parlamentin valta on rajallinen eikä sillä ole veto-oikeutta. Päätös siitä, siirretäänkö komissiolle säädösvaltaa ja koskeeko säädösvallan siirto delegoituja säädöksiä vai täytäntöönpanosäädöksiä, on siksi erittäin tärkeä ja parlamentin valvontaroolia määrittävä. Lainsäätäjien on tehtävä tämä päätös perussäädöksessä lainsäädäntömenettelyn aikana.

Toimielimet ovat tulkinneet toisistaan poikkeavasti SEUT:n 290 ja 291 artiklaa, mikä on neuvotteluissa johtanut toistuviin ongelmiin päätöksen tekemisessä. Tämän vuoksi puheenjohtajakokous on vuodesta 2012 lähtien valiokuntien puheenjohtajakokouksen suorittaman säännöllisen arvioinnin perusteella seurannut lainsäädäntöneuvotteluissa aikaansaatuja sopimuksia[1], jotta varmistettaisiin SEUT:n 290 ja 291 artiklan noudattaminen sekä parlamentin vastaavien institutionaalisten oikeuksien kunnioittaminen. Delegoituihin säädöksiin liittyvät ongelmat olivat yksi tärkeimmistä asioista, joihin puututtiin vuonna 2016 tehdyssä toimielinten välisessä sopimuksessa paremmasta lainsäädännöstä (ks. laatikko 11 luvussa 8).

[1] Ks. puheenjohtajakokouksen 19. huhtikuuta 2012 tekemä päätös. Jos puheenjohtajakokous katsoo, että sopimus ei turvaa parlamentin institutionaalisia oikeuksia, se ei vie säädösehdotusta täysistuntoäänestykseen, joka vahvistaisi sopimukseen pääsemisen ensimmäisessä käsittelyssä.

8. TOIMIELINTEN VÄLINEN SOPIMUS PAREMMASTA LAINSÄÄDÄNNÖSTÄ

Toimielinten välinen sopimus paremmasta lainsäädännöstä[1] tuli voimaan 13. huhtikuuta 2016. Se korvasi vuonna 2003 tehdyn toimielinten sopimuksen ja täydensi useita sellaisia aiempia sopimuksia ja julkilausumia, joilla oli pyritty vakiinnuttamaan hyviä käytäntöjä, ja joille se myös rakentui. Siinä esitetään aloitteita ja menettelyjä lainsäädännön parantamiseksi (ks. laatikko jäljempänä) ja korostetaan yhteisömenetelmän merkitystä ja sellaisia unionin oikeuden yleisiä periaatteita kuin demokraattinen legitimiteetti, toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaate sekä oikeusvarmuus. Sopimuksessa edistetään avoimuutta ja korostetaan, että unionin lainsäädännön olisi oltava sellaista, että kansalaiset, viranomaiset ja yritykset voivat helposti ymmärtää oikeutensa ja velvollisuutensa. Sen avulla pyritään välttämään ylisääntelyä ja hallinnollisen rasituksen aiheutumista. Lisäksi tavoitteena on, että tehtävä lainsäädäntö voidaan panna helposti täytäntöön.

Parlamentille oli tärkeää, että sopimus ei korvaisi vuonna 2010 komission kanssa tehtyä puitesopimusta, vaan täydentäisi sitä. Tämän vuoksi annettiin parlamentin ja komission lausuma, jossa todettiin, että sopimus ei rajoita vuonna 2010 tehtyä puitesopimusta[2].

Laatikko 11 – Yhteenveto vuonna 2016 tehdystä parempaa lainsäädäntöä koskevasta toimielinten välisestä sopimuksesta

Parlamentin, neuvoston ja komission välisessä uudessa sopimuksessa käsitellään muun muassa seuraavia asioita:

- **Vuotuinen ja monivuotinen ohjelmasuunnittelu (4–11 kohta):** Parlamentti, neuvosto ja komissio osallistuvat yhdessä vuotuiseen ja monivuotiseen ohjelmasuunnitteluun SEU:n 17 artiklan mukaisesti. Toimielimet laativat yhteiset päätelmät toimintapolitiikkojensa päätavoitteista ja prioriteeteista uuden vaalikauden alussa sekä vuotuista toimielinten välistä ohjelmasuunnittelua koskevan yhteisen julistuksen, jossa esitetään ensisijaisina käsiteltävät asiat vaikuttamatta kuitenkaan lainsäädäntövallan käyttäjille perussopimuksilla annettuun toimivaltaan. Parlamentin puhemies sekä neuvoston ja komission puheenjohtajat allekirjoittivatkin joulukuussa 2016 yhdessä ensimmäisen ohjelmasuunnittelua koskevan yhteisen julistuksen, jossa esitettiin poliittisesti merkittävimmät asiat, joita olisi käsiteltävä lainsäädäntöprosessissa ensisijaisina vuonna 2017. Toinen tällainen yhteinen julistus allekirjoitettiin joulukuussa 2017, ja se sisälsi

[1] Paremmasta lainsäädännöstä tehty toimielinten välinen sopimus on osaltaan vaikuttanut parlamentin työjärjestyksen tarkistamiseen, kuten 38 artiklaan toimielinten välistä ohjelmasuunnittelua koskevasta yhteisestä julistuksesta ja ehdotusten peruuttamisesta, 40 artiklan 4 kohtaan neuvoston ja komission kanssa tapahtuvasta näkemysten vaihdosta oikeusperustan pätevyyttä ja asianmukaisuutta koskevasta erimielisyydestä, 47 artiklaan lainsäädäntöehdotusten tekemistä koskevista parlamentin pyynnöistä, 49 artiklaan lainsäädäntömenettelyjen nopeuttamisesta, 61 artiklaan toimielinten välisestä näkemysten vaihdosta, kun oikeusperustaa aiotaan muuttaa, ja 126 artiklaan monivuotista ohjelmasuunnittelua koskevista yhteisistä päätelmistä.

[2] Euroopan parlamentin ja komission lausuma paremmasta lainsäädännöstä 13. huhtikuuta 2016 tehdyn toimielinten välisen sopimuksen hyväksymisen yhteydessä, EUVL L 124, 13.5.2016, s. 1.

lainsäädännön prioriteetit kahdeksannen vaalikauden loppuun saakka (2018–2019). Lisäksi toimielinten välisellä sopimuksella pyritään parantamaan peruuttamismenettelyä[1] ja menettelyä, jota sovelletaan parlamentin tai neuvoston SEUT:n 225 tai 241 artiklan nojalla tekemiin ehdotuksiin unionin säädöksiksi[2].

- **Paremman lainsäädännön välineet (12–24 kohta):** Sopimuksessa todetaan, että vaikutustenarvioinnit auttavat kolmea toimielintä tekemään tietoon perustuvia päätöksiä. Ne eivät kuitenkaan korvaa poliittisia päätöksiä eivätkä saa johtaa perusteettomiin viivästyksiin tai estää lainsäädäntövallan käyttäjiä ehdottamasta muutoksia. Komissio tekee vaikutustenarviointeja kaikista sellaisista lainsäädäntö- ja muista aloitteistaan, delegoiduista säädöksistään ja täytäntöönpanotoimenpiteistään, joilla odotetaan olevan merkittäviä taloudellisia, sosiaalisia tai ympäristövaikutuksia. Vaikutustenarviointien on perustuttava useisiin sopimuksessa määrättyihin perusteisiin. Pääsääntöisesti komission työohjelmaan tai yhteiseen julistukseen sisältyviin aloitteisiin liitetään vaikutustenarviointi. Euroopan parlamentti ja neuvosto tekevät vaikutustenarviointeja esittämistään olennaisista muutoksista, jos ne katsovat sen asianmukaiseksi ja tarpeelliseksi. Lisäksi sopimuksessa pyritään tehostamaan julkista kuulemista ja sidosryhmien kuulemista, kannustamaan erityisesti pk-yritysten osallistumista kuulemisiin ja parantamaan voimassa olevan lainsäädännön jälkiarviointia.
- **Oikeusperustan valinta (25 kohta):** Sopimuksessa määrätään, että jos oikeusperustaa aiotaan muuttaa siten, että tavallisen lainsäätämisjärjestyksen sijasta on noudatettava erityistä lainsäätämisjärjestystä tai muuta kuin lainsäätämisjärjestystä, toimielimet vaihtavat asiasta näkemyksiä. Siinä korostetaan, että komissio toimii edelleen kaikilta osin tehtävänsä mukaisesti ja varmistaa, että perussopimuksia ja unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntöä noudatetaan.
- **Delegoidut säädökset ja täytäntöönpanosäädökset (26–31 kohta sekä liite):** Toimielinten välisissä neuvotteluissa esiintyy usein ongelmia, jotka liittyvät delegoitujen säädösten ja täytäntöönpanosäädösten välillä tehtävään valintaan. Siksi delegoituja säädöksiä koskevaa yhteisymmärrysasiakirjaa tarkistettiin ja se liitettiin sopimukseen. Näin vastattiin muun muassa neuvoston esittämään huoleen siitä, miten jäsenvaltioiden asiantuntijoita kuullaan. Neuvoston mukaan tämä helpottaisi tulevia neuvotteluja kyseisestä valinnasta. Tarkistetussa yhteisymmärrysasiakirjassa selvennetään sitä, kuinka kuulemisen tulisi tapahtua, samalla kun varmistetaan, että kaikki tiedot ovat yhdenvertaisesti parlamentin ja neuvoston saatavilla. Lisäksi siinä varmistetaan, että parlamentin ja neuvoston asiantuntijoilla on pääsy delegoituja säädöksiä käsitteleviin komission asiantuntijaryhmiin. Sopimuksessa vahvistettiin myös, että on tarpeen käydä neuvotteluja ei-sitovista määrittelyperusteista, ja kaksi vuotta kestäneiden neuvottelujen jälkeen sopimus saatiinkin aikaan ja se hyväksyttiin keväällä 2019[3]. Lainsäätäjät voivat nyt käyttää näitä ei-sitovia perusteita ohjeistuksena päättäessään säädösvallan siirrosta ja säädöksen valinnasta. Sopimuksessa vahvistettiin tarve saattaa kaikki voimassa oleva lainsäädäntö yhdenmukaiseksi Lissabonin sopimuksella käyttöön otetun oikeudellisen kehyksen kanssa. Tämä tavoite saavutettiinkin osittain kahdeksannella vaalikaudella, mutta jäljellä olevista säädöksistä on vielä neuvoteltava. Avoimuuden lisäämiseksi ja delegoitujen säädösten elinkaaren kaikkien vaiheiden seurattavuuden parantamiseksi perustettiin vuoden 2017 lopussa yhteinen delegoitujen säädösten erityisrekisteri.

[1] Ks. myös laatikko 3 kohdassa 2.3.
[2] Ks. myös laatikko 5 kohdassa 3.1.
[3] EUVL C 223, 3.7.2019.

- **Lainsäädäntöprosessin avoimuus ja koordinointi (32–39 kohta):** Sopimuksessa korostetaan, että lainsäädäntövallan käyttäjinä parlamentti ja neuvosto käyttävät toimivaltaansa tasavertaisesti ja komissio toteuttaa välittäjän tehtäväänsä kohtelemalla parlamenttia ja neuvostoa yhdenvertaisesti kunnioittaen täysimääräisesti toimielimille perussopimuksilla annettuja tehtäviä. Sopimuksella pyritään varmistamaan, että toimielimet tiedottavat toisilleen koko menettelyn ajan, sovittavat aikataulunsa paremmin yhteen ja tarvittaessa vauhdittavat lainsäädäntöprosessia huolehtien samalla, että lainsäädäntövallan käyttäjien oikeuksia kunnioitetaan. Yhteydenpitoa koko lainsäädäntöprosessin ajan on tehostettava, ja sopimukseen pääsystä on ilmoitettava yhdessä esimerkiksi yhteisessä lehdistötilaisuudessa. Jotta voidaan lisätä avoimuutta, lainsäädäntöasioiden käsittelytilanteen seurantaa varten on määrä perustaa erityinen yhteinen tietokanta.
- **Kansainväliset sopimukset (40 kohta):** Toimielimet sitoutuivat kokoontumaan neuvotellakseen kansainvälisten sopimusten neuvottelemiseen ja tekemiseen liittyvien käytännön yhteistyöjärjestelyjen ja tietojenvaihdon parantamisesta ja huolehtimaan näin muun muassa siitä, että SEUT:n 218 artiklan 10 kohta pannaan täytäntöön. Kyseisessä kohdassa määrätään, että parlamentille tiedotetaan välittömästi ja täysimääräisesti menettelyn kaikissa vaiheissa. Neuvottelut aloitettiin kahdeksannella vaalikaudella, ja ne ovat vielä kesken.
- **Unionin lainsäädännön täytäntöönpano ja soveltaminen (41–45 kohta):** Sopimuksessa kehotetaan jäsenvaltioita (jotka sinänsä eivät ole sopimuksen osapuolia) tiedottamaan kansalaisille selkeästi toimenpiteistä, joilla unionin lainsäädäntö saatetaan osaksi kansallista lainsäädäntöä tai pannaan täytäntöön. Jos jäsenvaltiot päättävät lisätä elementtejä, jotka eivät liity kyseiseen unionin lainsäädäntöön, lisäykset olisi tehtävä tunnistettaviksi täytäntöönpanosäädöksessä tai siihen liittyvässä asiakirjassa. Komissio esittää vuosittain parlamentille ja neuvostolle kertomuksen unionin lainsäädännön soveltamisesta ja viittaa siinä tarvittaessa näihin lisäyksiin[1].
- **Yksinkertaistaminen (46–48 kohta):** Sopimuksessa toimielimet sitoutuvat käyttämään useammin uudelleenlaadintaa, edistämään yhdenmukaistamista ja vastavuoroista tunnustamista, tekemään yhteistyötä lainsäädännön ajantasaistamiseksi ja yksinkertaistamiseksi sekä välttämään ylisääntelyä ja kansalaisille, viranomaisille ja yrityksille, mukaan lukien pk-yritykset, aiheutuvaa hallinnollista rasitusta samalla kun varmistetaan, että lainsäädännön tavoitteet saavutetaan. Lisäksi komissio esittää sääntelyn toimivuutta ja tuloksellisuutta koskevan ohjelmansa (REFIT) osana vuosittain rasitusta koskevan selvityksen, jossa kerrotaan unionin yksinkertaistamistoimien tuloksista. Komissio laatii mahdollisuuksien mukaan määrällisen arvion sääntelystä aiheutuvan rasituksen vähentymisestä tai yksittäisten ehdotusten tai säädösten säästöpotentiaalista ja arvioi myös mahdollisuutta vahvistaa REFIT-ohjelmassaan tavoitteet rasituksen vähentymiselle tietyillä aloilla.
- **Sopimuksen täytäntöönpano ja seuranta (49–50 kohta):** Sopimuksen mukaisesti toimielinten on varmistettava, että niillä on käytössään sopimuksen täytäntöönpanoa

[1] Lisäksi paremmasta lainsäädännöstä tehdyssä sopimuksessa todetaan, että toimielimet sitoutuvat edelleen täysin 27. lokakuuta 2011 selittävistä asiakirjoista annettuun poliittiseen lausumaan (EUVL C 369, 17.12.2011, s. 15), jossa toimielimet esittävät, että silloin kun selittävien asiakirjojen tarve on perusteltu, johdanto-osan kappaleessa todetaan seuraavasti: "Jäsenvaltiot ovat [...] sitoutuneet [...] liittämään ilmoitukseen toimenpiteistä, jotka koskevat direktiivin saattamista osaksi kansallista lainsäädäntöä, yhden tai useamman asiakirjan, joista käy ilmi direktiivin osien ja kansallisen lainsäädännön osaksi saattamiseen tarkoitettujen välineiden vastaavien osien suhde."

varten tarvittavat keinot ja resurssit. Ne seuraavat täytäntöönpanoa yhdessä ja säännöllisesti sekä poliittisella tasolla vuosittaisin keskusteluin että teknisellä tasolla toimielinten välisestä koordinoinnista vastaavassa työryhmässä.

9. TAVALLINEN LAINSÄÄTÄMISJÄRJESTYS LUKUINA

Sen jälkeen kun yhteispäätösmenettely otettiin käyttöön Maastrichtin sopimuksella vuonna 1993, sen suhteellinen merkitys kuulemismenettelyyn nähden on lisääntynyt jokaisella vaalikaudella. Tämä on suurelta osin liittynyt nykyisen nimityksen mukaisen ”tavallisen lainsäätämisjärjestyksen” (jäljempänä kaavioissa ”OLP”) soveltamisalan laajentumiseen vuosien mittaan: Amsterdamin ja Nizzan sopimusten myötä asteittain aloitetut muutokset jatkuivat joulukuussa 2009 hyväksytyssä Lissabonin sopimuksessa, joka merkitsi EU:n lainsäädäntökäytäntöjen todellista muutosta ja uuden aikakauden alkua.

Kahdeksannella vaalikaudella lainsäätäjät hyväksyivät 401 säädöstä tavallista lainsäätämisjärjestystä noudattaen. Hienoinen pudotus (20 prosenttia) edelliseen vaalikauteen verrattuna on helppo selittää: edellisen eli seitsemännen vaalikauden alku osui samaan ajankohtaan kuin Lissabonin sopimuksen voimaantulo (joulukuu 2009), kauden 2014–2020 monivuotisen rahoituskehyksen alakohtaisia ohjelmia koskevat ehdotukset – joita oli runsaasti ja jotka komissio esitti vuoden 2011 jälkipuoliskolla – hyväksyttiin ennen vuoden 2014 vaaleja, ja Junckerin komissio tietoisesti ehdotti aiempaa vähemmän lainsäädäntöä.

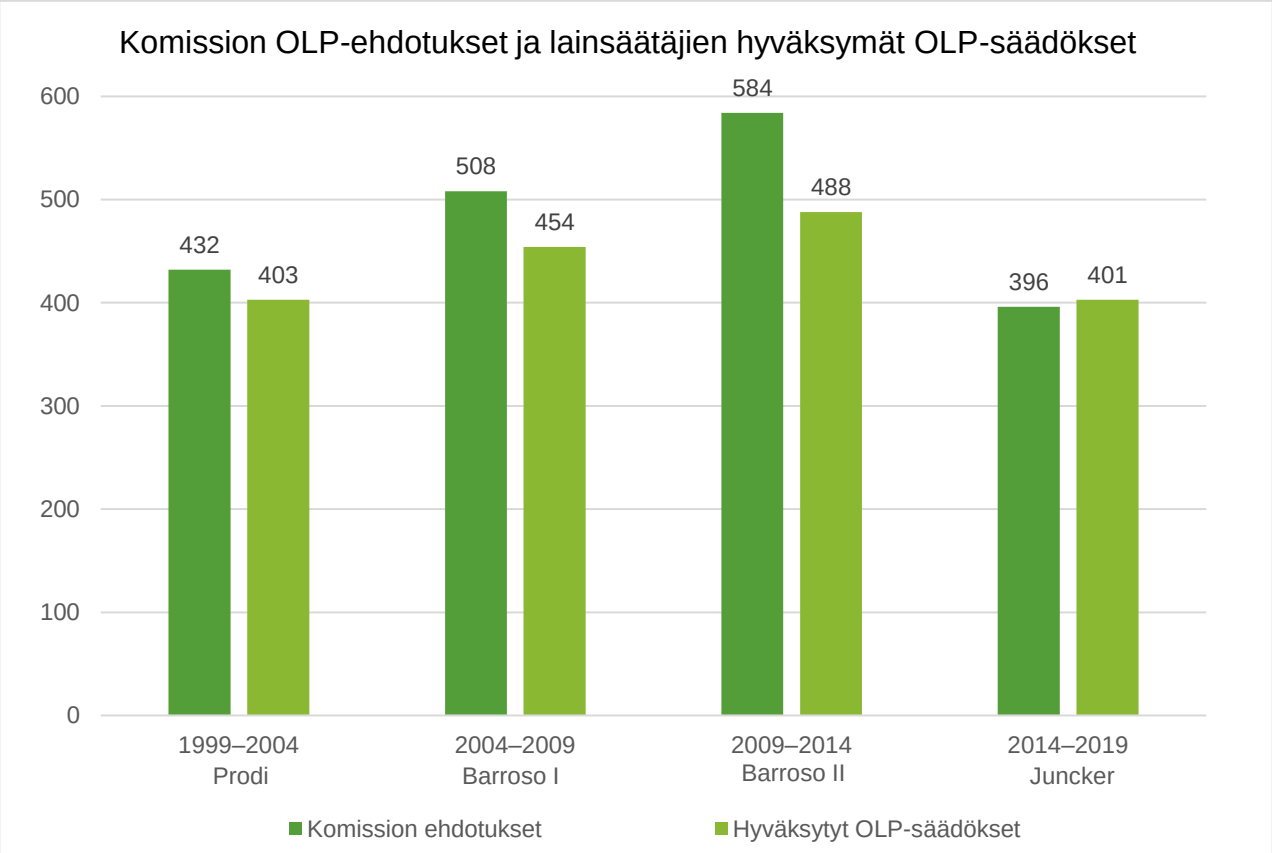

Hyväksyttyjen (ja allekirjoitettujen) tavallisen lainsäätämisjärjestyksen piiriin kuuluvien menettelyjen aihejakauma (kodifiointeja lukuun ottamatta) heijastelee viime vuosien toimintapoliittisia painopisteitä (oikeus- ja sisäasiat, talousasiat, ympäristö). Kuten edellisillä vaalikausilla, valtaosa tavallisen lainsäätämisjärjestyksen mukaisista ehdotuksista käsiteltiin vain muutamassa valiokunnassa: yli 50 prosenttia ehdotuksista viidessä valiokunnassa ja 75 prosenttia kahdeksassa valiokunnassa.

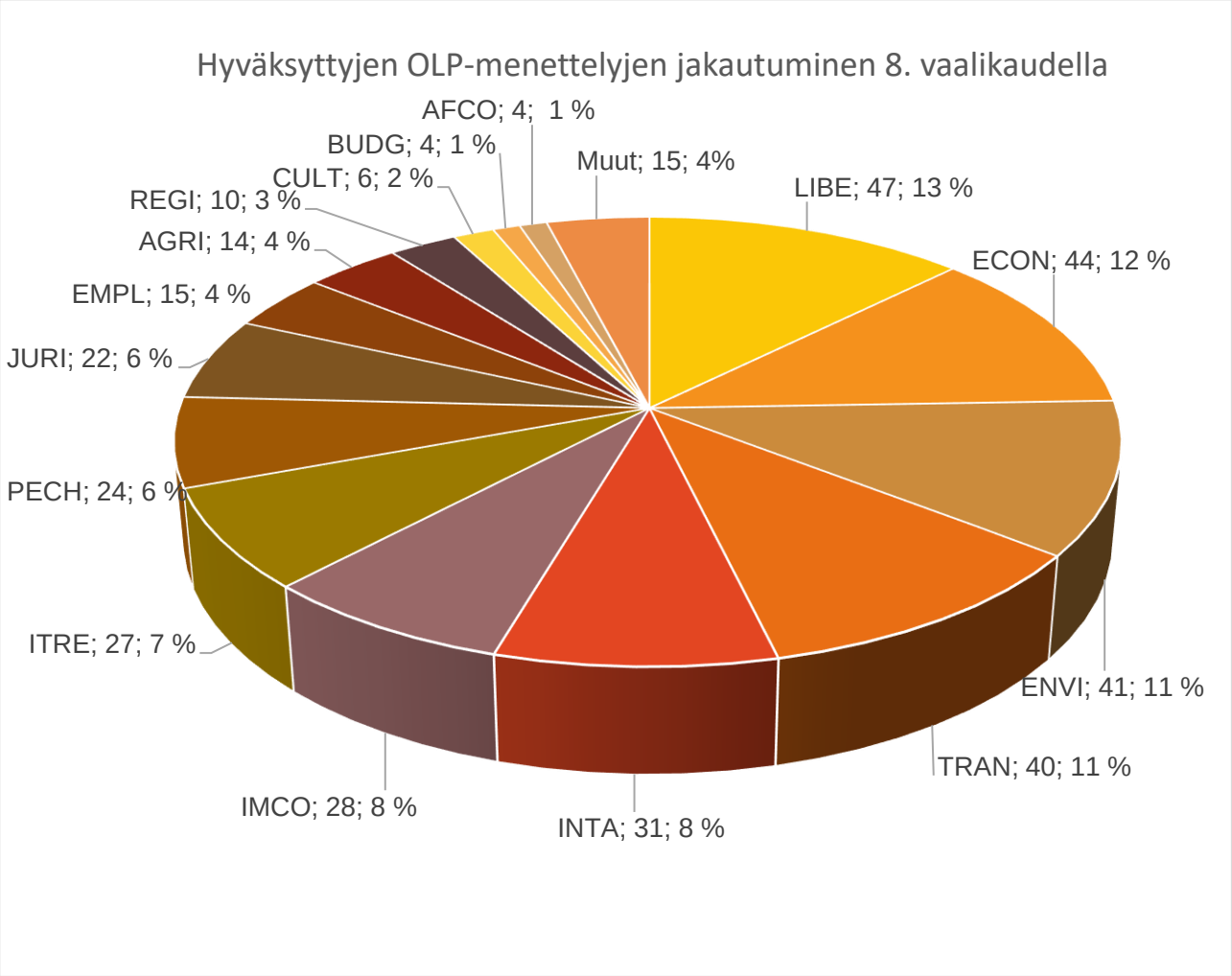

Kun otetaan huomioon, että 99 prosentissa tavallisen lainsäätämisjärjestyksen mukaisesti hyväksytyistä säädöksistä päästiin sopimukseen joko ensimmäisessä käsittelyssä tai toisen käsittelyn varhaisessa vaiheessa (edellisen vaalikauden vastaava kokonaisosuus oli 93 prosenttia), kahdeksas vaalikausi vahvisti selvästi tällaisten sopimusten yleistymissuuntauksen.

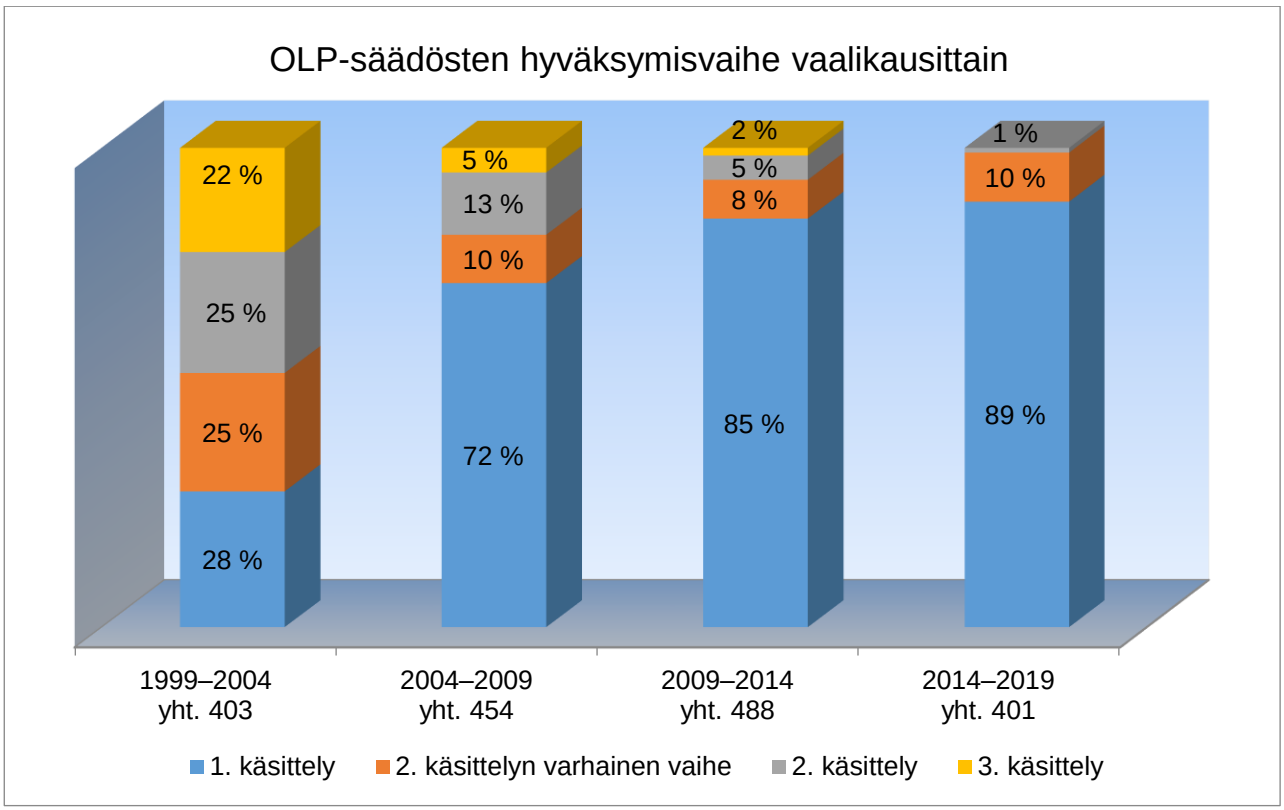

Sopimukseen pääsemisen lisääntyminen ensimmäisessä käsittelyssä tai toisen käsittelyn varhaisessa vaiheessa johtaa loogisesti siihen, että toiseen käsittelyyn tai viimeisen mahdollisuuden sopimiseen tarjoavaan sovittelumenettelyyn päätyy vähemmän säädösehdotuksia. Ensimmäistä kertaa sen jälkeen kun yhteispäätösmenettely otettiin käyttöön Maastrichtin sopimuksella (1993) viime vaalikaudella (2014–2019) ei ollut yhtään sovittelua. Täysimittaisen toisen käsittelyn läpi käyneitä menettelyjä oli vain neljä (eli 1 prosentti), eikä niitä vuoden 2015 jälkeen ollut yhtään. Sopimukseen päästiin yhä useammin toisen käsittelyn varhaisessa vaiheessa. Tämä johtuu lähes täysin seitsemänneltä vaalikaudelta ”siirrettyjen” parlamentin ensimmäisen käsittelyn kantojen suuresta määrästä (82).

Ensimmäisessä käsittelyssä päätökseen saatettujen menettelyjen keskimääräinen kesto säilyi viime vaalikaudella hieman alle 18 kuukaudessa (edellisellä vaalikaudella 17 kuukautta). Toisen käsittelyn varhaiseen vaiheeseen edenneissä säädöksissä menettely kesti keskimäärin 39 kuukautta ja toisessa käsittelyssä hyväksytyissä säädöksissä 40 kuukautta.

Onkin hyvä huomata, että poikkeustapauksissa lainsäätäjät pystyvät toimimaan erittäin nopeasti ja että esimerkiksi Euroopan strategisten investointien rahastoa (ESIR) koskeva menettely saatiin päätökseen kuudessa kuukaudessa (joissakin brexitiä koskevissa ehdotuksissa menettely oli tätäkin nopeampi). Parlamentti ja neuvosto kuitenkin tunnustavat, että (usein monimutkaisten) säädösten neuvotteleminen ja hyväksyminen vie yleensä aikaa (myös monikielisyysvaatimusten takia).

	1999–2004	**2004–2009**	**2009–2014**	**2014–2019**
Ensimmäinen käsittely	11 kuukautta	16 kuukautta	17 kuukautta	18 kuukautta
Toinen käsittely	24 kuukautta	29 kuukautta	32 kuukautta	39 kuukautta
Kolmas käsittely	31 kuukautta	43 kuukautta	29 kuukautta	/
Kokonaiskesto keskimäärin	22 kuukautta	21 kuukautta	19 kuukautta	20 kuukautta

10. SANASTO

A. Unionin toimielimet

- **Euroopan parlamentti:** ks. kohta 2.1
- **Neuvosto:** ks. kohta 2.2
- **Euroopan komissio:** ks. kohta 2.3
- **Eurooppa-neuvosto:** ks. kohta 2.4
- **Euroopan unionin tuomioistuin (EUT):** ks. kohta 2.4
- **Euroopan keskuspankki (EKP):** ks. kohta 2.4

B. Unionin elimet

- **Alueiden komitea (AK):** ks. kohta 2.4
- **Euroopan talous- ja sosiaalikomitea (ETSK):** ks. kohta 2.4

C. Kansalliset parlamentit

- **Pöytäkirjat N:o 1 ja 2:** ks. kohta 2.4
- **Keltainen kortti:** ks. kohta 2.4
- **Oranssi kortti:** ks. kohta 2.4
- **Perusteltu lausunto:** ks. kohta 2.4

D. Perussopimukset ja menettelyt

- **Lissabonin sopimus, Nizzan sopimus, Amsterdamin sopimus, Maastrichtin sopimus:** ks. luku 1 ja laatikko 1
- **Sopimus Euroopan unionista (SEU):** ks. luku 1
- **Sopimus Euroopan unionin toiminnasta (SEUT):** ks. luku 1 ja liite I (tavallista lainsäätämisjärjestystä koskevat artiklat)
- **Tavallinen lainsäätämisjärjestys:** ks. mm. luku 1 ja liite I
  - **Ensimmäinen käsittely:** ks. kohdat 3.2 ja 4.3 ja laatikko 10 luvussa 4
  - **Sopimukseen pääseminen toisen käsittelyn varhaisessa vaiheessa:** ks. kohdat 3.2.2 ja 4.3.1 ja laatikko 10 luvussa 4
  - **Toinen käsittely:** ks. kohdat 3.3 ja 4.3 ja laatikko 10 luvussa 4
  - **Sovittelu ja kolmas käsittely:** ks. kohta 3.4, luku 5 ja laatikko 10 luvussa 4
- **Erityinen lainsäätämisjärjestys:** ks. luku 7
  - **Kuuleminen:** ks. kohta 7.1.1
  - **Hyväksyntä ja suostumus:** ks. kohta 7.1.2
- **Delegoidut säädökset ja täytäntöönpanosäädökset:** ks. kohta 7.2

E. Toimielinten elimet, toimijat ja päätöksenteko

Euroopan parlamentti:

Elimet ja toimijat

- **Puheenjohtajakokous:** ks. laatikko 2 kohdassa 2.1
- **Puhemiehistö:** ks. laatikko 2 kohdassa 2.1
- **Valiokuntien puheenjohtajakokous:** ks. laatikko 2 kohdassa 2.1
- **Puheenjohtaja (ja varapuheenjohtajat):** ks. kohta 2.1
- **Koordinaattorit:** ks. kohta 2.1
- **Esittelijä ja varjoesittelijät:** ks. kohta 2.1
- **Valmistelija:** ks. laatikko 6 kohdassa 3.2.1
- **Varjokokoukset:** ks. kohta 3.1.2

Eri valiokuntien osallistuminen tavallisen lainsäätämisjärjestyksen mukaiseen menettelyyn

- **Asiasta vastaava eli asian käsittelyä johtava valiokunta:** ks. laatikko 6 kohdassa 3.2.1
- **Lausunnon antava valiokunta:** ks. laatikko 6 kohdassa 3.2.1
- **Valiokuntien yhteistyömenettely:** ks. laatikko 6 kohdassa 3.2.1
- **Valiokuntien yhteiskokousmenettely:** ks. laatikko 6 kohdassa 3.2.1
- **Työjärjestyksen 56 artikla + -menettely:** ks. laatikon 6 alaviite kohdassa 3.2.1

Päätöksenteko

- **Työjärjestys:** ks. kohta 4.3, laatikko 12 luvussa 8, luku 11 ja liite II
- **Menettelysäännöt:** ks. liite III
- **Vähimmäismäärät:** ks. laatikko 12 luvussa 8
- **Yksinomainen toimivalta:** ks. laatikko 6 kohdassa 3.2.1
- **Jaettu toimivalta:** ks. laatikko 6 kohdassa 3.2.1
- **Yksinkertainen enemmistö:** ks. laatikko 8 kohdassa 3.2.1
- **Määräenemmistö:** ks. laatikko 8 kohdassa 3.2.1
- **Suullinen tarkistus:** ks. kohta 3.2.1
- **Nimenhuutoäänestys:** ks. kohta 3.2.1

Neuvosto:

Elimet

- **Neuvoston puheenjohtajavaltio:** ks. kohta 2.2 ja liite IV
- **Coreper I ja II:** ks. kohta 2.2
- **Maatalouden erityiskomitea:** ks. alaviite kohdassa 2.2
- **Antici-ryhmä:** ks. kohdat 2.2 ja 4.4.2
- **Mertens-ryhmä:** ks. kohdat 2.2 ja 4.4.2
- **Työryhmä:** ks. kohdat 2.2 ja 4.4.2

Päätöksenteko

- **Työjärjestys:** ks. kohta 2.2 ja luku 11
- **Yleisnäkemys:** ks. kohdat 3.2.2 ja 3.4.2
- **Tilannekatsaus:** ks. kohta 3.2.2
- **Yksinkertainen enemmistö:** ks. laatikko 8 kohdassa 3.2.1
- **Määräenemmistö:** ks. laatikko 8 kohdassa 3.2.1
- **A- ja B-kohdat:** ks. kohta 2.2

Komissio

Elimet ja toimijat

- **Komission jäsenten kollegio:** ks. kohdat 2.3 ja 4.4.3
- **Puheenjohtaja ja varapuheenjohtajat:** ks. kohta 2.3
- **GRI-ryhmä (Groupe des Relations Interinstitutionnelles):** ks. kohta 2.3

Päätöksenteko

- **Työjärjestys:** ks. kohta 2.3 ja luku 11
- **Ehdotusten peruuttaminen:** ks. laatikko 3 kohdassa 2.3
- **Vihreät ja valkoiset kirjat:** ks. kohta 2.3

F. Euroopan parlamentin pääsihteeristön yksiköt

- **LEGI: Lainsäädäntöasioiden yksikkö** (entinen sovittelumenettely- ja yhteispäätösmenettely-yksikkö (CODE), unionin sisäasioiden pääosasto, lainsäädäntö- ja valiokuntatyön koordinointiosasto) tukee, neuvoo ja huolehtii koordinoinnista lainsäädäntöön, menettelyihin ja toimielimiin liittyvissä asioissa. Sillä on yleisnäkemys kaikista meneillään olevista tavallisen lainsäätämisjärjestyksen mukaisista asiakokonaisuuksista, ja se auttaa ratkaisemaan menettelyihin liittyviä, horisontaalisia ja erityisiä kysymyksiä varsinkin toimielinten välisten lainsäädäntöneuvotteluiden aikana, jolloin se avustaa jäseniä, poliittisia ryhmiä ja valiokuntien sihteeristöjä. Yksikkö edistää parlamentin valiokuntien lainsäädäntötyön yhtenäisyyttä muun muassa varmistamalla parhaiden käytäntöjen vaihdon ja järjestämällä epävirallisia verkostoja ja koulutusta. Sillä on myös erityisasiantuntemusta delegoituihin säädöksiin ja täytäntöönpanosäädöksiin liittyvistä näkökohdista, ja se pitää yhteyttä muihin toimielimiin tavalliseen lainsäätämisjärjestykseen liittyvissä toimielinten välisissä kysymyksissä. Se toimii lisäksi sihteeristönä tavallisen lainsäätämisjärjestyksen kolmannessa käsittelyssä (eli sovittelumenettelyissä). LEGI-yksikkö auttaa myös järjestämään lopullisten lainsäädäntötekstien allekirjoittamiset parlamentissa ja neuvostossa.

- **COORDLEG**: **Valiokunta- ja lainsäädäntötyön koordinointi- ja suunnitteluyksikkö** (unionin sisäasioiden pääosasto, lainsäädäntö- ja

valiokuntatyön koordinointiosasto) järjestää valiokuntien puheenjohtajakokoukset ja avustaa puheenjohtajakokouksen puheenjohtajaa ja valmistelee sen suositukset tulevien istuntojaksojen esityslistoiksi. Se myös käsittelee valiokuntien toimivaltaan ja keskinäiseen yhteistyöhön liittyviä asioita, seuraa komission työohjelmaa, huolehtii valiokuntien toiminnan koordinoinnista (järjestäytymiskokoukset, komission jäsenehdokkaiden kuulemiset, valiokunta-aloitteiset mietinnöt, kuulemisohjelmat, virkamatkat ja toiminta kansallisten parlamenttien kanssa) sekä neuvoo valiokuntien sihteeristöjä muun muassa menettelyihin ja organisaatioon liittyvissä asioissa, erityisesti parhaiden käytäntöjen vaihdon avulla.

- **DLA:** Lainsäädäntöasiakirjojen osasto (johdon pääosasto) muodostuu parlamentin juristi-lingvisteistä. Juristi-lingvistien työ kattaa kaikki 24 kieltä. He avustavat parlamentin jäseniä, ryhmiä ja valiokuntien sihteeristöjä lainsäädännön valmistelussa koko lainsäädäntöprosessin ajan ja vastaavat yhdessä neuvoston kanssa tavallisen lainsäätämisjärjestyksen mukaisesti hyväksyttyjen säädösten oikeudellisesta ja kielellisestä viimeistelystä. Lainsäädäntöehdotusta koskevaan projektiryhmään osallistuva juristi-lingvisti seuraa ehdotuksen käsittelyä ja avustaa menettely- ja suunnitteluasioissa myös lainsäädäntöprosessin myöhemmissä vaiheissa. Lisäksi hän toimii yhteyspisteenä valiokuntien sihteeristöjen ja muiden johdon pääosaston yksiköiden välillä.

- **LS**: Oikeudellisen yksikön tehtävät ovat kaksitahoisia: se neuvoo parlamenttia oikeudellisissa asioissa ja edustaa sitä oikeudenkäynneissä. Neuvonantajan roolissaan oikeudellinen yksikkö avustaa parlamentin poliittisia elimiä (puhemiestä, puhemiehistöä, puheenjohtajakokousta, kvestoreita ja valiokuntia) ja sen pääsihteeristöä lainsäädäntötyön kaikissa vaiheissa. Se antaa riippumattomia oikeudellisia lausuntoja ja tarjoaa jatkuvasti apua valiokunnille. Toisaalta oikeudellisen yksikön jäsenet edustavat parlamenttia unionin tuomioistuimessa ja unionin yleisessä tuomioistuimessa, mikäli parlamentin ja neuvoston yhdessä antama säädös riitautetaan.

11. HYÖDYLLISIÄ LINKKEJÄ

Parlamentti	www.europarl.europa.eu
Työjärjestys	http://www.europarl.europa.eu/sides/getLastRules.do?language=FI&reference=TOC
Tietoa tavallisesta lainsäätämisjärjestyksestä (myös tilastoja; englanniksi)	http://www.europarl.europa.eu/ordinary-legislative-procedure/en/home.html
Lainsäädäntövahti (tietokanta toimielinten välisestä päätöksenteosta)	http://www.europarl.europa.eu/oeil/home/home.do Sivustolla ovat saatavilla esimerkiksi seuraavat tavallisen lainsäätämisjärjestyksen mukaisten menettelyjen asiakirjat: *Parlamentin ensimmäinen käsittely:* • Esittelijän laatima ja asiasta vastaavassa valiokunnassa hyväksytty mietintöluonnos ja lopullinen mietintö (myös muiden valiokuntien laatimat lausunnot) • Valiokunnassa komission ehdotukseen esitetyt tarkistukset • Täysistunnossa esitetyt tarkistukset • Parlamentin vahvistama ensimmäisen käsittelyn kanta *Parlamentin toinen käsittely:* • Esittelijän laatima ja asian käsittelyä johtavassa valiokunnassa hyväksytty luonnos suositukseksi ja lopullinen suositus toiseen käsittelyyn • Valiokunnassa neuvoston ensimmäisen käsittelyn kantaan esitetyt tarkistukset • Täysistunnossa esitetyt tarkistukset • Parlamentin vahvistama toisen käsittelyn kanta *Sovittelu ja kolmas käsittely:* • Sovittelukomitean hyväksymä yhteinen teksti • Parlamentin hyväksymä kolmannen käsittelyn tulos *Toimielinten väliset neuvottelut:* • Parlamentin neuvotteluvaltuutus • Alustava sopimus
Neuvosto	http://www.consilium.europa.eu/fi/
Työjärjestys	http://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:32009D0937&from=FI
Neuvoston julkinen asiakirjarekisteri	http://www.consilium.europa.eu/en/documents-publications/public-register/

Komissio	http://ec.europa.eu/index_fi.htm
Työjärjestys	http://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?uri=uriserv:OJ.L_.2010.055.01.0060.01.FIN
Lainsäädännön vaiheet	https://ec.europa.eu/info/law/track-law-making_fi
REFIT-foorumi	https://ec.europa.eu/info/law/law-making-process/overview-law-making-process/evaluating-and-improving-existing-laws/reducing-burdens-and-simplifying-law/refit-platform_fi
Kuulemiset	http://ec.europa.eu/info/consultations_fi
Vaikutustenarvioinnit ja suunnitellut lainsäädäntöehdotukset	http://ec.europa.eu/smart-regulation/impact/index_fi.htm
Perussopimukset	
Euroopan unionista tehdyn sopimuksen (SEU) ja Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) konsolidoidut versiot	http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2012:326:FULL:FI:PDF
Luettelo oikeusperustoista, joihin sovelletaan Lissabonin sopimuksessa määrättyä tavallista lainsäätämisjärjestystä[1]	http://www.epgencms.europarl.europa.eu/cmsdata/upload/89445f93-5ccc-405a-b0dd-d37f09c4a9e9/List_of_legal_bases.pdf
Toimielinten väliset sopimukset	
Toimielinten sopimus paremmasta lainsäädännöstä (2016)	http://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?uri=CELEX%3A32016Q0512%2801%29
Puitesopimus Euroopan parlamentin ja Euroopan komission välisistä suhteista (2010)	http://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?uri=uriserv:OJ.L_.2010.304.01.0047.01.FIN&toc=OJ:L:2010:304:TOC
Yhteispäätösmenettelyyn sovellettavia käytännön menettelytapoja koskeva yhteinen julistus (2007)	http://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?uri=uriserv:OJ.C_.2007.145.01.0005.01.FIN&toc=OJ:C:2007:145:TOC

[1] Ote Lissabonin sopimusta käsitelleestä mietinnöstä A6-0013/2008 (2007/2286(INI)).

Muita tiedonhakuvälineitä	
EUR-Lex	http://eur-lex.europa.eu/homepage.html?locale=fi
EU:n julkaisutoimisto	https://publications.europa.eu/fi/home
Delegoitujen säädösten rekisteri	https://webgate.ec.europa.eu/regdel/#/home
Ei-sitovat soveltamisperusteet	https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv:OJ.C_.2019.223.01.0001.01.ENG&toc=OJ:C:2019:223:TOC

LIITTEET

LIITE I – Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 294 artikla

1. Jos perussopimuksissa viitataan tavalliseen lainsäätämisjärjestykseen säädöksen antamisen yhteydessä, noudatetaan seuraavaa menettelyä.

2. Komissio antaa ehdotuksen Euroopan parlamentille ja neuvostolle.

Ensimmäinen käsittely

3. Euroopan parlamentti vahvistaa ensimmäisen käsittelyn kantansa ja ilmoittaa sen neuvostolle.

4. Jos neuvosto hyväksyy Euroopan parlamentin kannan, säädös annetaan sellaisena kuin se on vahvistettu Euroopan parlamentin kannassa.

5. Jos neuvosto ei hyväksy Euroopan parlamentin kantaa, se vahvistaa ensimmäisen käsittelyn kantansa ja ilmoittaa sen Euroopan parlamentille.

6. Neuvosto antaa Euroopan parlamentille perusteellisen selvityksen niistä perusteista, jotka ovat johtaneet neuvoston ensimmäisen käsittelyn kannan vahvistamiseen. Komissio antaa Euroopan parlamentille perusteellisen selvityksen omasta kannastaan.

Toinen käsittely

7. Jos Euroopan parlamentti kolmen kuukauden kuluessa edellä tarkoitetusta ilmoituksesta:

a) hyväksyy neuvoston ensimmäisen käsittelyn kannan tai ei ole ilmoittanut kantaansa, säädös katsotaan annetuksi neuvoston kannassa vahvistetussa muodossa;

b) hylkää jäsentensä enemmistöllä neuvoston ensimmäisen käsittelyn kannan, katsotaan, ettei säädöstä ole annettu;

c) ehdottaa jäsentensä enemmistöllä tarkistuksia neuvoston ensimmäisen käsittelyn kantaan, tämä tarkistettu teksti toimitetaan neuvostolle sekä komissiolle, joka antaa lausunnon näistä tarkistuksista.

8. Jos neuvosto, joka tekee ratkaisunsa määräenemmistöllä, kolmen kuukauden kuluessa Euroopan parlamentin tekemien tarkistusten vastaanottamisesta:

a) hyväksyy kaikki Euroopan parlamentin tekemät tarkistukset, säädös katsotaan annetuksi;

b) ei hyväksy kaikkia tarkistuksia, neuvoston puheenjohtaja kutsuu yhteisymmärryksessä Euroopan parlamentin puhemiehen kanssa kuuden viikon kuluessa koolle sovittelukomitean.

9. Niistä tarkistuksista, joista komissio on antanut kielteisen lausunnon, neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti.

Sovittelu

10. Sovittelukomiteassa kokoontuvat neuvoston jäsenet tai heidän edustajansa sekä yhtä monta Euroopan parlamenttia edustavaa jäsentä; komitean tehtävänä on neuvoston jäsenten tai heidän edustajiensa määräenemmistöllä sekä Euroopan parlamenttia edustavien jäsenten enemmistöllä päästä sopimukseen yhteisestä tekstistä Euroopan parlamentin ja neuvoston toisessa käsittelyssä vahvistamien kantojen pohjalta kuuden viikon kuluessa siitä, kun se on kutsuttu koolle.

11. Komissio osallistuu sovittelukomitean työskentelyyn ja tekee tarpeelliset aloitteet edistääkseen Euroopan parlamentin ja neuvoston kantojen lähenemistä.

12. Jollei sovittelukomitea hyväksy yhteistä tekstiä kuuden viikon kuluessa siitä, kun se on kutsuttu koolle, katsotaan, ettei säädöstä ole annettu.

Kolmas käsittely

13. Jos sovittelukomitea hyväksyy yhteisen tekstin mainitussa määräajassa, Euroopan parlamentti ratkaisee annettujen äänten enemmistöllä ja neuvosto määräenemmistöllä kumpikin kuuden viikon kuluessa tuosta hyväksymisestä, annetaanko säädös yhteisen tekstin mukaisena. Jollei näin tehdä, katsotaan, ettei säädöstä ole annettu.

14. Euroopan parlamentin tai neuvoston aloitteesta tässä artiklassa määrättyä kolmen kuukauden määräaikaa pidennetään enintään yhdellä kuukaudella ja kuuden viikon määräaikaa enintään kahdella viikolla.

Erityismääräykset

15. Kun lainsäätämisjärjestyksessä hyväksyttävä säädös perussopimuksissa määrätyissä tapauksissa käsitellään tavallista lainsäätämisjärjestystä noudattaen jäsenvaltioiden ryhmän aloitteesta, Euroopan keskuspankin suosituksesta taikka unionin tuomioistuimen pyynnöstä, ei 2 kohtaa, 6 kohdan toista virkettä ja 9 kohtaa sovelleta.

Näissä tapauksissa Euroopan parlamentti ja neuvosto toimittavat komissiolle säädösehdotuksen sekä ensimmäisen ja toisen käsittelyn kantansa. Euroopan parlamentti tai neuvosto voi pyytää milloin tahansa menettelyn aikana komissiolta lausuntoa, jonka komissio voi myös antaa omasta aloitteestaan. Komissio voi myös tarpeellisiksi katsomissaan tapauksissa osallistua sovittelukomitean työskentelyyn 11 kohdan mukaisesti.

LIITE II – Tavalliseen lainsäätämisjärjestykseen sovellettavat työjärjestyksen määräykset

Jakso 1 – Ensimmäinen käsittely	
59 artikla	(äänestys parlamentissa)
60 artikla	(valiokuntaan palauttaminen)
62 artikla	(sopimus)
Jakso 2 – Toinen käsittely	
63 artikla	(neuvoston kanta)
64 artikla	(määräajat)
65 artikla	(valiokunta)
66 artikla	(täysistunto)
67 artikla	(äänestys)
68 artikla	(käsiteltäväksi ottaminen)
69 artikla	(sopimus)
Jakso 3 – Toimielinten väliset neuvottelut	
70 artikla	(yleistä)
71 artikla	(parlamentin ensimmäinen käsittely)
72 artikla	(toisen käsittelyn varhainen vaihe)
73 artikla	(toinen käsittely)
74 artikla	(neuvottelujen käyminen)
Jakso 4 – Sovittelu ja kolmas käsittely	
75 artikla	(määräajat)
76 artikla	(sovittelukomitean koollekutsuminen)
77 artikla	(valtuuskunta)
78 artikla	(yhteinen teksti)

59 artikla: Äänestys parlamentissa – ensimmäinen käsittely

1. Parlamentti voi hyväksyä esityksen lainsäätämisjärjestyksessä hyväksyttäväksi säädökseksi, esittää siihen tarkistuksia tai hylätä sen.

2. Parlamentti äänestää ensin asiasta vastaavan valiokunnan, poliittisen ryhmän tai vähintään alhaisen vähimmäismäärän saavuttamiseksi tarvittavan määrän jäseniä kirjallisena jättämästä ehdotuksesta hylätä välittömästi esitys lainsäätämisjärjestyksessä hyväksyttäväksi säädökseksi.

Jos hylkäämisehdotus hyväksytään, puhemies pyytää toimielintä, jolta esitys lainsäätämisjärjestyksessä hyväksyttäväksi säädökseksi on lähtöisin, peruuttamaan sen.

Jos toimielin, jolta esitys on lähtöisin, peruuttaa esityksensä, puhemies julistaa menettelyn päättyneeksi.

Jos toimielin, jolta esitys on lähtöisin, ei peruuta esitystään lainsäätämisjärjestyksessä hyväksyttäväksi säädökseksi, puhemies ilmoittaa, että parlamentin ensimmäinen käsittely päätetään, jollei parlamentti asiasta vastaavan valiokunnan puheenjohtajan tai esittelijän, poliittisen ryhmän tai vähintään alhaisen vähimmäismäärän saavuttamiseksi tarvittavan määrän jäseniä ehdotuksesta päätä palauttaa asiaa asiasta vastaavaan valiokuntaan uudelleentarkastelua varten.

Jos hylkäämisehdotusta ei hyväksytä, parlamentti menettelee 3, 4 ja 5 kohdan mukaisesti.

3. Asiasta vastaavan valiokunnan 74 artiklan 4 kohdan mukaisesti käsiteltäväksi jättämästä mahdollisesta alustavasta sopimuksesta äänestetään ensin kertaäänestyksenä, jollei parlamentti poliittisen ryhmän tai vähintään alhaisen vähimmäismäärän saavuttamiseksi tarvittavan määrän jäseniä pyynnöstä päätä äänestää sen sijaan tarkistuksista 4 kohdan mukaisesti. Tällöin parlamentti päättää myös, äänestetäänkö tarkistuksista välittömästi. Jos ei, parlamentti asettaa uuden määräajan tarkistusten jättämiselle, ja niistä äänestetään myöhemmässä istunnossa.

Jos alustava sopimus hyväksytään kyseisessä kertaäänestyksessä, puhemies ilmoittaa parlamentin ensimmäisen käsittelyn päättyneen.

Jos alustava sopimus ei saa annettujen äänten enemmistöä kyseisessä kertaäänestyksessä, puhemies asettaa uuden määräajan tarkistusten jättämiselle esitykseen lainsäätämisjärjestyksessä hyväksyttäväksi säädökseksi. Näistä tarkistuksista äänestetään myöhemmässä istunnossa, jotta parlamentti voi päättää ensimmäisen käsittelynsä.

4. Jollei hylkäämisehdotusta ole hyväksytty 2 kohdan mukaisesti tai jollei alustavaa sopimusta ole hyväksytty 3 kohdan mukaisesti, sen jälkeen äänestetään tarkistuksista

esitykseen lainsäätämisjärjestyksessä hyväksyttäväksi säädökseksi sekä tarvittaessa alustavan sopimuksen yksittäisistä osista, jos on esitetty kohta kohdalta -äänestystä tai erillistä äänestystä koskevia pyyntöjä tai jätetty kilpailevia tarkistuksia.

Ennen kuin parlamentti äänestää tarkistuksista, puhemies voi pyytää komissiota ilmaisemaan kantansa ja neuvostoa esittämään näkemyksensä.

Kun parlamentti on äänestänyt tarkistuksista, se äänestää mahdollisesti tarkistetusta esityksestä lainsäätämisjärjestyksessä hyväksyttäväksi säädökseksi kokonaisuudessaan.

Jos mahdollisesti tarkistettu esitys lainsäätämisjärjestyksessä hyväksyttäväksi säädökseksi hyväksytään kokonaisuudessaan, puhemies ilmoittaa ensimmäisen käsittelyn päättyneen, jollei parlamentti asiasta vastaavan valiokunnan puheenjohtajan tai esittelijän, poliittisen ryhmän tai vähintään alhaisen vähimmäismäärän saavuttamiseksi tarvittavan määrän jäseniä ehdotuksesta päätä palauttaa asiaa asiasta vastaavaan valiokuntaan toimielinten välisiä neuvotteluja varten 60 ja 74 artiklan mukaisesti.

Jos mahdollisesti tarkistettu esitys lainsäätämisjärjestyksessä hyväksyttäväksi säädökseksi ei saa kokonaisuudessaan annettujen äänten enemmistöä, puhemies ilmoittaa ensimmäisen käsittelyn päättyneen, jollei parlamentti asiasta vastaavan valiokunnan puheenjohtajan tai esittelijän, poliittisen ryhmän tai vähintään alhaisen vähimmäismäärän saavuttamiseksi tarvittavan määrän jäseniä ehdotuksesta päätä palauttaa asiaa asiasta vastaavaan valiokuntaan uudelleentarkastelua varten.

5. Kun on toimitettu äänestykset 2, 3 ja 4 kohdan mukaisesti ja sen jälkeen äänestykset tarkistuksista luonnokseen lainsäädäntöpäätöslauselmaksi, joka sisältää mahdolliset menettelyä koskevat pyynnöt, lainsäädäntöpäätöslauselma katsotaan hyväksytyksi. Lainsäädäntöpäätöslauselmaa muutetaan tarvittaessa 203 artiklan 2 kohdan nojalla 2, 3 ja 4 kohdan mukaisesti toimitettujen äänestysten tulosten perusteella.

Puhemies toimittaa lainsäädäntöpäätöslauselman ja parlamentin kannan tekstin neuvostolle ja komissiolle sekä jäsenvaltioiden ryhmälle, unionin tuomioistuimelle tai Euroopan keskuspankille, jos esitys lainsäätämisjärjestyksessä hyväksyttäväksi säädökseksi on lähtöisin niiltä.

60 artikla: Asiasta vastaavaan valiokuntaan palauttaminen

Jos asia palautetaan 59 artiklan mukaisesti asiasta vastaavaan valiokuntaan uudelleentarkastelua tai 74 artiklan mukaisia toimielinten välisiä neuvotteluja varten, asiasta vastaava valiokunta antaa parlamentille suullisen tai kirjallisen selvityksen asiasta neljän kuukauden määräajassa. Puheenjohtajakokous voi pidentää tätä määräaikaa.

Kun asia on palautettu valiokuntaan, asian käsittelyä johtavan valiokunnan on, ennen kuin se päättää noudatettavasta menettelystä, annettava yhteistyöhön osallistuvan valiokunnan määrittää 57 artiklan mukaisesti, mitä tehdään tarkistuksille, jotka kuuluvat sen yksinomaiseen toimivaltaan, ja etenkin valita tarkistukset, jotka jätetään uudestaan täysistunnon käsiteltäviksi.

Mikään ei estä parlamenttia päättämästä pitää tarvittaessa loppukeskustelua, kun asiasta vastaava valiokunta, johon asia on palautettu, on antanut mietintönsä.

62 artikla: Sopimukseen pääseminen ensimmäisessä käsittelyssä

Jos neuvosto on ilmoittanut parlamentille Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 294 artiklan 4 kohdan mukaisesti hyväksyneensä parlamentin kannan, puhemies ilmoittaa parlamentissa, sen jälkeen kun teksti on viimeistelty 203 artiklan mukaisesti, että lainsäätämisjärjestyksessä hyväksyttävä säädös on hyväksytty sellaisena kuin se on vahvistettu parlamentin kannassa.

63 artikla: Neuvoston kannan ilmoittaminen

1. Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 294 artiklassa tarkoitettu neuvoston kannan ilmoittaminen toteutuu, kun puhemies antaa neuvoston kannan tiedoksi täysistunnossa. Puhemies antaa ilmoituksen sen jälkeen, kun hän on saanut Euroopan unionin virallisille kielille asianmukaisesti käännetyt asiakirjat, joissa ilmaistaan neuvoston kanta, kaikki lausumat, jotka on merkitty neuvoston sen istunnon pöytäkirjaan, jossa sen kanta vahvistettiin, perusteet, jotka ovat johtaneet neuvoston kannan vahvistamiseen, sekä komission kannan. Puhemies antaa ilmoituksen kyseisten asiakirjojen vastaanottoa seuraavan istuntojakson aikana.

Ennen ilmoituksen antamista puhemies varmistaa yhdessä asiasta vastaavan valiokunnan puheenjohtajan tai esittelijän tai molempien heistä kanssa, että hänen vastaanottamansa asiakirja todella on neuvoston ensimmäisen käsittelyn kanta ja että kyseeseen ei tule yksikään 61 artiklassa tarkoitetuista tilanteista. Muussa tapauksessa puhemies ratkaisee asian yhdessä asiasta vastaavan valiokunnan [kanssa] sekä mahdollisuuksien mukaan yhteisymmärryksessä neuvoston kanssa.

2. Neuvoston kanta katsotaan lähetetyksi ilman eri toimenpiteitä asiasta ensimmäisessä käsittelyssä vastanneeseen valiokuntaan päivänä, jona siitä ilmoitettiin parlamentissa.

3. Luettelo näistä ilmoituksista sekä asiasta vastaavan valiokunnan nimi julkaistaan istunnon pöytäkirjassa.

64 artikla: Määräaikojen pidentäminen

1. Puhemies pidentää toiseen käsittelyyn varattuja määräaikoja Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 294 artiklan 14 kohdan mukaisesti asiasta vastaavan valiokunnan puheenjohtajan pyynnöstä.

2. Puhemies ilmoittaa parlamentille parlamentin tai neuvoston aloitteesta tehdyistä, Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 294 artiklan 14 kohdan mukaisista määräaikojen pidennyksistä.

65 artikla: Menettely asiasta vastaavassa valiokunnassa

1. Neuvoston kanta otetaan ensisijaisena kohtana sen ilmoittamista seuraavan asiasta vastaavan valiokunnan ensimmäisen kokouksen esityslistalle. Neuvosto voidaan kutsua esittelemään kantansa.

2. Jollei asiasta vastaava valiokunta toisin päätä, toisen käsittelyn esittelijä on sama kuin ensimmäisen käsittelyn esittelijä.

3. Neuvoston kantaan jätettyjen tarkistusten ottamista käsiteltäväksi koskevia 68 artiklan 2 ja 3 kohdan määräyksiä sovelletaan asiasta vastaavan valiokunnan käsittelyyn; ainoastaan kyseisen valiokunnan jäsenet tai pysyvät varajäsenet saavat jättää käsiteltäväksi hylkäämisehdotuksia tai tarkistuksia. Valiokunta tekee päätöksensä annettujen äänten enemmistöllä.

4. Asiasta vastaava valiokunta antaa suosituksen toiseen käsittelyyn ja esittää siinä neuvoston vahvistaman kannan hyväksymistä, tarkistamista tai hylkäämistä. Suositus sisältää ehdotetun päätöksen lyhyet perustelut.

5. Toisessa käsittelyssä ei sovelleta 51, 52, 56 eikä 198 artiklaa.

66 artikla: Antaminen parlamentin käsiteltäväksi

Neuvoston kanta sekä asiasta vastaavan valiokunnan mahdollinen suositus toiseen käsittelyyn otetaan ilman eri toimenpiteitä sen istuntojakson esityslistaluonnokseen, jonka keskiviikko on ennen ja lähimpänä kolmen kuukauden tai, jos määräaikaa on pidennetty 64 artiklan mukaisesti, neljän kuukauden ajanjakson päättymistä, jollei asiaa ole jo käsitelty aiemman istuntojakson aikana.

67 artikla: Äänestys parlamentissa – toinen käsittely

1. Parlamentti äänestää ensin asiasta vastaavan valiokunnan, poliittisen ryhmän tai vähintään alhaisen vähimmäismäärän saavuttamiseksi tarvittavan määrän jäseniä kirjallisena jättämästä mahdollisesta ehdotuksesta hylätä välittömästi neuvoston kanta. Hylkäämisehdotuksen hyväksymiseen tarvitaan parlamentin jäsenten äänten enemmistö.

Jos hylkäämisehdotus hyväksytään ja neuvoston kanta sen seurauksena hylätään, puhemies ilmoittaa parlamentissa lainsäädäntömenettelyn päättyneen.

Jos hylkäämisehdotusta ei hyväksytä, parlamentti menettelee 2–5 kohdan mukaisesti.

2. Asiasta vastaavan valiokunnan 74 artiklan 4 kohdan mukaisesti käsiteltäväksi jättämästä mahdollisesta alustavasta sopimuksesta äänestetään ensin ja vain kerran,

jollei parlamentti poliittisen ryhmän tai vähintään alhaisen vähimmäismäärän saavuttamiseksi tarvittavan määrän jäseniä pyynnöstä päätä äänestää tarkistuksista välittömästi 3 kohdan mukaisesti.

Jos alustava sopimus saa parlamentin jäsenten äänten enemmistön kertaäänestyksessä, puhemies ilmoittaa parlamentin toisen käsittelyn päättyneen.

Jos alustava sopimus ei saa parlamentin jäsenten äänten enemmistöä kertaäänestyksessä, parlamentti menettelee 3, 4 ja 5 kohdan mukaisesti.

3. Jollei hylkäämisehdotusta ole hyväksytty 1 kohdan mukaisesti tai jollei alustavaa sopimusta ole hyväksytty 2 kohdan mukaisesti, sen jälkeen äänestetään mahdollisista tarkistuksista neuvoston kantaan sekä asiasta vastaavan valiokunnan 74 artiklan 4 kohdan mukaisesti jättämistä alustavaan sopimukseen sisältyvistä tarkistuksista. Neuvoston kantaan jätettyjen tarkistusten hyväksymiseen tarvitaan parlamentin jäsenten äänten enemmistö.

Ennen tarkistuksista toimitettavaa äänestystä puhemies voi pyytää komissiota ilmaisemaan kantansa ja neuvostoa esittämään näkemyksensä.

4. Vaikka parlamentti ei hyväksyisi 1 kohdan mukaista ehdotusta neuvoston kannan hylkäämiseksi, parlamentti voi asiasta vastaavan valiokunnan puheenjohtajan tai esittelijän, poliittisen ryhmän tai vähintään alhaisen vähimmäismäärän saavuttamiseksi tarvittavan määrän jäseniä ehdotuksesta 2 tai 3 kohdan mukaisista tarkistuksista äänestettyään käsitellä uutta hylkäämisehdotusta. Tällaisen ehdotuksen hyväksymiseen tarvitaan parlamentin jäsenten äänten enemmistö.

Jos neuvoston kanta hylätään, puhemies ilmoittaa parlamentissa lainsäädäntömenettelyn päättyneen.

5. Kun on toimitettu äänestykset 1–4 kohdan mukaisesti ja sen jälkeen äänestykset menettelyä koskevista tarkistuksista luonnokseen lainsäädäntöpäätöslauselmaksi, puhemies ilmoittaa parlamentin toisen käsittelyn päättyneen, ja lainsäädäntöpäätöslauselma katsotaan hyväksytyksi. Lainsäädäntöpäätöslauselmaa muutetaan tarvittaessa 203 artiklan 2 kohdan mukaisesti 1–4 kohdan mukaisesti toimitettujen äänestysten tulosten tai 69 artiklan soveltamisen perusteella.

Puhemies toimittaa lainsäädäntöpäätöslauselman ja mahdollisen parlamentin kannan tekstin neuvostolle ja komissiolle.

Jos ei ole tehty ehdotusta neuvoston kannan hylkäämiseksi tai tarkistamiseksi, se katsotaan hyväksytyksi.

68 artikla: Neuvoston kantaan esitettävien tarkistusten ottaminen käsiteltäväksi

1. Asiasta vastaava valiokunta, poliittinen ryhmä tai vähintään alhaisen vähimmäismäärän saavuttamiseksi tarvittava määrä jäseniä voi jättää täysistunnon käsiteltäväksi tarkistuksia neuvoston kantaan.

2. Tarkistus neuvoston kantaan otetaan käsiteltäväksi ainoastaan, jos se on 180 ja 181 artiklan määräysten mukainen ja jos sillä

(a) pyritään joko kokonaan tai osittain palauttamaan parlamentin ensimmäisessä käsittelyssä hyväksymä kanta, tai

(b) pyritään yhteisymmärrykseen neuvoston ja parlamentin välillä, tai

(c) pyritään tarkistamaan neuvoston kannan osaa, joka ei sisältynyt ensimmäisessä käsittelyssä esitettyyn ehdotukseen tai joka eroaa siitä sisällöltään, tai

(d) pyritään ottamaan huomioon parlamentin ensimmäisen käsittelyn kannan vahvistamisen jälkeen ilmennyt uusi seikka tai oikeudellinen tilanne.

Puhemiehen päätös siitä, otetaanko tarkistus käsiteltäväksi, on lopullinen.

3. Jos uudet vaalit on pidetty ensimmäisen käsittelyn jälkeen eikä 61 artiklaan ole vedottu, puhemies voi olla soveltamatta 2 kohdassa määrättyjä, käsiteltäväksi ottamista koskevia rajoituksia.

69 artikla: Sopimukseen pääseminen toisessa käsittelyssä

Jos 67 ja 68 artiklan mukaista ehdotusta neuvoston kannan hylkäämiseksi tai kyseistä kantaa koskevia tarkistuksia ei ole jätetty käsiteltäväksi tarkistusten tai hylkäämisehdotusten käsiteltäväksi jättämiselle ja niistä äänestämiselle asetetussa määräajassa, puhemies ilmoittaa parlamentissa, että ehdotettu säädös on lopullisesti hyväksytty.

70 artikla: Yleiset määräykset

Neuvottelut muiden toimielinten kanssa sopimukseen pääsemiseksi lainsäädäntömenettelyn kuluessa voidaan aloittaa vain, jos asiasta on tehty päätös 71, 72 tai 73 artiklan mukaisesti tai jos parlamentti on palauttanut asian valiokuntakäsittelyyn toimielinten välisiä neuvotteluja varten. Tällaisissa

neuvotteluissa noudatetaan puheenjohtajakokouksen vahvistamia menettelysääntöjä[1].

1 Tavallisen lainsäätämisjärjestyksen yhteydessä käytävien neuvottelujen menettelysäännöt (ks. koonnos – osa C.2).

71 artikla: Neuvottelut ennen parlamentin ensimmäistä käsittelyä

1. Kun valiokunta on hyväksynyt lainsäädäntömietinnön 51 artiklan mukaisesti, se voi jäsentensä enemmistöllä tehdä päätöksen neuvottelujen aloittamisesta kyseisen mietinnön pohjalta.

2. Neuvottelujen aloittamista koskevista päätöksistä ilmoitetaan niiden hyväksymistä valiokunnassa seuraavan istuntojakson alussa. Vähintään keskitason vähimmäismäärän saavuttamiseksi tarvittava määrä jäseniä tai yksi tai useampi poliittinen ryhmä, [voi] neuvottelujen aloittamisesta tehtyä valiokunnan päätöstä koskevan ilmoituksen antamista seuraavan päivän päättymiseen mennessä esittää kirjallisen pyynnön siitä, että päätöksestä äänestetään. Parlamentti toimittaa tämän äänestyksen saman istuntojakson aikana.

Jos tällaista pyyntöä ei vastaanoteta ensimmäisessä alakohdassa vahvistetun määräajan päättymiseen mennessä, puhemies ilmoittaa asiasta parlamentille. Jos pyyntö esitetään, puhemies voi antaa puheenvuoron yhdelle valiokunnan päätöstä aloittaa neuvottelut kannattavalle ja yhdelle tätä päätöstä vastustavalle puhujalle juuri ennen äänestystä. Kumpikin puhuja voi käyttää enintään kahden minuutin pituisen puheenvuoron.

3. Jos parlamentti hylkää valiokunnan päätöksen neuvottelujen aloittamisesta, esitys lainsäätämisjärjestyksessä hyväksyttäväksi säädökseksi ja asiasta vastaavan valiokunnan mietintö otetaan seuraavan istuntojakson esityslistalle ja puhemies asettaa määräajan tarkistusten jättämiselle. Sovelletaan 59 artiklan 4 kohdan määräyksiä.

4. Neuvottelut voidaan aloittaa koska tahansa sen jälkeen, kun 2 kohdan ensimmäisessä alakohdassa vahvistettu määräaika on päättynyt eikä pyyntöä toimittaa äänestys parlamentissa neuvottelujen aloittamista koskevasta pyynnöstä ole esitetty. Jos tällainen pyyntö on esitetty, neuvottelut voidaan aloittaa koska tahansa sen jälkeen, kun valiokunnan päätös neuvottelujen aloittamisesta on hyväksytty parlamentissa.

72 artikla: Neuvottelut ennen neuvoston ensimmäistä käsittelyä

Jos parlamentti on vahvistanut ensimmäisen käsittelyn kantansa, tämä kanta katsotaan valtuutukseksi muiden toimielinten kanssa käytäviä neuvotteluja varten. Asiasta vastaava valiokunta voi jäsentensä enemmistöllä tehdä päätöksen neuvottelujen aloittamisesta koska tahansa sen jälkeen. Tällaisista päätöksistä ilmoitetaan

parlamentissa valiokuntaäänestystä seuraavan istuntojakson aikana, ja pöytäkirjaan sisällytetään viittaus niihin.

73 artikla: Neuvottelut ennen parlamentin toista käsittelyä

Jos neuvoston ensimmäisen käsittelyn kanta on lähetetty asiasta vastaavan valiokunnan käsiteltäväksi, parlamentin ensimmäisen käsittelyn kanta katsotaan valtuutukseksi muiden toimielinten kanssa käytäviä neuvotteluja varten, jollei 68 artiklasta muuta johdu. Asiasta vastaava valiokunta voi tehdä päätöksen neuvottelujen aloittamisesta koska tahansa sen jälkeen.

Jos neuvoston ensimmäisen käsittelyn kanta sisältää osia, jotka eivät sisälly esitykseen lainsäätämisjärjestyksessä hyväksyttäväksi säädökseksi tai parlamentin ensimmäisen käsittelyn kantaan, valiokunta voi antaa neuvotteluryhmälle ohjeita esimerkiksi tarkistuksina neuvoston kantaan.

74 artikla: Neuvottelujen käyminen

1. Parlamentin neuvotteluryhmää johtaa esittelijä, ja sen puheenjohtajana toimii asiasta vastaavan valiokunnan puheenjohtaja tai puheenjohtajan nimeämä varapuheenjohtaja. Siihen kuuluvat ainakin varjoesittelijät kustakin poliittisesta ryhmästä, joka haluaa osallistua neuvotteluihin.

2. Kaikki asiakirjat, joista on määrä keskustella kokouksessa neuvoston ja komission kanssa (trilogi), toimitetaan neuvotteluryhmälle vähintään 48 tuntia tai kiireellisissä tapauksissa vähintään 24 tuntia ennen kyseistä trilogia.

3. Kunkin trilogin jälkeen neuvotteluryhmän puheenjohtaja ja esittelijä tekevät siitä selkoa neuvotteluryhmän puolesta asiasta vastaavan valiokunnan seuraavassa kokouksessa.

Jos valiokunnan kokousta ei ole mahdollista kutsua koolle ajoissa, neuvotteluryhmän puheenjohtaja ja esittelijä tekevät siitä selkoa neuvotteluryhmän puolesta valiokunnan koordinaattoreiden kokouksessa.

4. Jos neuvotteluissa päästään alustavaan sopimukseen, asiasta vastaavalle valiokunnalle ilmoitetaan asiasta viipymättä. Asiakirjat, jotka ilmentävät ratkaisevan trilogin tulosta, saatetaan asiasta vastaavan valiokunnan saataville ja julkaistaan. Alustava sopimus lähetetään asiasta vastaavalle valiokunnalle, joka tekee päätöksensä siitä, hyväksytäänkö se, kertaäänestyksessä annettujen äänten enemmistöllä. Jos alustava sopimus hyväksytään, se jätetään parlamentin käsiteltäväksi siten, että siihen on selvästi merkitty esitykseen lainsäätämisjärjestyksessä hyväksyttäväksi säädökseksi tehdyt muutokset.

5. Jos 57 ja 58 artiklassa tarkoitetut asianomaiset valiokunnat eivät pääse yhteisymmärrykseen, valiokuntien puheenjohtajakokouksen puheenjohtaja vahvistaa

neuvottelujen aloittamista ja käymistä koskevat yksityiskohtaiset säännöt kyseisissä artikloissa vahvistettujen periaatteiden mukaisesti.

75 artikla: Määräaikojen pidentäminen

1. Puhemies pidentää kolmanteen käsittelyyn varattuja määräaikoja Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 294 artiklan 14 kohdan mukaisesti parlamentin sovittelukomiteavaltuuskunnan pyynnöstä.

2. Puhemies ilmoittaa parlamentille parlamentin tai neuvoston aloitteesta tehdyistä, Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 294 artiklan 14 kohdan mukaisista määräaikojen pidennyksistä.

76 artikla: Sovittelukomitean koollekutsuminen

Jos neuvosto ilmoittaa parlamentille, että se ei voi hyväksyä kaikkia parlamentin ehdottamia tarkistuksia neuvoston kantaan, puhemies sopii neuvoston kanssa sovittelukomitean ensimmäisen kokouksen ajankohdasta ja paikasta. Sovittelukomitealle asetettu Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 294 artiklan 10 kohdan mukainen kuuden viikon tai pidennettynä kahdeksan viikon määräaika alkaa päivästä, jona komitea kokoontuu ensimmäisen kerran.

77 artikla: Sovittelukomiteavaltuuskunta

1. Parlamentin valtuuskunnan jäsenten määrä sovittelukomiteassa on yhtä suuri kuin neuvoston valtuuskunnan jäsenten määrä.

2. Valtuuskunnan poliittinen kokoonpano vastaa parlamentin jakaantumista poliittisiin ryhmiin. Puheenjohtajakokous määrittää parlamentin valtuuskunnan jäseninä toimivien kunkin poliittisen ryhmän edustajien tarkan lukumäärän.

3. Poliittiset ryhmät nimittävät valtuuskunnan jäsenet jokaiseen sovittelutapaukseen mieluiten asiasta vastaavasta valiokunnasta, lukuun ottamatta kolmea jäsentä, jotka nimitetään eri valtuuskuntien vakituisiksi jäseniksi 12 kuukauden ajaksi. Poliittiset ryhmät nimittävät nämä kolme vakituista jäsentä varapuhemiesten keskuudesta, vähintään kahdesta eri poliittisesta ryhmästä. Asiasta vastaavan valiokunnan puheenjohtaja ja toisen käsittelyn esittelijä sekä mahdollisen yhteistyöhön osallistuvan valiokunnan esittelijä ovat kaikissa tapauksissa valtuuskunnan jäseniä.

4. Valtuuskunnissa edustettuina olevat poliittiset ryhmät nimittävät varajäseniä.

5. Poliittiset ryhmät, jotka eivät ole edustettuina valtuuskunnassa, voivat lähettää yhden edustajan valtuuskunnan sisäisiin valmisteleviin kokouksiin. Jos valtuuskuntaan ei kuulu yhtään sitoutumatonta jäsentä, yksi sitoutumaton jäsen voi osallistua valtuuskunnan sisäisiin valmisteleviin kokouksiin.

6. Puhemies tai yksi kolmesta pysyvästä jäsenestä johtaa valtuuskuntaa.

7. Valtuuskunta tekee päätöksensä jäsentensä enemmistöllä. Valtuuskunnan kokoukset eivät ole julkisia.

Puheenjohtajakokous vahvistaa menettelyä koskevia lisäohjeita sovittelukomiteavaltuuskunnan työlle.

8. Valtuuskunta saattaa parlamentin tietoon sovittelun tulokset.

78 artikla: Yhteinen teksti

1. Jos sovittelukomiteassa päästään sopimukseen yhteisestä tekstistä, asia otetaan sen täysistunnon esityslistalle, joka pidetään kuuden tai, jos määräaikaa on pidennetty, kahdeksan viikon kuluessa siitä päivästä, jona sovittelukomitea hyväksyi yhteisen tekstin.

2. Parlamentin sovittelukomiteavaltuuskunnan puheenjohtaja tai valtuuskunnan muu nimetty jäsen antaa lausuman yhteisestä tekstistä, josta annetaan mietintö.

3. Yhteiseen tekstiin ei voida esittää tarkistuksia.

4. Yhteisestä tekstistä kokonaisuudessaan äänestetään vain kerran. Yhteinen teksti hyväksytään annettujen äänten enemmistöllä.

5. Jos yhteisestä tekstistä ei päästä sovittelukomiteassa sopimukseen, parlamentin sovittelukomiteavaltuuskunnan puheenjohtaja tai muu nimetty jäsen antaa lausuman. Lausuman jälkeen käydään keskustelu.

6. Toista käsittelyä seuraavan parlamentin ja neuvoston välisen sovittelumenettelyn aikana asiaa ei voida palauttaa valiokuntaan.

7. Kolmannessa käsittelyssä ei sovelleta 51, 52 eikä 56 artiklaa.

LIITE III – Tavallisen lainsäätämisjärjestyksen yhteydessä käytävien neuvottelujen menettelysäännöt[1]

1. Johdanto

Näissä menettelysäännöissä annetaan parlamentin sisäistä ohjeistusta neuvottelujen käymiseen kaikissa tavallisen lainsäätämisjärjestyksen eri vaiheissa, myös kolmannessa käsittelyssä, ja niitä on tarkoitus lukea yhdessä työjärjestyksen 70–74 artiklan kanssa.

Ne täydentävät paremmasta lainsäädännöstä 13. huhtikuuta 2016 tehdyn toimielinten välisen sopimuksen[2] määräyksiä, jotka koskevat lainsäädäntöprosessin avoimuutta ja koordinointia, ja yhteispäätösmenettelyyn sovellettavia käytännön menettelytapoja koskevaa yhteistä julistusta[3], josta parlamentti, neuvosto ja komissio sopivat 13. kesäkuuta 2007.

2. Yleiset periaatteet ja valmistautuminen neuvotteluihin

Tavallisen lainsäätämisjärjestyksen yhteydessä käytävissä neuvotteluissa on noudatettava avoimuuden, vastuuvelvollisuuden ja tehokkuuden periaatteita, jotta voidaan varmistaa päätöksentekoprosessin luotettavuus, seurattavuus ja avoimuus niin parlamentin sisällä kuin myös yleisön kannalta.

Parlamentin olisi yleensä käytettävä hyväkseen kaikkia tavallisen lainsäätämisjärjestyksen eri vaiheissa tarjoutuvia mahdollisuuksia. Päätös neuvottelujen aloittamisesta, etenkin sopimukseen pääsemiseksi ensimmäisessä käsittelyssä, tehdään tapauskohtaisesti kunkin menettelyn erityispiirteet huomioon ottaen.

Esittelijän on esitettävä mahdollisuutta aloittaa neuvottelut neuvoston kanssa koko valiokunnalle, jonka on tehtävä päätös asiaa koskevan työjärjestyksen artiklan mukaisesti. Valtuutuksena ensimmäisen käsittelyn neuvotteluissa on valiokunnan lainsäädäntömietintö tai täysistunnossa hyväksytyt tarkistukset, toisen käsittelyn varhaisen vaiheen tai toisen käsittelyn neuvotteluissa parlamentin ensimmäisen käsittelyn kanta ja kolmannen käsittelyn neuvotteluissa parlamentin toisen käsittelyn kanta.

Parlamentille ilmoitetaan kaikista neuvottelujen aloittamista koskevista päätöksistä, ja se tarkastelee niitä. Jotta lainsäädäntöprosessi on mahdollisimman avoin, valiokuntien puheenjohtajakokouksen puheenjohtaja pitää puheenjohtajakokouksen säännöllisesti ajan tasalla antamalla sille järjestelmällisesti ja ajoissa tietoja kaikista neuvottelujen

---

[1] Puheenjohtajakokouksen 28. syyskuuta 2017 hyväksymässä muodossa.
[2] EUVL L 123, 12.5.2016, s. 1.
[3] EUVL C 145, 30.6.2007, s. 5.

aloittamista koskevista valiokuntien päätöksistä ja tavallisen lainsäätämisjärjestyksen mukaisten menettelyjen etenemisestä. Kaikki neuvottelujen aikana aikaansaadut sopimukset katsotaan alustaviksi, kunnes ne on hyväksytty parlamentissa.

Ensimmäiseen käsittelyyn, toisen käsittelyn varhaiseen vaiheeseen ja toiseen käsittelyyn liittyvissä neuvotteluissa neuvottelujen käymisestä pääasiallisesti vastaava elin on parlamentin asiasta vastaava valiokunta, jota edustaa neuvotteluryhmä 74 artiklan mukaisesti. Kolmannessa käsittelyssä parlamenttia edustaa neuvotteluissa parlamentin sovittelukomiteavaltuuskunta, jonka puheenjohtajana toimii yksi sovittelusta vastaavista varapuhemiehistä. Koko neuvottelujen ajan on otettava huomioon poliittinen tasapaino, ja kaikilla poliittisilla ryhmillä on oikeus olla edustettuna vähintään henkilöstön tasolla.

Näiden menettelysääntöjen määräyksiä sovelletaan soveltuvin osin silloin, kun valiokuntien yhteistyömenettelyä koskevan 57 artiklan tai valiokuntien yhteiskokousmenettelyä koskevan 58 artiklan mukaiset edellytykset täyttyvät, etenkin neuvotteluryhmän kokoonpanon ja neuvottelujen käymisen osalta. Asianomaisten valiokuntien puheenjohtajien olisi sovittava etukäteen toimielinten välisten neuvottelujen aikaista yhteistyötään koskevista järjestelyistä.

3. Neuvottelujen käyminen ja sopimuksen viimeistely

Periaatteesta ja avoimuuden lisäämiseksi parlamentti huolehtii tiiviissä yhteistyössä muiden toimielinten kanssa siitä, että kansalaisilla on tarvittavat keinot pysyä ajan tasalla lainsäädäntötyön kaikissa vaiheissa, jotta lainsäädäntöprosessin seuranta helpottuu. Tähän sisältyy yhteinen ilmoitus lainsäädäntömenettelyjen onnistuneesta lopputuloksesta, myös yhteisten lehdistötilaisuuksien kautta tai muilla asianmukaisiksi katsotuilla keinoilla.

Trilogeissa käytävien neuvottelujen on perustuttava yhteen yhteiseen asiakirjaan (yleensä monipalstaisen asiakirjan muodossa), josta käy ilmi toimielimen kanta muiden toimielinten tarkistuksiin ja johon sisältyvät myös mahdolliset alustavasti sovitut kompromissitekstit. Kyseessä on toimielinten yhteinen asiakirja, ja kummankin lainsäätäjän on periaatteessa hyväksyttävä kaikki trilogia varten jaettavat versiot. Kunkin trilogin jälkeen neuvotteluryhmän puheenjohtaja ja esittelijä tekevät selkoa neuvottelujen edistymisestä asiasta vastaavalle valiokunnalle tai sen koordinaattoreille.

Kun neuvoston kanssa on päästy alustavaan sopimukseen, neuvotteluryhmän puheenjohtaja ja esittelijä tiedottavat asiasta vastaavalle valiokunnalle yksityiskohtaisesti neuvottelujen lopputuloksesta, joka on julkistettava. Asiasta vastaava valiokunta saa käsiteltäväkseen alustavan sopimuksen tekstin sellaisessa muodossa, että siitä käyvät selvästi ilmi muutokset, jotka on tehty esitykseen lainsäätämisjärjestyksessä hyväksyttäväksi säädökseksi. Valiokunta päättää asiasta 74 artiklan mukaisesti.

Neuvotteluissa aikaansaatu alustava sopimus vahvistetaan kirjallisesti virallisella kirjeellä. Kun sopimukseen on päästy ensimmäisessä tai toisessa käsittelyssä, Coreperin puheenjohtaja vahvistaa alustavan sopimuksen kirjallisesti asiasta vastaavan valiokunnan puheenjohtajalle. Kun sopimukseen on päästy toisen käsittelyn varhaisessa vaiheessa, asiasta vastaavan valiokunnan puheenjohtaja ilmoittaa neuvostolle suosittavansa täysistunnolle, että neuvoston ensimmäisen käsittelyn kanta, joka vastaa alustavan sopimuksen tekstiä, hyväksytään parlamentin toisessa käsittelyssä ilman tarkistuksia.[1]

Valiokunnassa tapahtuvan alustavan sopimuksen hyväksymisen ja parlamentissa tapahtuvan äänestyksen välillä on oltava riittävästi aikaa, jotta poliittisilla ryhmillä on aikaa valmistella lopullinen kantansa.

Alustava sopimus viimeistellään oikeudellisesti ja kielellisesti työjärjestyksen 203 artiklan mukaisesti. Alustavaa sopimusta ei saa muuttaa ilman, että parlamentti ja neuvosto ovat siitä nimenomaisesti sopineet asianmukaisella tasolla.

4. Neuvotteluryhmän avustaminen

Neuvotteluryhmällä on oltava käytettävissään kaikki työnsä asianmukaiseen hoitamiseen tarvittavat resurssit. Sitä avustaa asiasta vastaavan valiokunnan sihteeristön koordinoima hallinnollinen projektiryhmä, jossa on oltava mukana ainakin lainsäädäntöasioiden yksikkö, oikeudellinen yksikkö, lainsäädäntöasiakirjojen osasto ja parlamentin lehdistöpalvelu sekä muita tapauskohtaisesti määräytyviä yksiköitä. Poliittisten ryhmien neuvonantajat kutsutaan kokouksiin, joissa valmistellaan tai seurataan trilogikokouksia. Lainsäädäntöasioiden yksikkö koordinoi parlamentin sovittelukomiteavaltuuskunnalle annettavaa hallinnollista apua.

[1] Ks. yhteispäätösmenettelyyn sovellettavia käytännön menettelytapoja koskevan yhteisen julistuksen 18 kohta.

LIITE IV – Neuvoston puheenjohtajakausien järjestys[1]

Puheenjohtajakaudet on jaoteltu kolmen jäsenvaltion muodostamiin ryhmiin (puheenjohtajakolmikot).

Romania	tammikuu–kesäkuu	2019
Suomi	heinäkuu–joulukuu	2019
Kroatia	tammikuu–kesäkuu	2020
Saksa	heinäkuu–joulukuu	2020
Portugali	tammikuu–kesäkuu	2021
Slovenia	heinäkuu–joulukuu	2021
Ranska	tammikuu–kesäkuu	2022
Tšekki	heinäkuu–joulukuu	2022
Ruotsi	tammikuu–kesäkuu	2023
Espanja	heinäkuu–joulukuu	2023
Belgia	tammikuu–kesäkuu	2024
Unkari	heinäkuu–joulukuu	2024
Puola	tammikuu–kesäkuu	2025
Tanska	heinäkuu–joulukuu	2025
Kypros	tammikuu–kesäkuu	2026
Irlanti	heinäkuu–joulukuu	2026
Liettua	tammikuu–kesäkuu	2027
Kreikka	heinäkuu–joulukuu	2027
Italia	tammikuu–kesäkuu	2028
Latvia	heinäkuu–joulukuu	2028
Luxemburg	tammikuu–kesäkuu	2029
Alankomaat	heinäkuu–joulukuu	2029
Slovakia	tammikuu–kesäkuu	2030
Malta	heinäkuu–joulukuu	2030

[1] EUVL L 208, 2.8.2016, s. 42.

LIITE V – Yhdistyneen kuningaskunnan Euroopan unionista eroamisen vaikutus tavallisen lainsäätämisjärjestyksen mukaisessa päätöksenteossa sovellettaviin ääntenenemmistöihin ja äänten vähimmäismääriin

Tavallisessa lainsäätämisjärjestyksessä sovellettavat enemmistöt	
Parlamentissa	
Yksinkertainen enemmistö:	annettujen äänten enemmistö
Määräenemmistö:	jäsenten enemmistö (täysistuntoäänestyksessä 353 ääntä 705:stä)
Neuvostossa	
Yksinkertainen enemmistö:	jäsenvaltioiden enemmistö (14 jäsenvaltiota äänestää puolesta)
Määräenemmistö:	puolesta äänestää 55 prosenttia jäsenvaltioista (eli 15 jäsenvaltiota), joiden väestö on vähintään 65 prosenttia EU:n väestöstä
Yksimielisyys:	kaikki äänestävät jäsenvaltiot äänestävät puolesta (pidättyminen äänestämisestä ei ole este yksimieliselle hyväksymiselle)

Menettelyä koskeviin pyyntöihin parlamentissa sovellettavat vähimmäismäärät	
Alhainen vähimmäismäärä:	yksi kahdeskymmenesosa parlamentin jäsenistä tai yksi poliittinen ryhmä (36 parlamentin jäsentä)
Keskitason vähimmäismäärä:	yksi kymmenesosa parlamentin jäsenistä; tämä jäsenmäärä voi koostua yhdestä tai useammasta poliittisesta ryhmästä tai yksittäisistä jäsenistä taikka näiden yhdistelmästä (71 parlamentin jäsentä)
Korkea vähimmäismäärä:	yksi viidesosa parlamentin jäsenistä; tämä jäsenmäärä voi koostua yhdestä tai useammasta poliittisesta ryhmästä tai yksittäisistä jäsenistä taikka näiden yhdistelmästä (141 parlamentin jäsentä)